

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ОПШТИНА ПЕЋИНЦИ

ИЗВЕШТАЈ о стратешкој процени утицаја ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ПЕЋИНЦИ на животну средину

Пећинци, децембар 2013.године

ПРОСТОРНИ ПЛАН ОПШТИНЕ ПЕЋИНЦИ

Носилац израде:
ОПШТИНА ПЕЋИНЦИ
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ПЕЋИНЦИ

Председник Скупштине Општине:

ПРИВРЕМЕНИ ОРГАН
ПРЕДСЕДНИК

САВА ЧОЈЧИЋ

Обрађивач:

АУРА д.о.о.

Директор:

Тихомир Обрадовић, д.и.а.

Одговорни планер:

мр Александар Вучићевић, дипл.пр. планер

Методологија и концепција:

мр Ђорђе Милић

Пећинци, јануар 2013.године

САДРЖАЈ

- 1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА**
 - 1.1. РАЗЛОЗИ ЗА ОБАВЉАЊЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА**
 - 1.1.1. Прва фаза у одлучивању – анализирана питања
 - 1.1.2. Друга фаза у одлучивању – анализирани могући утицаји
 - 1.2. КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА**

- 2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ**
 - 2.1. ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА, ЦИЉЕВА И ОСНОВНИХ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА**
 - 2.2. ОДНОС ПРЕМА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА**
 - 2.3. КОНСУЛТАЦИЈЕ СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА**

- 3. ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА**
 - 3.1. КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ ПЕЋИНЦИ**
 - 3.1.1. Природне карактеристике
 - 3.1.2. Социо – економске карактеристике
 - 3.2. ОЦЕНА СТАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**
 - 3.2.1. Квалитет ваздуха
 - 3.2.2. Квалитет вода
 - 3.2.3. Земљиште и управљање отпадом
 - 3.2.4. Бука и вибрације
 - 3.3. ПРОБЛЕМИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ КОЈИ СЕ РАЗМАТРАЈУ У ПЛАНУ**

- 4. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА**
 - 4.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ**
 - 4.2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА**

- 5. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**
 - 5.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА**
 - 5.2. РАЗЛОЗИ ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА**
 - 5.3. ЕВАЛУАЦИЈА КАРАКТЕРИСТИКА И ЗНАЧАЈА УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА**
 - 5.4. КУМУЛАТИВНИ И СИНЕРГИЈСКИ ЕФЕКТИ**

- 6. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**
 - 6.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА
 - 6.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА
 - 6.3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА
 - 6.4. МЕРЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ
 - 6.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ
 - 6.6. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНИХ ДОБАРА
 - 6.7. ДРУГЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ

- 7. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**
 - 7.1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА
 - 7.2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
 - 7.3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА И ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА
 - 7.4. КОНЦЕПТУАЛНИ ОКВИР МОНИТОРИНГА

- 8. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ**

- 9. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ**

- 10. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА**

- 11. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)**

СПИСАК ТАБЕЛА

- Табела 1. Упоредни приказ односа стратешке процене и процене утицаја
- Табела 2. Обухват ППО
- Табела 3. Средње месечне, годишње и екстремне вредности 1961. – 1990. за станицу Сремска Митровица (φ 44°33' N, λ 19°14' E, н.в. 121 m)
- Табела 4. Средње месечне, годишње и екстремне вредности 1981. – 2010. за станицу Сремска Митровица (φ 44°33' N, λ 19°14' E, н.в. 121 m)
- Табела 5. Структура коришћења земљишта по катарским категоријама
- Табела 6. Пољопривредно земљиште у Општини Пећинци по катастарским општинама
- Табела 7. Пољопривредно земљиште – структура коришћења по катастарским категоријама
- Табела 8. Структура власништва над земљиштем у %
- Табела 9. Шуме и шумско земљиште у КО
- Табела 10. Стање шума и шумског земљишта по газдинским јединицама*
- Табела 11. Државне шуме и шуме у осталим облицима својине
- Табела 12. Стање шума по врстама дрвећа (по запремини и прирасту)
- Табела 13. Путна мрежа на подручју општине Пећинци
- Табела 14. Туристи и остварена ноћења туриста на подручју општине Пећинци
- Табела 15. Непокретна културна добра на подручју општине Пећинци
- Табела 16. Средње годишње имисионе концентрације SO₂, број дана преко ГВ и максималне дневне имисионе концентрације SO₂ (μg/m³) у 2010. години
- Табела 17. Средње годишње имисионе концентрације NO₂, број дана преко ГВ и максималне дневне имисионе концентрације NO₂ (μg/m³) у 2010. години
- Табела 18. Средње годишње имисионе концентрације PM 10, број дана преко ГВ и категорија квалитета ваздуха у 2010. години одређена на основу средње годишње вредности
- Табела 19. Средње годишње концентрације чађи, број дана преко ГВ и максималне дневне концентрације чађи у ваздуху (μg/m³) у 2010. години
- Табела 20. Граничне вредности и толерантне вредности основних загађујућих материја (по Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха)
- Табела 21. Граничне вредности за део показатеља дефинисаних класа вода
- Табела 22. Класификација површинских вода методом Serbian Water Quality Index
- Табела 23. Индикатори квалитета површинских вода (SWQI индикатор)
- Табела 24. Ефекти по здравље услед повећане концентрације кадмијума и живе (приоритетне хазардне супстанце)

- Табела 25. Општина Пећинци у предвиђеној схеми управљања отпадом
- Табела 26. Процењене количине укупног отпада у општини Пећинци
- Табела 27. Процена састава амбалажног отпада
- Табела 28. Највиши дозвољени нивои буке
- Табела 29. Општа питања и проблеми од значаја за стратешку процену
- Табела 30. Опште карактеристике Просторног плана
- Табела 31. Посебни циљеви стратешке процене утицаја и избор индикатора за вредновање планских решења
- Табела 32. Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)
- Табела 33. Вредновање карактеристика утицаја
- Табела 34. Критеријуми за оцењивање величине утицаја
- Табела 35. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја
- Табела 36. Скала за процену вероватноће утицаја
- Табела 37. Критеријуми за процену трајања утицаја
- Табела 38. Критеријуми за процену учесталости утицаја
- Табела 39. Матрице процене утицаја
- Табела 40. Матрице процене утицаја
- Табела 41. Матрице процене утицаја
- Табела 42. Идентификација могућих кумулативних и синергијских ефеката
- Табела 43. Препоруке за планирање са становишта сеизмичког ризика
- Табела 44. Препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја инфраструктуре
- Табела 45. Табеларни преглед зона утицаја на животну средину и ширина заштитних појасева инфраструктурних система
- Табела 46. Оквир индикатора за мониторинг
- Табела 47. Концептуални оквир мониторинг плана
- Табела 48. Концептуални оквир плана за спречавање негативних утицаја

СПИСАК СЛИКА

- Слика 1. Схематски приказ процеса стратешке процене утицаја
- Слика 2. Поједностављена схема одрживог развоја
- Слика 3. Блок дијаграм за процес одлучивања о стратешкој процени
- Слика 4. Емисије SO₂ у току 2010. године у тонама
- Слика 5. Емисије NO₂ у току 2010. године у тонама
- Слика 6. Емисије прашкастих материја у току 2010. године у тонама
- Слика 7. Схематски приказ система могућег управљања отпадом у општини Пећинци
- Слика 8. SWQI индекс
- Слика 9. Схематски приказ односа стратешке процене утицаја и процене утицаја и нивоа одлучивања

СПИСАК ГРАФИКОНА

- Графикон 1. Средња годишња концентрација SO₂ и број дана са прекорачењем ГВ у 2010.
- Графикон 2. Средња годишња концентрација NO₂ и број дана са прекорачењем ГВ у 2010.
- Графикон 3. Средња годишња концентрација PM 10 и број дана са прекорачењем ГВ у 2010.
- Графикон 4. Средња годишња концентрација чађи и број дана са прекорачењем ГВ у 2009.
- Графикон 5. Процент квалитета свих узорака воде по годинама одређених методом SWQI
- Графикон 6. Структура отпада

1. УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Стратешка процена утицаја просторног плана општине (просторног плана јединице локалне самоуправе) на животну средину ради се у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја. Стратешка процена интегрише основне принципе заштите животне средине у поступак припреме и доношења плана. На основу одредби члана 5. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", бр. 135/04 и 88/10), стратешка процена се обавља за просторни план општине (просторни план јединице локалне самоуправе). Одредбама члана 20. став 2. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 72/09, 81/09 – исправка, 64/10 и 24/11), дефинисано је да је стратешка процена утицаја на животну средину саставни део плана јединице локалне самоуправе (просторног плана општине). Стратешком проценом за просторни план општине успоставља се оквир за одобравање будућих развојних пројеката, одређених прописима којима се уређује процена утицаја пројеката на животну средину.

Основни елементи стратешке процене утицаја на животну средину дефинисани су у тзв. "Стратешкој директиви ЕУ" (2001/42/ЕЦ). Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину (у даљем тексту: Закон) је практично "транспоновео" одредбе ове директиве у српском законодавству. Закон је припремљен у оквиру пројекта YUGOLEX – хармонизације регулативе у области заштите животне средине у СРЈ са законодавством ЕУ. Закон је поставио оквир за даљу разраду процене утицаја стратешко – развојних планова и програма из различитих сектора. Законом су прописани поступци (процедуре), док није ближе дефинисан методолошки оквир, имајући у виду ширину поља деловања у различитим секторима. У том смислу, методолошки приступи се у актуелној пракси планирања у Србији и даље емпиријски унапређују, у складу са поступком стратешке процене одређене Законом.

Стратешка процена утицаја животну средину је процес који поред принципа интегрише и циљеве одрживог развоја у планским документима уважавајући при томе потребу да се избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину, здравље и добробит становништва. Значај стратешке процене утицаја на животну средину огледа се нарочито у томе што:

- обрађује питања и утицаје ширег значаја, који се не могу сагледати у оквиру појединачних пројеката, на пример – кумулативни и социјални ефекти,
- помаже да се провери повољност различитих варијанти развојних концепата,
- избегава ограничења која се појављују када се врши процена утицаја на животну средину већ дефинисаног пројекта (локациони услови, техничко – технолошка решења, економска оправданост пројекта - процењени период повраћаја инвестиција, анализа трошкова и добити само са економског становишта и др.)
- утврђује одговарајући оквир за анализу утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују детаљније истраживање, итд.

У фази одлучивања како о изради планског документа, тако и о изради стратешке процене, извршени су одговарајући аналитички поступци и дефинисане полазне основе и оквир за израду Просторног плана општине Пећинци (у даљем тексту: ППО Пећинци) и обављање стратешке процене. У поступку одлучивања о изради стратешке процене испуњен је законски обавезни садржај у погледу: (а) разлога за обављање стратешке процене, (б) приказ питања и проблема заштите животне средине, (в) разлоге изостављања појединих питања и проблема заштите животне средине, (г) елемената извештаја о стратешкој процени, (д) предлога методологије и других обавеза носиоца израде извештаја о стратешкој процени, (ђ) начина учешћа заинтересованих органа и организација, као и јавности у поступку израде и разматрања извештаја о стратешкој процени, (е) других података од значаја за израду стратешке процене.

ППО Пећинци је у поступку усаглашавања са новим законским одредбама и ради се на основу одговарајуће одлуке коју је донела скупштина општине. Израда измена и допуна ППО

Пећинци поверена је д.о.о. АУРА (Агенција за урбанизам и развој) из Београда. Стратешка процена утицаја на животну средину обавља се на основу Одлуке о изради стратешке процене коју је донео надлежни општински орган за припрему ППО Пећинци. Израду стратешке процене утицаја, такође ради д.о.о. АУРА (Агенција за урбанизам и развој) из Београда.

У обављању стратешке процене полази се од основних начела утврђених одредбама члана 4. Закона, и то:

- 1) **Начело одрживог развоја** – одрживи развој јесте усклађен систем техничко- технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у коме се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације. Разматрањем и укључивањем битних аспеката животне средине у припрему и усвајање одређених планова и програма и утврђивањем услова за очување вредности природних ресурса и добара, предела, биолошке разноврсности, дивљих и биљних животињских врста и аутохтоних екосистема, односно рационалним коришћењем природних ресурса доприноси се циљевима одрживог развоја.
- 2) **Начело интегралности** – политика заштите животне средине која се реализује доношењем планова и програма заснива се на укључивању услова заштите животне средине, односно очувања и одрживог коришћења биолошке разноврсности у одговарајуће секторске и међусекторске планове и програме.
- 3) **Начело предострожности** – свака активност мора бити спроведена на начин да се спрече или смање негативни утицаји одређених планова и програма на животну средину пре њиховог усвајања, обезбеди рационално коришћење природних ресурса и сведе на минимум ризик по здравље људи, животну средину и материјална добра.
- 4) **Начело хијерархије и координације** – процена утицаја планова и програма врши се на различитим хијерархијским нивоима на којима се доносе планови и програми. У поступку стратешке процене планова и програма повећани степен транспарентности у одлучивању обезбеђују се узајамном координацијом надлежних и заинтересованих органа у поступку давања сагласности на стратешку процену, кроз консултације, односно обавештавања и давања мишљења на план и програм.
- 5) **Начело јавности** – у циљу информисања јавности о одређеним плановима и програмима и о њиховом могућем утицају на животну средину, као и у циљу обезбеђења пуне отворености поступка припреме и доношења или усвајања планова и програма, јавност мора, пре доношења било какве одлуке, као и после усвајања плана и програма, имати приступ информацијама које се односе на те планове и програме или њихове измене.

Циљеви израде стратешке процене од значаја за ову процену, могу се дефинисати на следећи начин, и то: (а) обезбеђивање да питања животне средине и здравље људи буду потпуно узета у обзир у току израде плана; (б) успостављање јасних, транспарентних и ефикасних поступака за стратешку процену; (в) обезбеђивање учешћа јавности; (г) обезбеђивање одрживог развоја; и (д) унапређивање нивоа заштите здравља људи и животне средине.

Стратешка процена утицаја на животну средину је поступак који обезбеђује услове за одговарајућу заштиту животне средине у току израде планова, односно интегрисање заштите животне средине у свим фазама од дефинисања принципа, визије, циљева, концепције, стратешких опредељења, планских решења, стратешких приоритета и инструментаријум за спровођење. Нарочито је осетљив и важан део у коме се дефинишу критеријуми, мере и правила коришћења, уређења земљишта и простора, као и заштите елемената животне средине. За разлику од некадашње праксе у којој је заштита животне средине углавном третирана као један од сектора у планирању, стратешка процена као комплексан и целовит поступак треба да обезбеди обавезно сагледавање планског подручја са становишта заштите, као и да предложи решења и мере којима ће заштита животне средине бити остварена на оптималан и рационални начин.

Као инструмент заштите животне средине стратешка процена је комплементаран поступак са проценама утицаја пројеката, односно објеката. Стратешка процена је претежно квалитативна и заснива се на експертској процени, процењују се утицаји који су са становишта трајања дугорочни, а у вези су са циљевима заштите и развоја, док ефекти пре

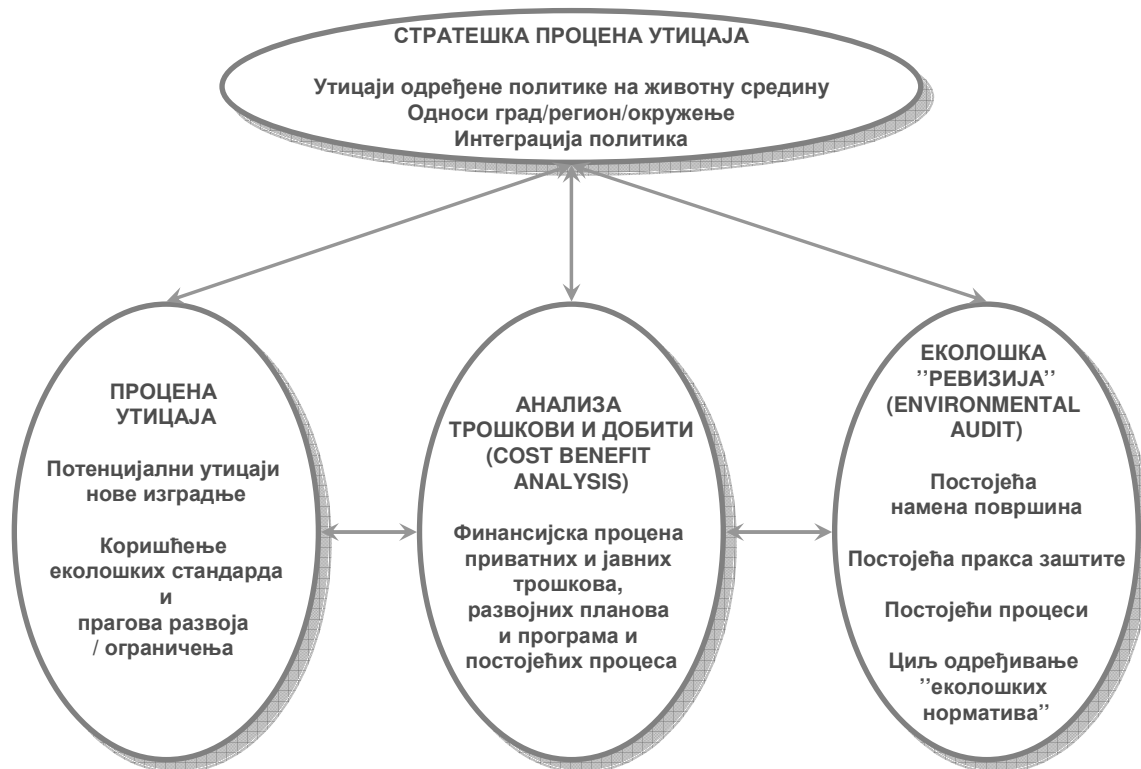
свега зависе од менаџмента, односно управљања процесом и могућности повратног деловања на дефинисање планских решења. У следећој табели даје се упоредни приказ односа стратешке процене утицаја (СПУ) и процене утицаја (ПУ) према кључним областима (кључне алтернативе, утицаји, процена, одлучивање, учешће јавности, ефекти процене).

Табела 1. Упоредни приказ односа стратешке процене и процене утицаја

Области	СПУ	ПУ
Кључне алтернативе	Стратешка развојна одређења (циљеви, сценарија) и активности за реализацију	Локације и технологије
Утицаји	Дугорочни трендови (у вези са циљевима заштите ж.ср. и развојним циљевима) – локални утицаји само када планови садрже локалне утицаје	Специфични утицаји на локално стање животне средине
Процена	Претежно квалитативна (експертска)	Претежно квантитативна
Одлучивање	Поређење са циљевима заштите и развоја	Поређење са локалним квалитетом (стањем) животне средине
Учешће јавности	Јавност удружена у "интересне групе" – локалне заједнице, групе локалних заједница и сл.	Појединци, друштвене групе, НВО сектор
Ефекти процене	Зависи од вођења процеса (менаџмент), квалитета процене и повратног дејства на дефинисање планских решења	Зависи од квалитета процене утицаја и менаџмента

Извор: International Association for Impact Assessment (<http://www.iaia.org>)

Слика 1. Схематски приказ процеса стратешке процене утицаја

Основни методолошки приступ стратешке процене је у интегралном поступку, групишући и укрштајући теме из три основне компоненте одрживог развоја: (1) природа и животна средина, као основ квалитетног живота и развоја економије (привредног развоја), (2) социјални развој који обухвата становништво и насеобинску структуру, пре свега, али који имају кључну улогу и представљају одлучујући фактор у очувању природе, животне средине и подстицања економског развоја у циљу задовољавања људских потреба, и (3) економски развој, узрок динамичних појава у природи, негативних утицаја на животну средину као последица људских активности, али са друге стране представља кључни основ за

побољшање животног стандарда. У интеракцији ова три комплекса и уравнотеженим развојем еколошког, социјалног и економског развоја, могуће је у пракси достигнути одрживи развој. Као интеракција еколошког и социјалног развоја, и њиховог међусобног усаглашавања јавља се еколошка и социјална прихватљивост. У уравнотеженом односу социјалног и економског комплекса резултат је социјална и економска праведност, док резултат економског и еколошког развоја представља њихова међусобна оправданост. Не мање важна је и четврта димензија - развој институција које управљају просторним развојем, а посебно институција из области заштите животне средине које обухватају области инвестирања у заштиту животне средине и мониторинг.

Слика 2. Поједностављена схема одрживог развоја

Методолошки основ у ужем смислу представљају методе научног истраживања (анализа и синтеза, компаративни метод, индукција и дедукција, статистички метод, картографски метод и др.), односно примењене методе праћења стања објеката, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења). ППО Пећинци је израђен по методолошком обрасцу одрживог развоја, обједињујући природни, социо-економски и технички (инфраструктура) комплекс, као и комплекс заштите животне средине и институционалног развоја. Од дефинисања циљева, концепције, стратешких опредељења, планских решења, мера и смерница, као и приоритета, вођено је рачуна о интерактивности и међусобном утицају ових комплекса.

Извештај о стратешкој процени јесте документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана и програма и којим се одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину. Извештај према члану 12. Закона садржи нарочито:

- Полазне основе стратешке процене;
- Преглед карактеристика и оцена стања животне средине на подручју плана;
- Опште и посебне циљеве стратешке процене и избор индикатора;
- Процену могућих значајних утицаја на животну средину;
- Опис мера предвиђених за смањење негативних утицаја;
- Смернице за израду процена утицаја на нижим хијерархијским нивоима;
- Програм праћења стања животне средине у току спровођења плана;
- Приказ коришћене методологије и тешкоће у изради стратешке процене;
- Приказ начина одлучивања;
- Закључке стратешке процене утицаја и друге податке од значаја за стратешку процену.

Саставни део поступка стратешке процене су консултације са заинтересованим органима и организацијама и са становништвом, а у циљу обезбеђивања ефикасне заштите животне средине и одрживог развоја планског подручја.

Резултати стратешке процене представљени су у Извештају о стратешкој процени утицаја ППО Пећинци на животну средину, који је урађен у складу са чл. 12. – 17. Закона, и који поред уводних напомена садржи следеће теме и подтеме, и то:

- Разлози за обављање стратешке процене утицаја;
- Полазне основе стратешке процене;
- Преглед карактеристика и оцена стања животне средине на подручју плана;
- Општи и посебни циљеви стратешке процене и избор индикатора;
- Процена могућих утицаја на животну средину;
- Мере заштите животне средине;
- Програм праћења стања животне средине;
- Приказ коришћене методологије и тешкоће у изради стратешке процене;
- Приказ начина одлучивања;
- Закључци стратешке процене утицаја (нетехнички резиме).

Стратешком проценом утицаја на животну средину обезбеђује се усклађеност планских решења дефинисаних ППО Пећинци са важећом законском регулативом, плановима вишег хијерархијског реда, као и са другим документима. Стратешком проценом се евалуирају потенцијални негативни утицаји на животну средину и дефинишу мере за спречавање или смањење штетних утицаја планских решења. Резултати стратешке процене утицаја доприносе евентуалном редефинисању фазних планских концепција и решења и одговарајућем доношењу одлука у планском процесу – оптималних са аспекта заштите животне средине, применом мера заштите животне средине у току спровођења плана.

У самој изради ППО Пећинци коришћени су методолошки приступи и обрасци, као и принципи одрживог развоја. На овај начин, ППО Пећинци је у највећој мери усаглашен са захтевима заштите животне средине, док планска решења дефинисана овим планом не би требало да имају значајније негативне утицаје, тако да је стратешком проценом извршено делимично допуњавање свеобухватних мера заштите. Измене и допуне су мањег карактера, али с обзиром да није рађена стратешка процена приликом израде ППО, одлучено је да се приступи изради стратешке процене и припреми одговарајућег извештаја у складу са законом. У наставку се даје образложење разлога за обављање стратешке процене утицаја, односно образложене су фазе у одлучивању.

1.1. РАЗЛОЗИ ЗА ОБАВЉАЊЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

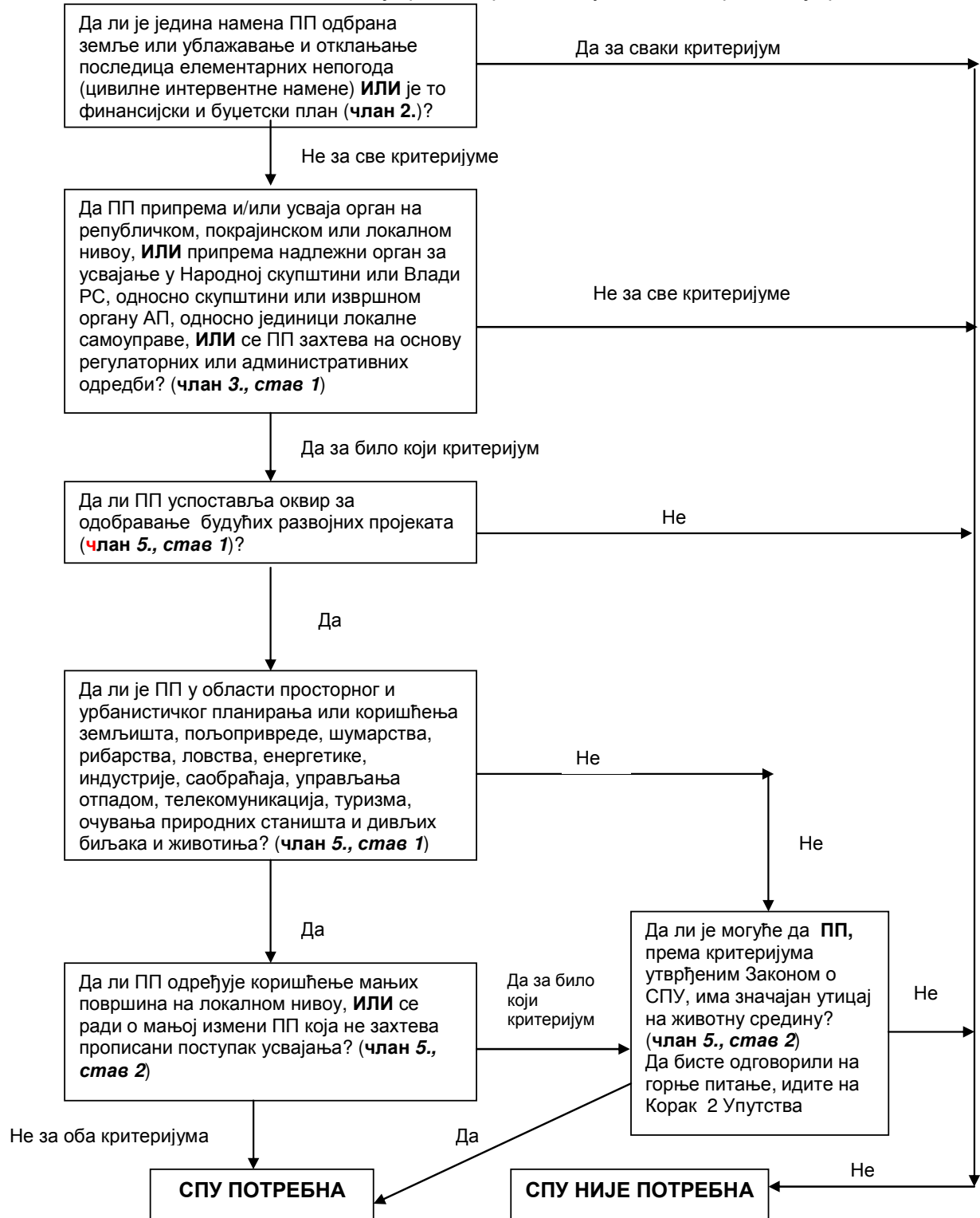
Обавеза израде стратешке процена утицаја на животну средину утврђена је одредбом члана 5. Закона, којима је прописано обављање стратешке процене за просторне планове, као и дефинисаним критеријумима за утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину плана или програма (Прилог 1. Закона). Ови критеријуми су засновани на карактеристикама плана и карактеристикама утицаја. Основни разлог за израду стратешке процене је евалуација утицаја планских решења на самом подручју плана, као и могући утицаји ван планског подручја.

Поред претходно наведених законских разлога (правног и планског основа за израду стратешке процене), од кључног значаја у процесу одлучивања о стратешкој процени ППО Пећинци, представљали су критеријуми и мерила утврђени Законом. У поступку одлучивања о стратешкој процени извршена је анализа по фазама, користећи претходно наведена упутства, и то по следећим темама.

1.1.1. Прва фаза у одлучивању – анализирана питања

У првој фази у одлучивању анализирана су питања према одредбама члана 5. и члана 2. Закона, који су представљени на следећем блок дијаграму на основу "Упутства за спровођење Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину" (Београд 2007, Министарство науке и заштите животне средине).

Слика 3. Блок дијаграм за процес одлучивања о стратешкој процени

Критеријуми према члану 5. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину

- ППО Пећинци припрема и усваја надлежни орган јединице локалне самоуправе. Израда ППО Пећинци захтева се на основу Закона о планирању и изградњи.

Критеријуми према члану 2. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину

- ППО Пећинци представља оквир за реализацију развојних пројеката на територији јединице локалне самоуправе. ППО Пећинци нема једину намену у функцији одбране земље, односно

ублажавање и отклањање последица елементарних непогода (цивилне интервентне намене). Истовремено, ППО Пећинци није финансијски и буџетски план, већ је развојно - уређивачки у смислу активирања развојних потенцијала територије јединице локалне самоуправе, односно активирање локација за привредни развој, комерцијалне делатности, становање и сл. На тај начин, подстиче се просторни развој и уређење простора на територији општине Пећинци. ППО Пећинци обухвата подручје од око 489 km², чиме се испуњава конвенционални критеријум западноевропске праксе планирања и заштите животне средине, у погледу величине планског подручја.

Како је на основу претходно наведеног закључено да ППО Пећинци може имати утицај на животну средину (позитиван или негативан), приступљено је анализи у другој фази одлучивања о потреби израде стратешке процене утицаја на животну средину и израде стратешке процене.

1.1.2. Друга фаза у одлучивању – анализирани могући утицаји

Карактеристике животне средине и могући утицаји ППО Пећинци на:

1. **ВАЗДУХ** (1.1. Какав је квалитет ваздуха на подручју ППО Пећинци?; 1.2. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промену квалитета ваздуха?)
2. **ВОДЕ** (2.1. Какав је квалитет површинских вода на подручју ППО Пећинци?; 2.2. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промену квалитета површинских вода?; 2.3. Какав је квалитет подземних вода на подручју ППО Пећинци?; 2.4. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промену квалитета подземних вода?; 2.5. Какав је квалитет изворишта водоснабдевања и воде за пиће?; 2.6. Да ли ППО Пећинци може довести до промена у квалитету изворишта водоснабдевања и воде за пиће?; 2.7. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене у режиму токова или поплаве?)
3. **ЗЕМЉИШТЕ** (3.1. Да ли је земљиште изложено деградацији и/или загађењу?; 3.2. Да ли ППО Пећинци може проузроковати деградацију и/или загађење земљишта?; 3.3. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промену намене земљишта (нерационално коришћење?)
4. **КЛИМУ** (4.1. Да ли ППО Пећинци може проузроковати емисију гасова стаклене баште? 4.2. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промену климе?)
5. **БИЉНИ И ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ** (5.1. Да ли на подручју ППО Пећинци постоје заштићене, ретке или угрожене биљне или животињске врсте, станишта, екосистеми?; 5.2. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене биљног и животињског света, станишта или екосистема, посебно заштићених, ретких или угрожених?)
6. **СТАНИШТА И БИОДИВЕРЗИТЕТ** (6.1. Да ли на подручју ППО Пећинци постоје заштићена, ретка или угрожена станишта и биодиверзитет?; 6.2. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене станишта или биодиверзитета, посебно заштићених, ретких или угрожених?)
7. **ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА** (7.1. Да ли на подручју ППО Пећинци постоје заштићена природна добра?; 7.2. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене у квалитету или површини заштићених природних добара?; 7.3. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене у режиму заштите или начину коришћења заштићених природних добара?)
8. **СТАНОВНИШТВО И ЗДРАВЉЕ** (8.1. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене у броју становника?; 8.2. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене у здрављу становништва?)
9. **ГРАДОВЕ И ДРУГА НАСЕЉА** (9.1. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене градова или других насеља?; 9.2. Да ли ППО Пећинци може довести до демографских, промена у начину или квалитету живота или других промена?; 9.3. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене приступачности јавних површина?)
10. **КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКУ БАШТИНУ** (10.1. Да ли ППО Пећинци може довести до промене у квалитету или површини заштићених културних добара?; 10.2. Да ли ППО Пећинци може довести до промене режима заштите заштићених културних добара?)
11. **ИНФРАСТРУКТУРНЕ, ИНДУСТРИЈСКЕ И ДРУГЕ ОБЈЕКТЕ** (11.1. Да ли ППО Пећинци може довести до промене инфраструктуре, индустријских, енергетских и других објеката?)
12. **ДРУГЕ СТВОРЕНЕ ВРЕДНОСТИ** (12.1. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене у стварању отпада и/или управљању отпадом?; 12.2. Да ли ППО Пећинци може проузроковати повећање саобраћаја?; 12.3. Да ли ППО Пећинци може проузроковати промене у нивоу буке?; 12.4. Да ли ППО Пећинци може проузроковати вибрације, термичко загађење, јонизујуће и/или нејонизујуће зрачење?)

Одговори на претходно наведена питања формулисани су на основу расположивих података, постојећих знања о ППО Пећинци, познавања стања планирања, коришћења, уређења и заштите простора на територији општине Пећинци, стручног мишљења. Другим речима, **уколико постоји бар један утицај ППО Пећинци према наведеним карактеристикама животне средине, приступа се дефинисању критеријума за одређивање значаја утицаја.** У фази одлучивања постојао је бар један утицај и то пре свега у делу који се односи на изградњу инфраструктуре, привредних и других објеката, односно на друге створене вредности, тако да је пре коначног одлучивања о изради стратешке процене у трећој фази, извршена прелиминарна процена карактеристика утицаја по областима/темама које су дате у наставку.

1.2. КАРАКТЕРИСТИКЕ УТИЦАЈА

Вероватноћа, интензитет, сложеност, реверзибилност

- Да ли постоји висок степен вероватноће настанка утицаја?
- Да ли ће утицај бити интензиван?
- Да ли ће утицај бити сложен?
- Да ли ће утицај бити иреверзибилан?
- Да ли ће бити тешко избећи, умањити, поправити или компензовати утицај?

Временска димензија (трајање, учесталост)

- Да ли ће утицај дуго трајати?
- Да ли ће утицај бити трајан или привремен?
- Да ли ће утицај бити непрекидан или повремени?
- Да ли ће утицај бити учестао или редак?

Просторна димензија

- Какав ће бити утицај обзиром на локацију ППО Пећинци?
- Да ли ће се утицај простирати на великом подручју?
- Да ли ће утицај обухватити велики број становника?
- Да ли може доћи до утицаја ван граница региона или земље (прекогранични утицај)

Кумулативна и синергијска природа утицаја

- Да ли је утицај може бити кумулативан?
- Да ли утицај може бити синергијски?

Ризици по људско здравље и животну средину

- Да ли ће се јавити ризици по људско здравље (индустријски удеси итд)?
- Да ли ће се јавити ризици по животну средину (индустријски удеси итд)?
- Да ли може доћи до великих промена људског здравља и животне средине?

Деловање на заштићена подручја

- Да ли ће доћи до утицаја на природне вредности?
- Да ли ће доћи до утицаја на подручја или пределе са признатим националним или међународним статусом заштите?
- Да ли ће доћи до утицаја на заштићена културна добра?
- Да ли ће постојати ризик од утицаја на заштићене локације, подручја, карактеристике?

Деловање на угрожена подручја

- Да ли ће доћи до утицаја у густо насељеном подручју?
- Да ли ће доћи до утицаја у подручју са прекораченим стандардима квалитета или граничним вредностима?
- Да ли ће доћи до утицаја у подручју са интензивним коришћењем земљишта?
- Да ли ће доћи до утицаја у подручју са постојећим ризицима?
- Да ли ће доћи до утицаја у подручју са смањеним капацитетом животне средине?
- Да ли ће доћи до утицаја у подручју посебно осетљиве области?
- Да ли ће доћи до утицаја у подручју екосистема?
- Да ли ће доћи до утицаја у подручју заштићених или ретких врста флоре и фауне?

Прелиминарна процена карактеристика утицаја у фази одлучивања указује да **не би требало очекивати значајније негативне утицаје изразом, доношењем и спровођењем ППО Пећинци**, с тим да је у току стратешке процене потребно извршити детаљнију процену утицаја, укључујући и поређење варијантних решења (тзв. "нулти сценарио", сценарио

спровођења ППО Пећинци, као и евентуално сценарио спровођења ППО Пећинци, укључујући и спровођење других планова и програма различитог хијерархијског нивоа, који имају непосредни или посредни утицај на територију општине Пећинци).

Са друге стране, стратешка решења у области транспорта (коридор 10), дели територију општине и представља значајан потенцијал за развој. Такође, представља и потенцијални линијски извор загађивања локалног карактера, као и потнецијална локација удеса и акцидента. На основу претходно изнетих образложења, **у трећој фази** одлучено је да се приступи изради стратешке процене утицаја Просторног плана општине Пећинци на животну средину.

2. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Под полазним основама стратешке процене за потребе израде ППО Пећинци обухваћене су следеће теме:

- 1) *кратак преглед садржаја и циљева плана и односа са другим плановима;*
- 2) *преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју за које се Извештај односи;*
- 3) *карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају;*
- 4) *разматрана питања и проблеми заштите животне средине у плану, као и приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене;*
- 5) *приказ припремљених варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у плану, укључујући варијантно решење нереализовања плана и најповољније варијантно решење са становишта заштите животне средине;*
- 6) *резултате претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне са становишта циљева и процене могућих утицаја стратешке процене.*

2.1. ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА, ЦИЉЕВА И ОСНОВНИХ ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА

У прегледу садржаја, циљева и основних планских решења за потребе стратешке процене приређен је својеврсни општи приказ просторног плана јединице локалне самоуправе, односно Просторног плана општине Пећинци. Карактер и садржај Просторног плана општине Пећинци је такав да се овим планским документом утврђује дугорочни циљ и концепција просторног развоја јединице локалне самоуправе. Утврђују се правила коришћења, организације, уређења и заштите простора, којима се обезбеђује одрживо коришћење и заштита природних ресурса, рационална организација мреже насеља, њихово уређење и опремање, развој и уређење руралних подручја, рационалан просторни развој и размештај привредних и услужних делатности и јавних служби, усклађен развој и коришћење инфраструктурних система, саобраћајни, економски, социјални и други облици интеграције подручја општине Пећинци и повезивање са окружењем, заштита животне средине, природних и културних добара.

Предмет израде планског документа јединице локалне самоуправе је утврђивање стратегије, политике, мере, правила просторне организације, коришћење и заштите и уређење општине Пећинци и услови за изградњу, усмеравање, унапређивање и заштиту простора. У ужем смислу предмет плана су урбана и рурална насеља са припадајућим просторима, објектима, супраструктуром, инфраструктуром и специфичним развојним и социолошким процесима. Просторним планом одређује се дугорочна пројекција развоја и просторног уређења овог подручја на принципима одрживог развоја. Другим речима, дефинишу се између осталог планска начела и критеријуми заштите, очувања и унапређења животне средине. Спровођење економског, социјалног и еколошког развоја тј. концепта урванотеженог развоја, подразумева интегрални приступ планирању развоја свих

делатности са очувањем и заштитом природних богатстава и културних вредности подручја. Активна политика заштите животне средине, укључујући и рационално коришћење ресурса, није само услов за укупно унапређење квалитета живота на планском подручју, већ и значајан подстицајни фактор друштвено-економског развоја. Наведени приступ подразумева интегрисање критеријума заштите животне средине у секторске развојне политике и разматрања питања утицаја на животну средину при доношењу управљачких одлука на нивоу општине и региона, као и при доношењу одлука на нивоу јавних и других предузећа.

Визија просторног развоја општине Пећинци јесте да општина Пећинци буде урбани центар регионалног значаја, који ће дати посебан допринос развоју Сремске области и транснационалној сарадњи (користећи повољан саобраћајни положај на коридору 10 и на реци Сави), ублажавању разлика у развијености на овом подручју, функционално јача повезаност са руралним окружењем, уз заустављене негативне демографске трендове и одрживи развој, првенствено заснован на обновљеној индустрији, саобраћају, услугама, трговини и туризму. Основни методолошки приступ у изради Просторног плана јесте интегрални метод који се заснива на принципима одрживог развоја. Анализом бројних фактора економског, еколошког, социјалног и институционалног развоја утврђени су следећи основни принципи у изради Просторног плана, и то: (а) јачање територијалне кохезије, односно уравнотежени развој планског подручја; (б) просторно-функционална интегрисаност са окружењем и јачање регионалних и транснационалних веза; (в) одржива животна средина (смањење штетног утицаја на животну средину) и одрживо коришћење природног и културног наслеђа; (г) развој културног идентитета и територијалне препознатљивости; (д) полицентричан развој и јачање веза град-село; (ђ) јачање конкурентности и ефикасности; (е) субсидијарност и јавно-приватно партнерство; (ж) одрживи развој саобраћаја и инфраструктуре, као и повећана доступност информацијама.

Наведени принципи, који су изведени и прилагођени потребама планирања развоја планског подручја, базирани су на основу принципа одрживог просторног развоја из бројних европских докумената, који дефинишу следеће принципе и смернице за њихову примену. Принцип полицентричног развоја који представља опште прихваћени принцип у просторном планирању као израз потребе да се плански утиче на негативне појаве у просторној организацији, настале као последица неравномерног развоја у последњих неколико деценија. Принцип се првенствено односи на планско усмеравање организације мреже насеља и јавних служби, размештај производних и услужних активности у простору, као и на јачање веза између урбаних и руралних средина. Истовремено је потребно планским решењима побољшати везе сеоских насеља са већим центрима, што подразумева даље развијање одговарајућих урбаних функција првенствено у насељима која представљају центре заједнице села. Принцип одрживог развоја инфраструктуре чијом применом се подстиче равномеран просторни развој, кроз стварање услова за повезивање неразвијених и изолованих подручја са већим насељима и омогућавање њиховог приступа магистралним инфраструктурним системима. У циљу постизања уравнотеженог просторног развоја он подразумева побољшање веза између малих градова и руралних области са транс-европским мрежама и саобраћајним центрима, као и активности на повећању регионалне доступности кроз остваривање недостајућих унутеррегионалних веза. Принцип подразумева и спровођење активности изградње телекомуникационих мрежа и елиминисања физичких и других ограничења, са циљем да се свим насељима обезбеди подједнак приступ информацијама. У том смислу је потребна обнова и проширење телекомуникационих мрежа које треба да покривају читаво подручје града. Принцип смањивања штетног утицаја на животну средину који подразумева сагледавање квалитета животне средине и дефинисање планских решења којима се она штити од негативних утицаја у постпланском периоду. При томе је потребно базирати концепт заштите, не само у циљу побољшања квалитета животне средине, већ и у циљу превенције и заштите од негативних утицаја који могу настати имплементацијом планских решења. Примена принципа мора предупредити или ублажити различите врсте штетних утицаја по животну средину, првенствено промовисањем мање штетних поступака у пољопривреди и шумарству, подстицањем адекватних видова саобраћаја и енергетских система, превенцијом индустријских акцидената, ревитализацијом подручја угрожених индустријским загађењем, као и спречавањем субурбанизације. Принцип заштите природних ресурса и природног наслеђа који подразумева адекватну заштиту и

одрживо коришћење природних ресурса и наслеђа, на начин да они доприносе правилној уравнотежености екосистема, атрактивности ширег простора, као и повећању њихове естетске и рекреационе вредности. Потребно је да политика просторног развоја брине о поновном успостављању и конзервирању екосистема. Стратегије за управљање водним ресурсима треба да укључе заштиту површинских и подземних вода, мониторинг коришћења ђубрива и наводњавања, третман отпадних вода и сл., а у контексту шумских површина избор врсте дрвећа, обим итд. Чињеница да се природни ресурси највећим делом налазе у руралним подручјима за која се не припремају урбанистички планови, указује на значај просторног плана у њиховој заштити и одрживом коришћењу. Принцип повећања и заштите фонда културног наслеђа као развојног фактора који подразумева повећање вредности културног наслеђа, као један од најзначајнијих доприноса економском развоју и јачању локалног идентитета, и то кроз повећање привлачности локалитета за инвеститоре, туристе и јавност. Принцип подстицања одрживог туризма који подразумева коришћење развојних могућности које обезбеђује туризам, посебно у случају неразвијених подручја, при чему предност имају висококвалитетни видови туризма. Облици "меког туризма" који су брижљиво прилагођени локалним околностима, као што је екотуризам, нуде значајну могућност за даљи развој.

Основни циљ израде Просторног плана јесте дефинисање планског основа за организацију, коришћење, уређење и заштиту простора општине Пећинци, који треба да доведе до организованог активирања просторних потенцијала и усмеравања даљег просторног развоја у оквирима одрживости. Према основним карактеристикама простора општине Пећинци, као и на основу обавеза и смерница из планских докумената вишег реда и других законских одредби, основни циљ израде Просторног плана је разрађен кроз неколико специфичних посебних циљева израде плана, и то:

- дефинисање планских решења тако да се Просторни план примењује директно (издавањем локацијске дозволе) тј. дефинисање правила изградње и уређења простора за подручја за која није предвиђена израда урбанистичких планова;
- спровођење стратешке процене утицаја планских решења на животну средину (израда и усвајање Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину), уз дефинисање и примену најстрожијих мера заштите животне средине и повећања њеног квалитета; и
- стварање основа за привлачење инвестиција и израду пројеката који могу користити приступне фондове Европске Уније.

Са становишта ове стратешке процене, као општи циљеви просторног развоја општине Пећинци одређују се:

- равномерни просторни развој општине, првенствено кроз оптимално активирање свих потенцијала и планско стимулисање недовољно развијених делова општине;
- јачање веза у оквиру функционалног урбаног подручја са суседним општинским центрима, као и у оквиру развојне осовине Београд – Нови Сад;
- валоризација коридорског положаја општине Пећинци, кроз повезивање коридора Х (деоница аутопута граница Хрватске-Београд) и реке Саве као пловног пута, са суседним државама;
- развој индустрије кроз реструктурирање постојећих индустријских капацитета и субјеката и активирање браунфилд и гринфилд локација.
- повећање доступности на свим деловима територије општине развојем мреже локалних путева и техничке инфраструктуре;
- усмеравање и контролисано ширење грађевинског земљишта, на начин да се прекине ширење грађевинских подручја линеарно уз путне правце, уз које је потребно да се усмери изградња нових привредних зона;
- развој туризма, базиран на потенцијалу Специјалног резервата природе "Обедска бара" излетничком и рекреативном туризму, као и развој ловног туризма;
- заштита и унапређење животне средине и очување, унапређење и коришћење природних и културно-историјских добара на територији општине.

За потребе стратешке процене извршена је следећа класификација планских решења, за која су предвиђене и дефинисане приоритетне активности за реализацију:

- Заштита и коришћење пољопривредног земљишта и развој пољопривреде
- Заштита и коришћење шума и шумског земљишта и развој ловства
- Воде и водопривредна инфраструктура
- Становништво, привредни развој, мрежа насеља и јавних служби
- Инфраструктурни системи, енергетика и објекти заједничке комуналне потрошње
- Развој туризма, организација и уређење туристичких простора
- Заштита животне средине
- Заштита природних и непокретних културних добара

Према Правилнику о садржини, начину и поступку израде планских докумената ("Службени гласник РС", бр. 31/10, 69/10 и 24/11) просторни план јединице локалне садржи полазне основе и плански део, и то:

- Полазне основе за израду плана - текстуални део, односно извод из текстуалног дела усвојеног концепта плана у форми закључака;
- Плански део садржи планска решења просторног развоја и пропозиције просторног развоја.
- Планска решења просторног развоја јединице локалне самоуправе садрже - опис и одређење намена простора (пољопривредно, шумско, водно, грађевинско и друго земљиште); заштита, уређење, коришћење и развој природних система и ресурса (пољопривредно земљиште, шуме и шумско земљиште, воде, геолошки ресурси и друго); просторни развој, дистрибуција становништва и мрежа насеља и јавних служби (становништво; однос градских и сеоских насеља и функционално повезивање насеља и центара, организација јавних служби и друго); просторни развој и дистрибуција привредних делатности; просторни развој туризма, организација и уређење туристичких и рекреативних простора; просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система и повезивање са регионалним инфраструктурним мрежама (саобраћај, водопривредна, енергетска, телекомуникациона и комунална инфраструктура); пропозиције заштите животне средине, предела, природних и културних добара (заштита животне средине и заштита, уређење и унапређење предела, заштита, уређење и унапређење природних добара, заштита, уређење и унапређење културних добара, организација простора од интереса за одбрану земље и заштиту од елементарних непогода и друго).
- Пропозиције просторног развоја јединице локалне самоуправе садрже - правила уређења; правила грађења; имплементација, која садржи нарочито: смернице за израду планске документације за подручје плана, приоритетна планска решења и пројекте, мере за подстицање равномерног територијалног развоја и кооперације са суседним јединицама локалне самоуправе, учеснике у имплементацији и мере и инструменте за имплементацију.

2.2. ОДНОС ПРЕМА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА

Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“ број 88/10)

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Територија општине Пећинци припада Сремској области, која је Просторним планом Републике Србије сагледана као гранични простор махом равничарско-брдског карактера, кроз који пролази коридор "X" а који је на југу ослоњен на реку Саву, и упућен на активну функционалну сарадњу са општинама и регионима Републике Хрватске и Републике Српске (БиХ). У ширем регионалном смислу,

Град Београд повезујући се функционално са општинама Пећинци, Рума, Стара Пазова, Панчево, Смедерево, Смедеревска Паланка, Уб и Лајковац формира метрополитенску осовину са градом Новим Садом преко Инђије. Град Београд ће да инструментализује своју позицију и капацитет једног од водећих метрополитена у овом делу Европе, захваљујући пре свега свом институционалном и кадровском капацитету, као и економском и културном потенцијалу. Град Београд је најснажније административно и функционално подручје Републике Србије, са интелектуалним, научним и стручним капацитетима највишег ранга у Републици Србији, са релативно развијеном инфраструктуром и привредним потенцијалима посебно у сектору информационих технологија, комуникација и високоакумулативних индустрија, саобраћајне привреде и туризма, и нарочито значајном геостратешком позицијом на Дунаву и Сави. У погледу коришћења земљишта у Сремској области, може се оценити да око 68% територије чини пољопривредно земљиште, по чему се издваја из просека Западне и Централне Србије у којој су равноправно заступљене категорије пољопривредног и шумског земљишта (по 45%). Управо из тог разлога, од посебног значаја за ово подручје јесте основни циљ у погледу коришћења пољопривредног земљишта, и то заштита екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција пољопривредног земљишта, упоредо с унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа. Према планираним наменама у планском хоризонту 2020. године планира се повећање шумског земљишта (до оптималног степена од 41%). Увећање шумског земљишта се предвиђа као резултат планског пошумљавања и природног обрастања.

Општина Пећинци је Просторним планом Републике Србије у обухвату функционалног урбаног подручја Града Београда (функционално урбано подручје ФУП МЕГА значаја) заједно са Старом Пазовом, Оповом, Панчевом, Инђијом и Румом. Позитивна социоекономска трансформација изражена ширењем урбаности из градских насеља, махом центара области, најизразитија је у граничним општинама градова - урбанизоване општине, где се одвија интензивна дневна миграција. Тако најснажнију зону позитивне социоекономске трансформације чине мањи центри београдског метрополитена који су привукли далеко највећи број становника управо због чињенице да су не само јаки центри рада, већ и да су саобраћајно добро повезани са Београдом. Директни утицаји београдског метрополитена најснажније се осећају у општинама Уб, Панчево, Стара Пазова, Инђија, Опово, Пећинци и др. Међутим, у њима се осећају и утицаји суседних регионалних центара (Новог Сада и Крагујевца). Преплитање утицаја града Београда и града Новог Сада најизраженије је на територији општине Инђија која је гранична са готово истоветним гравитационим потенцијалом ка оба града. С обзиром на сложене просторно функцијске односе и интензивне везе, у будућој просторно функционалној организацији Републике Србије, простор између града Београда и града Новог Сада је могуће третирати као јединствен функционални регион или као појас најинтензивнијег развоја Републике са биполарним утицајем два центра међународног значаја. У развојном погледу, територија општине Пећинци представља развојну осовину I ранга (коридор X деоница граница Хрватске-Београд, река Сава и подручје Срема). У складу са регионалном типологијом општина и градова у Србији према индексу демографских ресурса, подручје општине Пећинци припада демографски угроженим подручјима. Према анализираним индикаторима регионалне приступачности на територији Републике Србије (потенцијална приступачност путевима и железницом, време до тржишта односно центара функционалних подручја, време до најближих регионалних центара), подручје општине Пећинци односно Сремска област је високо изнад просека Републике. Општина Пећинци припада типу 1 руралних подручја - интегрисана, успешна рурална подручја, на граници ка прелазном, са густином насељености мањом од 100 ст/км² и то као подручја са слабијим условима за пољопривредну производњу (уз примену подстицајних средстава у претходном периоду). У односу на структурне карактеристике овог типа, примениће се следеће мере и активности: јачање конкурентности пољопривреде; унапређење пољопривредне производње и пласмана (са акцентом на специјализацију производње); стварање пољопривредно-прехранбених кластера; јачање прехранбене индустрије; диверзификација руралне економије (туризам, занатство, рекреација); уређење сеоских насеља; модернизација и рационализација система размене знања и информација у пољопривреди; очување и побољшање природне средине и

обезбеђивање одрживог коришћења природних ресурса; програм заштите географског порекла производа и др. На подручју општине Пећинци налази се заштићено подручја Обедска бара које припада природним добрима која су стекла међународни статус заштите и која су уписана у Рамсарску листу, међународно значајно биљно подручје (IPA), као и међународно значајно подручје за птице (IBA).

Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине („Службени лист АП Војводине“ број 22/11)

Регионални просторни плана АП Војводине обухвата: утврђивање дугорочне концепције развоја, организације, уређења, заштите и коришћења територије АП Војводине; дефинисање планских начела и критеријума за рационално коришћење и очување пољопривредног земљишта, водних и осталих природних ресурса; обезбеђивање просторних услова за развој, изградњу и реконструкцију регионалних инфраструктурних система; развој мреже насеља, локалних инфраструктурних система и објеката јавних служби; активирање територијалног капитала и потенцијала неразвијених подручја за развој; просторни развој и размештај индустрије, пољопривреде, грађевинарства, шумарства, енергетике, туризма и других делатности на планском подручју; подстицање регионалних специфичности и јачање регионалног идентитета; утврђивање мера и просторних услова за саобраћајну, економску, социјалну и еколошку одрживу интеграцију планског подручја и ширег окружења; утврђивање мера за заштиту и унапређење животне средине, природних и непокретних културних добара; јачање економске и социјалне кохезије; већи ниво конкурентности и ефикасности. Територија општине Пећинци се налази у северном и средишном делу под пољопривредним земљиштем, док јужни део покривају, поред пољопривредног земљишта и велики комплекси шума и шумског земљишта у оквиру СРП "Обедска бара" и у заштитној зони. Иако се налази на територији АП Војводине, општина припада београдском метрополитенском подручју (функционално урбано подручје) заједно са Старом Пазовом, Оповом, Панчевом, Инђијом и Румом. Преко територије општине прелази национална, регионална и локална инфраструктура и то државни пут I реда Е-70, као и државни путеви II реда. Концепт саобраћајне мреже категорисаних путева, посебно планираних путева I и II реда, осим синхронизације са планом развоја путне мреже из Просторног плана Републике Србије, такође је усклађен и са Стратегијом развоја железничког, друмског, водног, ваздушног и интермодалног транспорта у Републици Србији од 2008. до 2015. године, усвојеним (важећим) просторним плановима јединица локалне самоуправе и просторним плановима подручја посебне намене и урађеним генералним и идејним пројектима. Изградњом гасовода Рума-Пећинци створиће се предуслови за гасификацију свих насељених места у општини Пећинци. Изградња планираних гасовода довешће до побољшања рада и поузданости постојеће магистралне и разводне гасоводне, енергетске стабилности у снабдевању природним гасом и стварања предуслова за даљи привредни развој. ЈП "Србијагас" планирао је изградњу гасовода високог притиска Рума-Пећинци RG-04-10. Стратегијом управљања отпадом за период 2010-2019. године предвиђен је систем од 9 регионалних центара управљања отпадом у АП Војводини. Један од њих је општина Инђија која је носилац активности изградње регионалне депоније у чијем склопу је општина Пећинци заједно са општинама Ириг, Рума, Сремски Карловци и Стара Пазова. Планирана мрежа регионалних центара за управљање комуналним отпадом не искључује друге варијанте, што ће се тачно утврдити после потписивања међуопштинских споразума и доношења регионалних концепција управљања отпадом. У складу са картом угрожености од природних непогода простор општине Пећинци је потенцијално плавно подручје. У планском периоду, статус проглашених заштићених подручја задржава специјални резервати природе Обедска бара, а планира се укидање статуса заштићеног подручја - споменика природе СП „Стабло црне тополе“ у општини Пећинци. Обедска бара је природно добро које је стекло међународни статус заштите и уписано је у Рамсарску листу, међународно значајно подручје за птице (IBA) као и међународно значајно биљно подручје (IPA). EMERALD мрежа је еколошка мрежа подручја од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest-ASCI). Мрежа укључује подручја од посебног еколошког значаја за угрожене врсте и типове станишта заштићених на основу Конвенције о

очувању европске дивље флоре и фауне и природних станишта ("Службени гласник РС-Међународни уговори", бр. 102/2007 од 7.11.2007. године). На територији АП Војводина регистровано је 17 подручја националне EMERALD мреже од којих је и Обедска бара. У оквиру UNESCO-МаВ програма „Човек и биосфера“ чији је циљ обједињавање заштите биодиверзитета, културних вредности и економског развоја одређеног подручја, предлаже се да СРП „Горње Подунавље“и СРП "Обедска бара" постану део мреже резервата биосфере.

Просторни план подручја инфраструктурног коридора граница Хрватске – Београд (Добановци) ("Службени гласник РС", бр. 69/2003.)

Деоница ауто-пута од Београда (петља Добановци) до границе са Хрватском, која је у обухвату овог Плана, представља део међународног пута Е-70 Салцбург – Љубљана – Загреб – Београд – Ниш – Скопље – Велес – Солун и у функцији је већ неколико деценија. Коридор који прати правац пута Е-70 је и значајна попречна веза у правцу запад – исток којом би се остварила веза Западне са Источном Европом, преко постојеће деонице – граница Хрватске – Београд и планираног ауто-пута Београд – Вршац – граница Румуније. Предметна деоница се налази у целини на територији Срема тако да пресеца и северни део Општине Пећинци. Основни циљ израде Просторног плана за ову деоницу био је да: (а) обезбеди просторне услове за изградњу, реконструкцију, опремање и функционисање магистралних инфраструктурних система у коридору; (б) утврди оптималан размештај активности, физичких структура и становништва у зони непосредног утицаја инфраструктурног коридора, уз уважавање економских, техничко – технолошких, еколошких и просторно – функционалних критеријума, и (в) обезбеди услов за даље функционисање постојећих производних погона, насеља и магистралних саобраћајних објеката који се налазе у инфраструктурном коридору, као и да обезбеди услов за њихово евентуално измештање (где је то потребно). Основни задатак Просторног плана за ову деоницу био је да планском концепцијом, решењима и смерницама за примену, обезбеди саобраћајну, економску и социјалну интерграцију појединачних регионалних целина у Републици, као и Републике у целини са суседним земљама. Задатак Просторног плана је био и да изврши: (а) валоризацију ефеката циљног и транзитног саобраћаја на развој локалних заједница (градава и општина), (б) валоризацију утицаја инфраструктурног коридора на процес урбанизације у контактном подручју, развој урбаних центара и система насеља и ублажавање демографског пражњења посматраног подручја, (в) валоризацију утицаја инфраструктурног коридора на поједине делатности у зони утицаја (пољопривреда, индустрија, туризам и др.), (г) ублажавање и разреши проблеме између развојних, физичких (просторних) и еколошких конфликта између ауто-пута (коридора) и непосредног окружења, (д) усклађивање и утврђивање траса саобраћајне инфраструктуре и других магистралних инфраструктурних објеката, положаја и услова изградње и уређења чворишта укрштања појединих траса ради укључивања у европски транспортни систем, (е) утврђивање планских претпоставки за доношење инвестиционих одлука и избор локација за нове привредне објекте у контактном подручју, (ж) стварање предуслова (техничко – технолошких, просторно – функционалних и др.) за усклађено функционисање свих инфраструктурних система – и да предложи концептуални оквир за израду нових и ревизију постојећих просторних и урбанистичких планова на подручју Просторног плана, као и израду и доношење других планова, програма и техничке документације. Како коридор пута Е-70 пресеца територију Општине Пећинци, сва решења и смернице за просторну организацију, уређење и заштиту, као и услови за изградњу дати Просторним планом инфраструктурног коридора, уграђени су у Стратегију развоја општине Пећинци и разрађени кроз просторни план општине.

Просторни план подручја посебне намене СРП "Обедска бара"

Обухват ППППН СРП "Обедска бара" је одређен деловима општина Пећинци и Рума и то површинама целих катастарских општина са укупном површином од 29431,25 ha. Из Општине Пећинци Планом су обухваћене катастарске општине Купиново, Обреж, Ашања и Огар са површином од 229,65 km² и учешћем од 78,03% у обухвату ППППН СРП "Обедска

бара". ППППН СРП "Обедска бара" је обавезујући документ, тако да су правила и услови уз овог Плана уграђени и разрађени у Просторном плану Општине Пећинци, у делу који је обухваћен овим планом. Граница СРП "Обедска бара" и заштитне зоне дефинисана је Просторним планом подручја посебне намене СРП "Обедска бара" ("Службени лист АПВ" бр. 8/06). Опис границе СРП "Обедска бара". Почетна тачка описа границе СРП "Обедска бара" налази се у КО Грабовци на тромеђи парцеле 2291, локалног пута Кленак- Грабовци, парцела 2636 и границе катастарских општина КО Грабовци и КО Кленак. Од тромеђе граница у правцу југоистока прати јужну међу локалног пута Кленак- Грабовци, источну међу парцеле 2076 и јужну границу грађевинског реона насеља Грабовци и јужну међу локалног пута, парцела 2251/2 до границе катастарских општина КО Грабовци и КО Обреж.

Одавде граница наставља у правцу југоистока јужном међом локалног пута, парцела 1851, која се налази у КО Обреж, на територији општине Пећинци и даље иде територијом ове општине, до тромеђе парцела 1851,1643 и 1679. Од тромеђе граница у правцу истока прати северну међу парцела 1679,1736,1738,1472/2 и 1469/2 до границе катастарских општина КО Обреж и КО Купиново. Након преласка у КО Купиново граница прати спољашњу међу Обедске баре, парцела 3005/2 а затим у правцу југа прати источну међу парцела 3005/1,2994,2991,2987 до северне међе реке Саве, парцела 3631. Одавде граница у правцу запада прати кроз катастарске општине КО Купиново, КО Обрежи (територија општине Пећинци) КО Грабовци (територија општине Руме) северну међу реке Саве до границе катастарских општина КО Грабовци и КО Кленак. Овде граница мења правац и ка северу прати постојећу границу катастарских општина КО Грабовци и КО Кленак до почетне тачке описа границе Специјалног резервата природе "Обедска бара". Укупна површина Специјалног резервата природе "Обедска бара" износи 9880,43 ха, од чега је на територији Општине Пећинци 6589,14 ха или (66,69%). Граница заштитне зоне СРП "Обедска бара", на подручју Општине Пећинци, прати спољне границе КО Купиново, КО Ашања, КО Обреж и КО Огар, поклапа се са обухватом Просторни план подручја посебне намене Специјалног резервата природе "Обедска бара", и покрива површину од 16376,61 ха, што износи 83,77% укупне површине под заштитном зоном.

2.3. КОНСУЛТАЦИЈЕ СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

У складу са одредбама члана 11. Закона, обављене су претходне консултације са заинтересованим органима и организацијама. Пре доношења одлуке, надлежни општински орган је извршио консултације и усаглашавање ставова заинтересованих органа и организација, органа локалне самоуправе, корисника простора и других актера. Истовремено, прибављено је мишљење органа надлежног за послове заштите животне средине Општинске управе Пећинци. За потребе израде ППО Пећинци, обављене су консултације са надлежним органима, организацијама, комуналним службама, корисницима простора. У складу са чланом 18. Закона заинтересовани органи, организације, удружења грађана, НВО и друге заинтересоване групе и појединци, могу у оквиру јавног увида о предлогу просторног плана да остваре увид у Извештај о стратешкој процени утицаја, тако да се на овај начин претходне консултације настављају у оквиру јавних консултација.

3. ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

3.1. КАРАКТЕРИСТИКЕ ОПШТИНЕ ПЕЋИНЦИ

Општина Пећинци се налази у Аутономној покрајини Војводини у Сремској области (Сремски управни округ). Налази се на транснационалном инфраструктурном коридору 10, који се пружа од Салцбурга до Солуна. Тиме се стварају могућности за будући развој, имајући у виду добру саобраћајну повезаност и приступачност, као и непосредну близину београдске агломерације и осовине развоја Београд - Нови Сад. Не мање важан је и речни коридор Саве, који до сада није био коришћен у складу са могућим потенцијалима и ограничењима заштите Специјалног резервата природе Обедска бара.

Општина се граничи са општинама Рума, Стара Пазова, Земун, Обреновац и Владимировци и карактерише је периферан положај у односу на подручје АП Војводине. Седиште Општине је насеље Пећинци, које се налази у северном делу Општине. Ексцентричан положај централног насеља, као и близина развијенијих градских центара у окружењу, а нарочито Београда, утичу на оријентацију (у области многих функција) појединачних насеља Општине ка овим центрима.

Територију општине чине равничарски део Срема, коју карактерише пољопривредни земљиште, као и шумско и водно земљиште у делу Посавине. Територија Општине заузима површину од 488,65 km², а чине је 15 катастарских општина и 15 насељених места. Пописом из 2002. године утврђено је да на подручју Општине Пећинци је живело 21.506 становника. Упоређујући број становника са подацима Пописа из 2011. године, када је пописано 19.720 становника, може се закључити да је у општини Пећинци приметан тренд смањења броја становника.

Површине појединачних атара су различите, па самим тим и њихово учешће у укупној површини Општине се разликује. Наредном табелом дати су прикази обухвата плана са основним показатељима обухвата, као и подела Општине на мање територијалне јединице са њиховим међусобним односима.

Табела 2. Обухват ППО

Редни број	Назив КО-атара	П ¹⁾ у km ²	П КО у П Опш. у %	Редни број	Назив насеља	Број становника 2002.
1.	Ашања	42,14	8,62	1.	Ашања	1.488
2.	Брестач	18,52	3,79	2.	Брестач	1.066
3.	Деч	32,88	6,73	3.	Деч	1.590
4.	Доњи Товарник	21,28	4,35	4.	Доњи Товарник	1.016
5.	Карловчић	31,32	6,41	5.	Карловчић	1.243
6.	Купиново	81,20	16,62	6.	Купиново	2.047
7.	Обреж	65,53	13,41	7.	Обреж	1.400
8.	Огар	40,78	8,35	8.	Огар	1.143
9.	Пећинци	19,26	3,94	9.	Пећинци	2.659
10.	Попинци	22,28	4,56	10.	Попинци	1.360
11.	Прхово	22,82	4,67	11.	Прхово	813
12.	Сибач	12,63	2,58	12.	Сибач	544
13.	Ср. Михаљевци	19,78	4,05	13.	Ср. Михаљевци	837
14.	Суботиште	23,97	4,91	14.	Суботиште	942
15.	Шимановци	34,26	7,01	15.	Шимановци	3.358
	Укупно за Општину	488,65	100,00		Укупно	21.506

Извор података : РГЗ – служба за катастар непокретности општине

Граница Општине утврђена је одговарајућим спољним границама следећих кататарских општина, и то на: северу – КО Сибач, КО Пећинци, КО Попинци и КО Шимановци; на истоку –

КО Шимановци, КО Деч, КО Карловчић, КО Ашања, КО Купиново; југу – КО Купиново, КО Обреж; западу - КО Обреж, КО Огар, КО Доњи Товарник, КО Суботиште, КО Брестач и КО Сибач.

3.1.1. Природне карактеристике

Геоморфолошке карактеристике

Територију општине Пећинци у геоморфолошком погледу карактеришу следеће целине: (а) инундациона раван реке Саве, (б) алувијална раван реке Саве, (в) сремска лесна тераса, (г) прелазна зона између лесне терасе и лесне заравни. Инундациона раван реке Саве је настала усецањем корита Саве на контакту алувијалне равни и северних обронака Влашића и Цера, и разликује се од осталих подручја по својој морфологији и саставу земљишта. Граница инундационе и алувијалне равни је јасно изражена земљишним одсеком чија се висина креће између 78 и 81 m. Алувијална раван Саве се простире уз реку у ширини од 1,5 – 7 km. Иницијалне облике рељефа чине обалске гредице као акумулативне форме и издужене депресије као делови старог корита Саве. Надморска висина алувијалне равне се креће од 77 -79 m у северним деловима, док је према југу благо нагнута. Сремска лесна тераса се простире северно од алувијалне равни, и има углавном јасну границу према алувијалној равни означену одсецима и прегибима висине од 3 -8 m. У рељефу ове формације изражене су греде и удолице у источном делу територије општине Пећинци, као и две суве долине које се зову Криваје (због изразито кривудавае форме). Прелазна зона између лесне терасе и лесне заравни је последња рељефна целина посматрано од југа према северу и само неколико метара је виша од највиших делова терасе. Карактеристични микро облици рељефа су овална вртачаста удубљења.

Геолошке карактеристике

На територији општине Пећинци се издвајају четири геолошке формације настале током делувијума и алувијума, и то: (а) лесоидне глине и барски лес, (б) пешчани спрудови и песковите глине у алувијалној равни, (в) песак и муљ као седименти мртваја и мочвара (Обедска бара), (г) шљунак, песак и муљ (речне насlage поред корита Саве). Лесоидне глине и барски лес покривају највећи део Општине, односно северни и средишни део до линије Доњи Товарник – Обреж – Обедска бара – Купиново. Западно и јужно од ове линије налазе се млађе формације настале у алувијуму, таложењем суспендованог материјала у кориту Саве и по околном ниском земљишту. На оцедитом терену, уз корито, формирани су пешчани спрудови и песковите глине, а на нижем терену песак и муљ.

Педолошке карактеристике

Анализа педолошког састава земљишта указује на присуство девет различитих типова земљишта: чернозем, гајњаче, алувијална земљишта, ливадска и ритска црница, мочварно глејно земљиште, солоњец, солончак и солођ. Посматрајући просторни размештај ових типова земљишта уочава се пад квалитета земљишта од севера ка југу. На лесној тераси (у најсевернијем делу територије општине Пећинци) преовлађују черноземи, док су на јужном делу терасе најчешћа земљишта гајњаче. Између ове две зоне заступљене су ритске и ливадске црнице, док су југозападно од Обедске баре присутна слатинаста земљишта (солончак, солоњец и солођ). Између Обрежа и Грабова налазе се гајњаче и ритске црнице, док су у делу поред Саве заступљена алувијална земљишта.

Климатске карактеристике

Територија општине Пећинци се налази у умереном климатском појасу, кога карактеришу четири изражена годишња доба. Оваква клима резултат је деловања топлих и хладних таласа са Атлантског океана, Јадранског и Егејског мора. Климатски модификатори ових утицаја су: географски положај, надморска висина, хидролошке и биогеографске прилике. Већа отвореност војвођанског подручја према северу и западу утиче на већу

континенталност климе, што се одликује великим годишњим колебањима температуре ваздуха, са температурним минимумом у фебруару и максимумом у августу. Средње месечне температуре расту од јануара до јула, а затим опадају до краја године. Континенталност климе илуструје и изразита разлика између најтоплијег (јуни) и најхладнијег (јануар) месеца, а која износи 22,3⁰ С. Средњогодишња вредност влажности ваздуха од 76% утиче да ово подручје припада категорији виших степена влажности, при чему је најнижи проценат влажности у априлу (68%), а највиши у децембру (86%). Облачност подручја се углавном подудара са токовима релативне влажности, а има обрнути ток у односу на годишњи ток температуре ваздуха. Просечна вредност покривености неба облацима износи 56%, што указује на умерену облачност овог подручја. Број ведрих дана највећи је током летњих месеци. У наставку су приказани резултати тзв. "нормала" за периоде 1961-1990 и 1981-2010, односно средње месечних, годишњих и екстремних вредности за станицу Сремска Митровица

Табела 3. Средње месечне, годишње и екстремне вредности 1961. – 1990. за станицу Сремска Митровица (φ 44°33' N, λ 19°14' E, н.в. 121 m)

	јан	фев	мар	апр	мај	јун	јул	авг	сеп	окт	нов	дец	год
ТЕМПЕРАТУРА (°C)													
Средња максимална	3,1	6,6	12,4	17,4	22,7	25,2	27,3	27,1	23,6	18,0	10,1	5,0	16,5
Средња минимална	-4,1	-2,1	1,2	5,7	10,5	13,3	14,5	14,1	10,9	5,9	1,8	-1,9	5,8
Нормална вредност	-0,8	1,8	6,2	11,5	16,5	19,3	20,7	20,2	16,5	11,2	5,7	1,2	10,8
Апсолутни максимум	18,8	23,2	28,9	29,8	34,0	34,9	39,8	38,4	34,8	28,6	24,7	22,0	39,8
Апсолутни минимум	-29,5	-22,5	-17,3	-3,4	-0,3	3,0	7,7	5,8	-2,0	-5,4	-13,5	-18,6	-29,5
Ср. бр. мразних дана	24,9	18,7	10,1	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	2,2	9,7	19,9	86,5
Ср. бр. тропских дана	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	3,9	8,7	7,7	2,1	0,0	0,0	0,0	23,6
РЕЛАТИВНА ВЛАГА (%)													
Просек	85,6	80,8	73,4	70,0	70,2	73,0	71,9	74,4	77,1	78,1	84,1	87,0	77,1
ТРАЈАЊЕ СИЈАЊА СУНЦА													
Просек	85,0	174,8	169,9	183,0	218,9	237,1	268,1	290,4	170,5	170,3	76,3	59,7	2103,7
Број ведрих дана	2,2	3,3	4,9	3,8	5,0	5,0	10,2	10,5	8,8	8,8	3,3	2,2	68,0
Број облачних дана	14,7	11,8	10,1	9,0	7,5	5,7	3,9	3,5	5,4	6,8	12,9	15,2	106,5
ПАДАВИНЕ (mm)													
Ср. месечна сума	40,4	37,3	40,8	51,1	58,2	84,3	64,6	54,2	44,1	38,2	52,0	49,4	614,6
Мах. дневна сума	30,8	31,9	35,9	26,3	50,2	61,8	64,2	55,4	39,3	39,7	27,4	29,2	64,2
Ср.бр. дана >= 0,1 mm	12,7	11,2	11,8	13,1	12,7	13,3	10,1	10,0	9,2	8,3	12,4	13,1	137,9
Ср.бр. дана >= 10,0 mm	1,1	1,0	1,0	1,5	1,7	2,6	2,1	1,9	1,4	1,3	1,7	1,4	18,7
ПОЈАВЕ (број дана са...)													
снегом	8,8	6,9	3,2	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	2,2	6,3	27,9
снежним покривачем	14,5	8,0	2,6	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	7,7	34,5
маглом	6,9	4,3	1,7	0,8	1,0	1,3	0,9	1,6	3,0	4,8	6,3	7,7	40,3
градом	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	1,2

Извор: Републички хидрометеоролошки завод, <http://www.hidmet.gov.rs>

Табела 4. Средње месечне, годишње и екстремне вредности 1981. – 2010. за станицу Сремска Митровица (φ 44°33' N, λ 19°14' E, н.в. 121 m)

	јан	феб	мар	апр	мај	јун	јул	авг	сеп	окт	нов	дец	год
ТЕМПЕРАТУРА (°C)													
Средња максимална	3,6	6,5	12,5	18,0	23,4	26,1	28,3	28,4	23,7	18,3	10,5	4,8	17,0
Средња минимална	-3,1	-2,5	1,2	5,9	10,9	13,7	15,0	14,8	10,9	6,7	2,2	-1,6	6,2
Нормална вредност	0,1	1,6	6,4	11,8	17,2	19,9	21,5	21,2	16,6	11,7	5,8	1,4	11,3
Апсолутни максимум	17,8	23,7	28,3	31,4	34,8	36,8	40,7	39,4	37,6	30,2	25,0	22,0	40,7
Апсолутни минимум	-29,5	-22,5	-17,3	-7,8	0,0	4,1	6,4	5,8	1,4	-6,0	-13,5	-21,3	-29,5
Ср. бр. мразних дана	23	19	11	2	0	0	0	0	0	2	9	18	84
Ср. бр. тропских дана	0	0	0	0	2	6	12	11	2	0	0	0	34
РЕЛАТИВНА ВЛАГА (%)													
Просек	87	81	73	69	68	71	71	71	75	78	85	88	76
ТРАЈАЊЕ СИЈАЊА СУНЦА													
Просек	62,5	104,3	156,6	189,2	250,6	264,0	292,7	279,8	190,0	153,2	89,5	48,7	2081,1
Број ведрих дана	3	5	5	4	5	6	11	12	8	7	4	3	73
Број облачних дана	14	10	9	8	6	5	3	3	6	7	11	15	97
ПАДАВИНЕ (mm)													
Ср. месечна сума	37,9	29,2	40,4	48,4	56,2	84,4	61,6	52,6	50,3	54,6	52,8	45,6	614,2
Мах. дневна сума	37,1	32,7	36,1	36,1	50,6	57,6	67,0	5,4	37,9	54,5	41,1	33,2	67,0
Ср.бр. дана >= 0,1 mm	12	1	11	12	12	12	10	9	10	9	12	13	133
Ср.бр. дана >= 10,0 mm	1	1	1	1	2	3	2	2	2	2	2	1	19
ПОЈАВЕ (број дана са...)													
снегом	7	7	3	1	0	0	0	0	0	0	2	6	26
снежним покривачем	12	9	3	0	0	0	0	0	0	0	2	7	33
маглом	6	4	1	1	1	1	1	2	2	4	5	7	34
градом	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Извор: Републички хидрометеоролошки завод, <http://www.hidmet.gov.rs>

Хидролошке, хидрографске и хидрогеографске карактеристике

На хидролошке карактеристике утиче река Сава и природни водотоци настали сливањем атмосферског талога са Фрушке горе и превлаживањем нижих делова речне терасе, услед повишеног нивоа подземне воде. Ток реке Саве се, у хидролошком погледу, може поделити на четири главна потеза, у зависности од климатских карактеристика слива, пада воденог огледала и величине притока. Велике воде Саве јављају се у марту и априлу, а најнижи водостаји у октобру и новембру. Главни природни водотоци су Галовица, Јарчина и Криваја и припадају мелиоративној каналској мрежи. Мрежа је тако изведена да се у већини случајева протеже по бившим коритима водотокова који су повезивали многобројне баре на овим просторима. Од постојећих бара на подручју Општине најзначајнија је Обедска бара, као и читав низ бара под називом "ширине" (Глибавица, Зеравача, Широка и др.). Водоносни слојеви имају различите особине. Воде првог водоносног хоризонта су велике тврдоће, слабо алкалне и киселе. У близини насеља су бактериолошке неисправне, са повећаним садржајем амонијака, нитрата, нитрита и хлора. Воде у алувијалној равни садрже хумидне материје. Дубљи водоносни слојеви су повећане минерализације, а хумидне материје им дају светложуту или жутозелену боју уз садржај гасова – метана, угљендиоксида или азота. Подземне воде формиране су у неколико хоризоната и везане су за песковите и шљунковите слојеве између којих су дебљи или тањи прослојци глине. Број водоносних слојева, њихова дубина и карактеристике воде различити су на различитим локалитетима. Фреатске воде су тврде, слабо алкалне и киселе, а у близини насеља и бактериолошки и хемијски неисправне. У алувијалној равни садрже и хумусну киселину. За потребе снабдевања становништва водом користе се издани које дају субартерску и артерску воду. Прва издан се налази на различитим дубинама. На лесним површинама она је дубља, док у алувијалној равни Саве има сасвим малу дубину, услед чега се у влажнијим деловима године ниво ове издани пење на неким локалитетима близу топографске површине, а понегде избија на површину. То изазива забаривање земљишта, штетно утиче на усеве и пољопривредне радове, на комуникације и насеља. У сушним деловима године ниво фреатске издани опада, те услед недостатка воде страдају усеве и вегетација. На локалитетима на којима је фреатска издан плитка, у време интензивног испаравања долази

до капиларног издизања ових вода и њиховог испаравања што на многим деловима лесне терасе и алувијалне равни изазива заслањивање земљишта.

Сеизмолошке карактеристике

Подручје Општине Пећинци припада зони са умереним степеном сеизмичности од 6-7⁰ MSC.

3.3.2. Природне вредности подручја

За потребе ове стратешке процене под природним вредностима се подразумевају земљиште (пољопривредно, шумско, водно), природне вредности Специјалног резервата природе "Обедска бара", минерални ресурси, као и специфична вредност општине – ловна подручја, (функција – ловство).

Општина Пећинци располаже земљиштем доброг квалитета. У северном и средишном делу Општине преовлађује пољопривредно земљиште, док јужни део покривају, поред пољопривредног земљишта и велики комплекси шума и шумског земљишта у оквиру Специјалног резервата природе "Обедска бара" и у заштитној зони.

Пољопривредно земљиште

У структури укупног земљишта пољопривредно земљиште заузима 70,53% укупне територије Општине што је испод просечних вредности за АП Војводину (83,20%). Такође је и учешће обрадивог земљишта у укупном земљишту Општине испод просечних вредности за АП Војводину, док је учешће плодног, а нарочито шумског земљишта изнад просечних вредности за Покрајину што се може видети у следећој табели.

Табела 5. Структура коришћења земљишта по катарским категоријама

Редни број	Катастарске категорије	Општина Пећинци		АП Војводина % учешће у укупном
		П у ha	% учешће у укупном	
А	Пољопривредно земљиште	34466,57	70,53	83,20
А ₁	- обрадиво	32607,77	66,73	76,57
А ₂	- необрадиво	1858,80	3,80	6,63
Б	Шумско земљиште	10506,21	21,50	6,64
А+Б	Плодно земљиште	44972,78	92,03	89,84
В	Неплодно земљиште	3892,78	7,97	10,16
А+Б+В	Укупно Општина	48865,40	100,00	100,00

Извор података: РГЗ – Служба за катастар непокретности

Ниско укупно учешће пољопривредног земљишта је последица веома ниског учешћа овог земљишта у три катастарске општине: КО Купиново (31,60%), КО Обреж (32,34%) и КО Огар (63,25%), које имају велике површине под шумским земљиштем. У осталих 12 катастарских општина учешће пољопривредног земљишта је веће од просечних вредности за територију општине Пећинци, а чак у 11 атара насеља је изнад просечне вредности у АП Војводини.

Табела 6. Пољопривредно земљиште у Општини Пећинци по катастарским општинама

Редни број	Катастарске општине	Површина КО у ha	П пољопри. земљи. у ha	% пољопри. земљи. у КО	% пољоп. земљ. у укуп. пољ. зем. Опш.
1.	Ашања	4.214,29	3.470,12	82,34	10,06
2.	Брестач	1.852,08	1.701,00	91,84	4,94
3.	Деч	3.288,37	2.980,19	90,63	8,65
4.	Доњи Товарник	2.127,96	1.980,63	93,08	5,75
5.	Карловчић	3.132,37	2.869,04	91,59	8,32
6.	Купиново	8.120,44	2.565,81	31,60	7,44
7.	Обреж	6.553,31	2.119,22	32,34	6,15
8.	Огар	4.077,71	2.579,10	63,25	7,48
9.	Пећинци	1.925,73	1.699,17	88,24	4,93
10.	Попинци	2.227,92	2.090,68	93,84	6,06
11.	Прхово	2.282,03	2.095,67	91,83	6,08
12.	Сибач	1.262,55	1.160,06	91,88	3,37
13.	Ср. Михаљевци	1.977,76	1.849,98	93,54	5,37
14.	Суботиште	2.397,23	2.205,14	91,99	6,40
15.	Шимановци	3.425,65	3.100,75	90,52	9,00
Укупно Општина		48.865,40	34.466,60	70,53	100,00

Извор података: РГЗ – Служба за катастар непокретности

Из табеле се такође уочава да су највеће површине под пољопривредним земљиштем, у односу на укупно пољопривредно земљиште, у следећим катастарским општинама: Ашања (10,06%), Шимановци (9,00%), Деч (8,65%), Карловчић (8,32%), што чини 36,03% укупног пољопривредног земљишта у Општини. Ако се овоме додају и површине у КО Купиново (7,44%) и КО Огар (7,48%), може се закључити да се чак 50,95% укупног пољопривредног земљишта Општине налази у шест (од 15) атара. Такође, важно је и напоменути да је и поред нижег просечног учешћа пољопривредног земљишта у укупном у Општини (70,53%), структура коришћења пољопривредног земљишта нешто повољнија од просечних вредности у АП Војводини.

Табела 7. Пољопривредно земљиште – структура коришћења по катастарским категоријама

Редни број	Катастарске категорије	Општина Пећинци		АП Војводина учешће у укупном у %
		површина у ha	учешће у укупном у %	
1.	њива и врт	31.521,64	91,46	87,97
2.	воћњак	175,07	0,50	0,77
3.	виноград	67,81	0,20	1,00
4.	ливада	843,25	2,45	2,30
А.	Обрадиво	32.607,77	94,61	92,04
5.	пашњак	1.042,79	3,03	6,94
6.	трстици, мочваре	816,01	2,36	1,02
Б.	Необрадиво	1.858,80	5,39	7,96
А+Б	Пољопривредно	34.466,57	100,00	100,00

Извор података: РГЗ – Служба за катастар непокретности

Укупно обрадиво земљиште учествује са 94,61% (АПВ-92,04%) у укупном пољопривредном земљишту, оранице (њиве и вртови) покривају 91,46% (АПВ-87,97%), док је под необрадивим пољопривредним земљиштем 5,39% (просек за АПВ-7,96%). У структури обрадивог земљишта највеће учешће имају њиве и вртови (96,66%), воћњаци и виногради покривају свега 0,75% од укупног обрадивог земљишта, док је под ливадама 2,59% или 843,25 ha. У оквиру категорије необрадивог пољопривредног земљишта, пашњаци заузимају највећу површину и она износи 1.042,79 ha (56,10%), док потоци, плитке баре и мочваре покривају 816,01 ha или 43,90% укупног необрадивог пољопривредног земљишта. Ако се посматра укупно земљиште према структури власништва над земљиштем и упореди се просечним вредностима за АП Војводину, може се констатовати да су просечне вредности у оквиру свих категорија у Општини и АП Војводини приближно исте. Нешто веће разлике су код учешћа укупног пољопривредног и шумског земљишта.

Табела 8. Структура власништва над земљиштем у %

Редни број	Катастарске категорије	Општина Пећинци			АП Војводина		
		Приватно	Остали облици својине	Укупно	Приватно	Остали облици својине	Укупно
А	Пољопривре. земљиште	67,70	32,30	100,00	58,85	41,15	100,00
А ₁	Обрадиво	71,00	29,00	100,00	63,07	39,93	100,00
А ₂	Необрадиво	9,89	90,11	100,00	9,96	90,04	100,00
Б	Шумско земљиште	0,24	99,76	100,00	5,88	94,12	100,00
А+Б	Плодно земљиште	51,95	48,05	100,00	54,92	45,08	100,00
В	Неплодно земљиште	39,49	90,51	100,00	11,03	88,97	100,00
А+Б+В	Укупно	48,56	51,44	100,00	50,46	49,54	100,00

Извор података: РГЗ – Служба за катастар непокретности

На територији општине Пећинци, у укупном пољопривредном земљишту приватни сектор учествује са чак 67,70%, док је тај проценат у АП Војводини 58,85. Такође, обрадиво пољопривредно земљиште је у приватном сектору са 71,00% (АПВ-63,07%), док је приватних шума у Општини свега 0,24% што је велика разлика у односу на 5,88% приватних шума у АП Војводини. Високо учешће државних шума у Општини (99,76%) утицало је на мање учешће приватног сектора у категорији "плодно земљиште" које износи 51,95% и ниже је од просечних вредности за АП Војводину (54,92%). Структура коришћења земљишта по појединим катастарским општинама је различита. Високо учешће пољопривредног земљишта у укупној површини (више од 90%) има чак 10 атара са највишим учешћем од 93,84% у КО Попинци. Најниже учешће овог земљишта је у КО Купиново (31,60%) и КО Обреж (32,34%) што је адекватно високом учешћу шумског земљишта у ове две катастарске општине које износи у КО Купиново 56,87% од укупне територије, односно у КО Обреж 62,23%. Такође, због високог учешћа трстика и мочвара, у КО Купиново је и највеће учешће категорије "необрадиво пољопривредно земљиште" и оно износи 10,69% од површине атара, а чак 46,72% од укупног необрадивог пољопривредног земљишта у Општини. Трстици и мочваре у КО Купиново (794,60 ha) чине 97,31% површина ове категорије у Општини. Највеће површине под пашњацима су у КО Деч (167,72 ha), КО Карловчић (120,26 ha) и КО Шимановци (114,66 ha), што чини 38,62% свих површина под пашњацима у Општини. Из свих извршених анализа учешћа пољопривредног земљишта у Општини и структуре коришћења овог земљишта, може се закључити да су оне повољне и да пољопривредно земљиште представља значајан потенцијал за даљи развој пољопривредне производње у Општини.

Шуме и шумско земљиште

Општина Пећинци припада Сремском шумском поручју. Површина под шумама и шумским земљиштем износи 10506,21 ha, што чини проценат шумовитости од 21,50, што за војвођанске услове представља високо учешће овог земљишта и у складу је са планираним процентом шумовитости од 19,8 (ППРС). Просечно учешће овог земљишта у АП Војводини износи 6,63%. Са овако високим учешћем шумског земљишта, Општина Пећинци заузима четврто место (од 45 општина) у АП Војводини. Међутим, и поред високог учешћа ове категорије земљишта и достигнутог планираног процента шумовитости (по ППРС), посматрано у односу на укупну територију Општине, може се рећи да шуме и шумско земљиште имају неповољан просторни размештај. У јужном делу Општине, уз реку Саву, у четири (4) од петнаест (15) катастарских општина (Обреж, Огар, Купиново и Ашања) налази се 10452,14 ha или 99,49% укупних површина под шумским земљиштем, што се може сматрати врло неповољним у односу на укупну организацију (пољопривредна производња, заштита, узгој и коришћење ловне дивљачи, и др.) и коришћење територије Општине.

Табела 9. Шуме и шумско земљиште у КО

Редни број	Катастарска општина	Укупно под шумама у ха	% шумско земљиште у КО	Учешће у % у укупном шумском
1.	Ашања	464,15	11,01	4,42
2.	Купиново	4617,97	56,87	43,95
3.	Обреж	4078,24	62,23	38,82
4.	Огар	1291,78	31,68	12,80
	Укупно (1+4)	10452,14	45,52	99,49
5.	Остале КО	54,06	0,21	0,51
	Укупно (1+4+5)	10506,20	21,50	100,00

Извор података: РГЗ – Служба за катастар непокретности

Осталих 11 катастарски општина има свега 54,06 ха под шумама и шумским земљиштем или, изражено у процентима, 0,21% њихове укупне територије. Катастарске општине Сремски Михаљевци и Доњи Товарник немају уопште ову категорију земљишта, док осталих девет (9) имају од 0,09 -12,15 ха. Посматрано по структури власништва над шумским земљиштем може се констатовати да је чак 99,76% или 10 480,36 ха под државним шумама и шумама у осталим облицима својине, док је свега 25,58 ха (0,24%) шума у приватној својини. Од укупно 25,58 ха приватних шума 20,25 ха или 79,17% се налази у КО Купиново. Државним шумама на територији Општине Пећинци, управља и газдује ЈП "Војводинашуме" преко ШГ Сремска Митровица. Шуме припадају ШУ Купиново и мањим делом ШУ Кленак, и обухватају осам (8) газдинских јединица. Од осам газдинских јединица, пет се налазе целом својом површином у Општини Пећинци (Г.Ј. 2720, Г.Ј. 2721, Г.Ј. 2722, Г.Ј. 2723 и Г.Ј. 2724) док се преостале три (Г.Ј. 2715, Г.Ј. 2716 и Г.Ј. 2719) простиру на територији две општине (Пећинци и Рума). На територији општине Пећинци, ШГ Сремска Митровица управља и газдује на укупној површини од 10 355,50 ха, од чега је под шумама и шумским земљиштем 8668,41 ха или 83,71%, док је под осталим земљиштем 1687,09 ха (16,29%). Укупно земљиште има следећу структуру коришћења:

Табела 10. Стање шума и шумског земљишта по газдинским јединицама*

Газдинске јединице и укупно општина	Шиф Г.Ј.	Укупна површ. ха	Шуме и шумско земљиште					Остало земљиште			
			Свега ха	високе шуме ха	изда. шума ха	шумс. култу. ха	шумс. земљ. ха	Свега ха	неплодно ха	за ост. сврхе ха	заузеће ха
Граб.-Витој. острво-Витој. атар	2715	160.12	137.24	132.39			4.85	22.88	22.88		
Барадинци-Павлака-Вучковац	2716	279.75	267.55		183.87	81.98	1.70	12.20	12.20		
Висока шума-Лошинци	2719	1,806.18	1,556.66	332.78	329.09	746.35	148.44	249.52	49.22	200.30	
Матијевица-Кадоница	2720	1,276.83	1,231.29	612.99	99.03	494.63	24.64	45.54	35.56	9.98	
Купински кут	2721	2,233.26	2,129.39	84.51	112.21	1,909.82	22.85	103.87	68.10	35.77	
Купинске греде	2722	2,468.10	1,767.10	1,417.50	4.24	189.27	156.52	700.57	633.55	67.02	
Јасенска-Белило	2723	1,048.22	715.51	190.97		463.00	61.54	332.71	277.73	54.98	
Чејин-Обрешке шуме	2724	1,083.04	863.24	412.55		183.20	267.49	219.80	219.55	0.25	
Општина Пећинци		10,355.50	8,668.41	3,183.69	728.44	4,068.25	688.03	1,687.09	1,318.79	368.30	0.00

Извор: Подаци добијени од ЈП "Војводинашуме" - Петроварадин, ШГ "Сремска Митровица".

На основу података из табеле може се закључити да је обраслост шумског земљишта износи 92,07% што је у границама оптималних вредности (90,00-95,00%). Највеће учешће у шумама и шумском земљишту имају шумске културе (46,94%) и високе шуме (36,73%) док је под изданацким шумама само 8,40% и шумским земљиштем 7.93%. Према подацима од ШГ "Сремска Митровица", државне шуме којима управља и газдује ово газдинство налазе се у следећим катастарским општинама.

Табела 11. Државне шуме и шуме у осталим облицима својине

Редни број	Катастарске општине	Површина у ha ¹⁾	Површина у ha ²⁾	Разлика у ha
1.	Ашања	473,83	463,14*	+ 10,69
2.	Купиново	5706,66	4597,71*	+ 1108,95
3.	Обреж	2841,15	4078,24*	- 1237,09
4.	Огар	1273,77	1291,40*	- 17,63
Укупно		10295,41	10430,49*	- 135,08

1) Подаци добијени од ЈП "Војводинашуме" - Петроварадин, ШГ "Сремска Митровица"

2) Подаци добијени од РГЗ, Служба за катастар непокретности општине

* Неусаглашеност података

Уочава се неусаглашеност између података добијених од ЈП "Војводинашуме" и података добијених од РГЗ, Служба за катастар непокретности. Може се оценити да је то уобичајена појава у актуелној пракси планирања у Србији. Узроци за оваков стање су многобројни, али може се закључити да највећи утицај на разлику у подацима лежи у: (а) неблаговремено пријављивању промена на терену надлежним катастрима, (б) неуједначености методологије прикупљања и ажурирања података (избор просторне јединице – парцела, катастарске општине, газдинска јединица и др.) из чега је проистекла различита нумеричка и графичка презентација, чиме је отежано међусобно поређење и праћење промене стања, (в) присуству шума и шумског земљишта ВУ "Моровић" из Моровића (КО Обреж, КО Купиново и др.). У шумском фонду у државним шумама доминирају следеће врсте дрвећа.

Табела 12. Стање шума по врстама дрвећа (по запремини и прирасту)

Врста дрвећа	Заступљеност			
	По запремини		По прирасту	
	m ³	%	m ³	Pi
лужњак	565884.41	38.61	10814.60	1.91
пољски јасен	336764.22	25.03	10227.49	2.79
граб	23136.19	1.58	389.30	1.68
o.t.l.	38692.97	2.64	769.24	1.99
цер	144042.40	9.83	3337.23	2.32
багрем	10428.45	0.71	416.15	3.99
црни орах	3205.19	0.22	106.36	3.32
амерички јасен	152.68	0.01	2.71	1.77
сладун	1128.07	0.08	17.54	1.55
дивља трешња	19.47	0.00	0.31	1.60
гледисија	87.10	0.01	1.56	1.79
платан	1730.68	0.12	95.75	5.53
пољски брест	77.67	0.01	5.50	7.07
ТВРДИ ЛИШЋАРИ	1155349.49		26183.72	2.27
I-214	191134.19	13.04	18274.29	9.56
серотина	26198.13	1.79	736.48	2.81
мариландика	20.49	0.00	2.08	10.16
ситнолисна липа	186.80	0.01	6.27	3.35
бела топола	28081.70	1.92	858.40	3.06
бела врба	13114.95	0.89	915.12	6.98
o.m.l.	172.66	0.01	5.58	3.23
топола остија	41215.11	2.81	3196.38	7.76
топола делтоидес	3416.58	0.23	963.06	28.19
топола робуста	1723.81	0.12	52.83	3.06
I-154	4945.30	0.34	156.81	3.17
МЕКИ ЛИШЋАРИ	310209.73		25167.28	8.11
Свега лишћари	1465559.22	100.00	51351.00	3.50
четинари		0.00		0.00
Свега четинари		0.00		0.00
УКУПНО	1465559.22	100.00	51351.00	3.50

У оквиру ШГ "Сремска Митровица" производња садног материјала се обавља у неколико расадника. На територији Општине Пећинци производња садног материјала обавља се у шумској управи Купиново. Такође на овом подручју налази се и део шума Војне установе "Моровић" из Моровића, које имају специјалну намену. Као и за већину општина, тако је и за

Општину Пећинци карактеристична уситњеност парцела под шумама и шумским земљиштем. Општина има укупно 920 парцела под овим земљиштем са просечном величином од 11,42 ха, од чега државне шуме и шуме под осталим облицима својине (државне, задружне, мешовите и сл.) имају 699 парцела са просечном величином од 14,99 ха, док је у приватном власништву 221 парцела са просечном величином од само 0,12 ха. Шумска вегетација у средњем и северном делу Општине, са учешћем шумског земљишта од свега 0,51% у укупним шумама, указује на веома лабилну потпору и повезаност са шумским комплексима у јужном делу Општине. Ако се овоме дода и констатација да је утврђен и недостатак ваншумског зеленила, као и зеленила у насељима и атарима, може се закључити да све заједно утиче неповољно на заштиту земљишта и пољопривредну производњу. Повезаност заштитног зеленила, ремиза, дрвореда и шумских комплекса у јединственој мрежу зеленила смањује и могућност за оптимални развој ловне фауне.

Водно земљиште

Површинске воде (водно земљиште) на територији општине Пећинци чине река Сава (КО Обреж и КО Купиново), дубоке баре и баре (КО Купиново, КО Огар и КО Ашања) као и потоци без канала. Укупна површина под водним земљиштем износи 750,27 ха што чини 1,54% укупне територије општине. Највећи проценат овог земљишта је под реком Савом (746,40 ха или 99,49%), док је под барама (необраслим) 3,87 ха или 0,51%. Обрасле баре, РГЗ, Служба за катастар непокретности општина води под категоријом "трстици и мочваре", односно као необрадиво пољопривредно земљиште. Такође сви потоци, који углавном прелазе у канале, дати су збирно са каналима (водопривредни објекти) који су у категорији "неплодно" односно "остало земљиште", тако да их није било могуће посебно билансирати.

Природне вредности ширег подручја СРП "Обедска бара"

Природну вредност овог подручја чини Специјални резерват природе "Обедска бара" који је највеће плавно подручје у нашој земљи. Карактерише га изузетно богатство биодиверзитета са значајним присуством ретких и угрожених врста од националног и међународног значаја. У њему се налазе бројни осетљиви (фрагилни) екосистеми, посебно влажна станишта, као и прастаре шуме храста лужњака и сладуна. На овом сразмерно малом простору постоји низ различитих природних средина, различитих биотопа, у којима се развио и егзистира разноврстан биљни свет, почев од биљних заједница отворених стајаћих и споро текућих вода, мочвара, влажних ливада и шума, до умерено влажних ливада и шума са високом и јако сложеном организацијом заједнице. Вегетација је представљена мозаиком шумске, жбунасте, травне, мочварне и водене вегетације. Поред ове мозаичности вегетацијских типова, треба нагласити и велику разноврсност флоре у свим типовима вегетације. Срећу се различите мочварне и водене заједнице: приобалске, заједнице плитких вода, заједнице водених површина, "окана", заједнице мочварних и влажних шума у којима је преко лета суво земљиште, итд. Потребно је и нагласити значај жбунастих, шумских, мочварних и ливадских заједница за очување јединствене богате и разноврсне птичије колоније на Обедској бари. Велики број птица зависи од водене и мочварне средине у којима налазе храну, али исто тако и од жбунастих биљака. Такође се многобројне врсте птица гнезде по дрвећу у шумама, а траже храну у мочварама на читавом подручју Обедске баре. Бујна вегетација и други природни фактори условљавају да на релативно малом простору живи веома разнолика и интересантна фауна, од које су неке врсте (посебно птичије), ретке не само у нашој земљи већ и шире. У оквиру резервата је описано више десетина (око 30) водених и мочварних, шумских и ливадских фитоценоза. Укупно доказано богатство фауне птица је 220 врста, сисара 50 врста са значајним представницима: видра (*Lutra lutra*), шакал (*Canis aureus*), дивља мачка (*Felix silvestris*), куна златица (*Martes martes*), водоземци 13 врста, гмизавци 12 врста са најзначајнијим представником шарком (*Vipera berus*), 16 врста риба, преко 250 врста инсеката, преко 200 врста зоопланктона, око 180 врста гљива, 500 врста биљака и 50 врста маховина.

Пространо плавно подручје резервата Обедска бара је природно мрестилиште за велики број савских врста риба и њихова неопходна хранидбена база. Посебно значајне врсте риба

су штука (*Esox lucius*), чиков (*Misgurnus fossilis*), шаран (*Cuprinus carpio*), караш (*Carassius carssius*), итд.

Минералне сировине и хидротермални ресурси

На територији општине Пећинци, на ширем подручју СРП "Обедска бара" утврђене су резерве високоминерализованог тресета. Потребно је извршити детаљна геолошка испитивања како би се дефинисале резерве и квалитет сировине, утврдили начини експлоатације, као и могућност његове примене (органска пољопривредна производња и др.). Такође, у КО Купиново, на основу података добијених из две истражене бушотине (Куп-1/х и Куп-2/х), утврђено је хидротермално поље "Купиново". Водоиздашност (капацитет) појединачних хидротермалних бушотина (које се налазе ван експлоатације) у Војводини на самоизлив, најчешће се креће између 10 и 20 l/s. Највећа почетна издашност регистрована је управо на бушотини Куп-1/х, која долази из карстификованих доломитичних кречњака тријасте старости и износи 41,6 l/s, док издашност бушотине Куп-2/х износи 14,2 l/s. Температура термоминералних вода на изласку из бушотине Куп-1/х износи 48⁰С, односно на изласку из бушотине Куп-2/х – 45⁰С, што је у границама просечних средњих вредности (45-65⁰С). Укупна минерализација ових вода креће се од 3-7 g/l, а у подручјима као што је Купиново, где се врши интезивна водоизмена са површинским водама, она је врло ниска и износи 0,8-0,9 g/l. Због свих ових параметара може се рећи да је подручје Купиново једно од најперспективнијих за отварање нових бањско-туристичких центара.

Лов и ловна подручја

На територији општине Пећинци установљена су два ловишта: Ловиште "Посавско ловиште – Купиник" и Ловиште "Обедска бара". Општини Пећинци припада и део ловишта "Срем" (182 ha-0,36%), као и део Ловишта "Пасавско ловиште Каракуша" (720 ha-9,12%). Ловиште **"Пасавско ловиште - Купиник"** установљено је Решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде ("Службени гласник РС", бр. 46/94) и дато на газдовање ЈП за газдовање шумама "Србијашуме" – Београд на период од 10 година. Данас ловиштем газдује ЈП " Војводинашуме". Територијално, ловиште припада Општини Пећинци и захвата делове газдинских јединица Високе шуме – Лошинци, Обрешке ширине – Чењин, Купинске греде и Купински кут, Матијевица – Кадионица, и делове катастарских општина Обреж, Ашања и Купиново у укупној површини од 7953 ha. Ово ловиште је равничарско и налази се на надморској висини од 75-80 m. Терен је испресецан депресијама и каналима, благо нагнут према југу, обрастао добрим делом шумом и са значајним присуством мочварно-барске вегетације. Укупна површина ловишта подељена је на шуме и шумско земљиште (5036 ha или 63,33%), пашњаке и ливаде (555 ha – 6,98%), њиве и вртове (590 ha – 7,41%), воде Саве и потока (канала) (337 ha – 4,23%) и остало земљиште (1435 ha – 18,05%). За овакву структуру коришћења земљишта може се рећи да је повољна за гајење и коришћење дивљачи. Нешто неповољнија ситуација за гајење појединих врста дивљачи је у деловима ловишта (пољопривредно земљиште) где је спроведена комасација и формиране велике парцеле под монокултурама (пшеница, кукуруз и др.). Од укупне површине ловишта, ловна површина износи 5630 ha (70,79%) док је под неловном површином 2323 ha (29,21%). У ловишту је установљен резерват на површини од 2125 ha, или на 26,17% укупне површине ловишта. Ова површина припада СРП "Обедска бара". Бонитет ловишта је утврђен кроз израду ловне основе за период од 1997-2007. године за јелена европског, срну, дивљу свињу, зеца и фазана. За остале врсте дивљачи, које су стално или повремено присутне у ловишту, није вршена оцена бонитета ловишта, али се оне штитите и ловите тако да се обезбеди максимално одржавање природне равнотеже у ловишту и његовој најближој околини. У овом ловишту су присутне стално или повремено, следеће врсте дивљачи:

- Сисари – крупна длакава дивљач – заштићена ловостајем – јелен европски, срна, дивља свиња.
- Ситна длакава дивљач – заштићена ловостајем – зец, јазавац, сиви пух, веверица, куна белица, куна златица, дивља мачка и ондатра.
- Ситна длакава дивљач – ван режима заштите – шакал, лисица, твор.

- Ситна длакава дивљач трајно заштићена – ласица мала, ласица велика – хермелин, видра.
- Птице – ловостајем заштићена перната дивљач – пољска јаребица, препелица, фазан обични, фазан гривњаш, фазан монголски – односно потомци укрштених наведених врста, дивља гуска лисаста, дивља патка глувара, дивља патка крзуља, дивља патка крца, дивља патка њорка - црна, лиска црна, барски петлован, барска кокица, шумска шљука, дивљи голуб гривњаш, грлица, гугутка, креја-сојка, гачац, јастреб кокошар, сива чапља.
- Перната дивљач – ван режима заштите – сива ворана и сврака.
- Трајно заштићена перната дивљач – мали њурац, ђубасти њурац, велики корморан, букавац, чапљица, гак, жута чапља, мала бела чапља, црна рода, бела рода, црвена чапља, осчар, кобац птичар, мишар, пољска еја, еја ливадарка, еја мочварица, луња црвенкапа, луња црна, орао белорапан, орао кликтавац, орао крсташ, соко мали, сиви соко, соко ластавичар, ветрушка обична, барски петлић мали, барски петлић, кукавица, кукувија, сова шумска, ђук, зелена жуна, детлић, гавран, чавка и друге.

Поред података из документације корисника ловишта о присуству пернате дивљачи у ловишту, коришћени су и подаци осматрања и прстеновања птица у СРП "Обедска бара", који су вршени у периоду од 1990. године до 1994. године, као и осматрање и бројање дивљачи у првим месецима 1996. године.

Ловни и ловно-технички објекти у ловишту

У "Посавском ловишту Купиник" број ловних и ловно-техничких објеката није задовољавајући, како везано за врсте и број дивљачи, тако и у односу на површину ловишта. Ловиште је имало (у време израде ловне основе) три (3) високе чеке – непокривене, 5 (пет) хранилишта за јелене и срне и 10 (десет) хранилишта за ситну дивљач.

Објекти за смештај ловаца

У "Посавском ловишту Купиник", јужно од села Обреж, налази се хотел "Обедска бара" који ловци користе за смештај и боравак. Хотел располаже са 17 двокреветних соба са купатилима, салом за ручавање, ловачком салом и салоном. **Ловиште "Обедска бара"** установљено је Решењем Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде и дато је на газдовање Ловачком савезу Србије, који са њим газдује преко Ловачког удружења "Обедска бара" из Пећинаца. Ловиште "Обедска бара" је равничарско ловиште делимично обрасло шумом. Заузима већи део територије Општине Пећинци (38.737 ha) са установљеним резерватом у два одвојена дела, у укупној површини од 7930 ha (4200 ha + 3730 ha). Укупна површина ловишта подељена је по начину коришћења земљишта на следеће катастарске категорије: шуме и шумско земљиште 4.700 ha (12,15%), ливаде и пашњаци 1.800 ha (4,65%), њиве и вртови 29.476 ha (76,10%), воћњаци и виногради 249 (0,65%) и под осталим земљиштем 2.512 (6,45%). Ова структура коришћења земљишта је у основи повољна за гајење и коришћење дивљачи. Такође, изван шумског земљишта, у свим деловима ловишта постоје могућности за подизање трајних ремиза за дивљач, као и заштитних појасева уз канале и меке путеве. Подизање ремиза и заштитних појасева донекле ће ублажити неповољне утицаје које имају велике парцеле (формиране комасацијом) под монокултурама ратарске производње, на узгој и коришћење дивљачи. Постојећа вегетација у ловишту "Обедска бара", у просечним временским условима, обезбеђује довољне количине хране и релативно добар заклон за аутохтоне врсте дивљачи, као и за унетог фазана, који се потпуно аклиматизовао у овом, као и у другим ловиштима. Врсте дивљачи у ловишту: (а) ловостајем заштићене врсте: срна, јелен европски, дивља свилја, зец, веверица, сиви пух, јазавац, куна златица, куна белица, ондатра, дивљи мачка, дивљи голуб (гривњаш), грлица, гугутка, фазан, пољска јаребица, препелица, дивља гуска (глоговњача и лисаста), дивља патка (глоговњача и лисаста), дивља патка (глувара, крзуља, крца-пупчаница, звиждара, ђубаста, риђоглава, ледењарка, превез, чегртуша, кашикара, мраморка, црнка и њорка), сива чапља, барски петлован, барска кокица, креја, јастреб кокошар, гачац, ронци (велики, средњи и мали), вранци, њурци (ђубасти и мали),

ноћни потрк, шумска шљука, шљуке жалари и друге повремено; (б) трајно заштићене врсте: видра, хермелин, ласица, сове, соколови, орао белорепан, јастребови (осим јастреба кокошара), северни гњурци, ронци, црна и бела рода, чапље (осим сиве чапље), лабудови, галебови, утва, еје, луње, шљуке, сабљарке, кукавице, златовране, водомари, пупавци, дивље гуске (осим глоговљаче и лисасте), шљуке (осим шумске шљуке), детлићи, птице певачице, (осим сиве вроне, свраке, креје и гачца) и друге повремено; (в) дивљач ван режима заштите: шакал, лисица, твор, сива врана и сврака. Ловно-технички објекти у ловишту служе за производњу, гајење, заштиту дивљачи и заштиту од дивљачи, смештај ловаца, особља, опреме и хране за дивљач. Граде се у зависности од ловишта, врста и броја дивљачи у ловишту и материјалних могућности корисника ловишта. У периоду од 10 година (1996-2006) било је потребно (према Ловној основи) да се у ловишту "Обедска бара" изгради: 44 хранилишта за срне, 10 за дивље свиње, 420 за пернату дивљач и 4 хранилишта за дивље патке, као и 120 солишта и 30 клопки за псе. Такође је требало изградити већи број осматрачница - чека са двојаком наменом: за осматрање дивљачи и ловишта и за извршење одстрела у првом реду крупне длакаве дивљачи и предатора (високе, полувисоке и ниске као и разне заклонице). Карактеристично је да је бројност фазана и срнеће дивљачи веома мала, док је број зечева у порасту.

3.1.2. Социо – економске карактеристике

Становништво и насеља

Пећинци је по величини територија јединица локалне самоуправе (површина 489 km²), у средини у Сремском управном округу. Веће јединице локалних самоуправа су град Сремска Митровица, Шид и Рума, док су мање Инђија, Стара Пазова и Ириг. Према подацима Републичког завода за статистику у Пећинцима има 15 насеља, односно 15 катастарских општина, 15 месних заједница, док нема месних канцеларија. Просечна величина насеља је 32,6 km², што је двоструко више од републичког просека (14,3 km²). Густина насељености је око 40 ст./km².

У међупописном периоду (1991.-2002. године) бележи се повећање броја становника у апсолутном износу од 897 становника (просечно 90 становника годишње). Процењује се да је у периоду 2002. – 2009. смањен број становника за 590 становника (просечно 84 годишње). Негативни трендови се настављају, тако да се у 2009. години бележи негативни природни прираштај од -4,2‰ (наталитет 9,3‰, морталитет 13,6‰). Према првим резултатима Пописа из 2011. године на територији општине Пећинци живело је 19.270 становника.

Анализа континента становништва указује да се карактеристике становништва крећу испод републичког просека за удео старих лица (индекс старења је 85,74¹), просечна старост је преко 39 година (39,33), док је преко 67% становништва у групи радно способних (67,50%). Етничка припадност карактерише већинско српско становништво око 92,50%, ромска етничка мањина је најбројнија - око 3,1%, док су остале мањине заступљене око 4,5%².

По образовању и школској спреми, највећи број становништва има основну и средњу школу (11.597, односно око 65% становника). Око 24% становника нема завршену основну школу, а само 4,5 % становништва је са вишом и високом школом, што је знатно испод републичког просека (11%), док је око 5% становништва старијег од 15 година без школске спреме. Ово указује да је неопходно да се у будућем периоду подстакне образовање становништва, односно да се подстакне повратак младог образовног становништва, јер анализом континента становништва по индикаторима образовања недвосмислено указује да младо становништво после завршеног образовања, радије напушта локалну заједницу него што се враћа у место рођења и стицања основног образовања.

¹ Индекс старења представља аналитички индикатор континента становништва, представља однос старог (60 година и више) и младог (0-19) становништва

² Извор: "Општине у Србији 2010. године" – РЗС – Републички завод за статистику, Београд 2011

Укупно се бележи 9.900 активних становника, од којих 7.850 обавља занимање, остварује приходе 3.174, док су издржавани 8.404. Званична статистика бележи 28 лица на раду у иностранству до једне године, од којих 18 ради, док су 10 лица чланови породице. У оквиру контингента пољопривредног становништва бележи се укупно 5.029 лица, од којих је 3.006 активно. Углавном су индивидуални пољопривредни произвођачи, њих 2.655 док су 2.023 лица издржавана. Величина и структура домаћинства је нешто у оквиру нешто виша у односу на просек за Покрајину. Укупан број домаћинстава је 6.796 од којих су најбројнија са два члана (1.555) и са четири (1.448), а са три или једним варирају и нешто су мање заступљени (1199 и 1206). Просечна величина домаћинства је 3,16 чланова што је у оквирима просека у Сремском управном округу (3,02), и АП Војводину (2,86).

Бележи се негативан природан прираштај у 2009. години и износи -4,2 промила. Малигна обољења (18,3%) и кардиоваскуларне болести (51,4%) су главни узрочници смрти и крећу се у оквиру просека за округ (52,8%) и нешто нижи од просека за Покрајину (53,8 %) за каридоваскуларне болести, односно ниже за малигна обољења у округу (21,1%), и нешто ниже од просечних вредности за Покрајину (21,6%). Очекивано трајање живота лица рођених 2007. - 2009. године процењује се око 69 године за мушкарце, односно преко 76 година за жене. Очекивано трајање људског живота је у оквиру просечних вредности, а основни разлог релативно нижих вредности у односу на очекиване је лошија социо-економска ситуација у последњих 20 – ак година.

Приреда и инфраструктура

Највише је запослених у привредним друштвима, установама, задругама и организацијама (2.199 од укупно 3.570 запослених). На основу годишњег просека за 2009. годину (подаци од 31. марта и 30. септембра) укупно је 1.371 лице у статусу предузетника, односно заједно са лицима која обављају делатност код предузетника. Укупно је запослено 165 лица на 1000 становника (од којих је 101 у привредним друштвима, установама, задругама и др. организацијама).

Највише је запослених у прерађивачкој индустрији 1013 лица (46%), сектору образовања 278 лица (12,6%), у здравству и социјалним делатностима запослено 228 (10,4%), у трговини ради 178 лица (8,1%), пољопривреди, шумарству и водопривреди 188 лица (8,5%), у државној управи и социјалном осигурању 128 лица (5,8%), док остала лица обављају послове у другим делатностима. Бележи се 973 незапослених (око 45 незапослених на 1000 лица), од којих преко 35% чине лица која по први пут траже посао, док су 37% неквалификовани. Укупно 46,2% незапослених чине жене.

У погледу зарада, просечна месечна зарада по становнику у 2009. години у општини Пећинци износила је 35.289 динара, што је више од окружног, покрајинског, а и од републичког просека. Највише зараде су у финансијском посредовању и прерађивачкој индустрији. Плате у образовању, државној управи и пољопривреди у оквиру просека, док су у здравству примања нешто виша од просека. Зараде у саобраћају, комуналним делатностима и угоститељству су знатно испод просека.

Стамбена изградња је у приватном сектору. Током 2009. године изграђено је 27 стана укупне површине 3.439 m² (просечно 127 m² по стамбеној јединици. То просечно износи 1,2 стамбена јединица на 1000 становника. Незавршено је 28 станова, док је у 2009. години срушено укупно 21 стамбена јединица укупне површине 1780 m².

Путну мрежу на подручју општине Пећинци чини мрежа магистралних и регионалних локалних путева (државни путеви првог и другог реда, односно општински путеви), укупне дужине од 233 km. Савременим коловозом је покривено око 164 km путева. Кроз територију општине Пећинци пролази транснационални коридор 10 Салцбург – Љубљана – Загреб – Београд – Скопље – Солун.

Обим саобраћаја који се одвија преко територије општине резултат је транзитног саобраћаја на коридору 10. Укупно је регистровано 3.597 путничких возила, 55 мотоцикала, нема регистрованих специјалних путничких возила, 468 теретна возила, 13 специјалних теретна

возила, 18 аутобуса, нема регистрованих радних возила, 4 трактора и 62 прикључна возила. Степен моторизације износи око 187 путничких возила на 1000 становника.

Табела 13. Путна мрежа на подручју општине Пећинци

Подручје	Укупна дужина путне мреже		Магистрални		Регионални пут		Локални пут		Савремени Коловоз	
	km	%	km	%	km	%	km	%	km	%
Србија	43.344	100,0	4.612	11,9	10.399	26,5	28.333	61,6	26.293	60,7
АП Војводина	5.923	100,0	1.397	23,6	1.797	30,3	2.730	46,1	5.170	87,3
Сремски управни округ	1.081	100,0	145	13,4	372	34,4	564	52,2	949	87,8
Пећинци	99	100,0	-	-	72	72,8	27	27,2	99	100,0

Извор: Општине у Србији 2010. – РЗС

Поштански саобраћај се обавља преко 13 пошта. Потребна је реконструкција система фиксне телефоније што се предвиђа као планско решење, што ће побољшати постојеће капацитете од 7.170 претплатника, односно омогућиће и нове прикључке за Интернет.

Регион располаже природним, културним и другим створеним добрима, које представљају туристички потенцијал, који би под одређеним условима и режимима могли да постану значајна привредна делатност. У протеклом периоду на основу броја ноћења страних и домаћих посетилаца, као и на основу просечног броја ноћења туриста, туристичка делатност је скромна, а евентуални утицај туризма на животну средину практично и да не постоји, јер је посета у оквиру граница капацитета, тако да нема штетних дејстава на животну средину на основу туристичке делатности и броја туриста.

Табела 14. Туристи и остварена ноћења туриста на подручју општине Пећинци

Подручје	Туристи			Ноћења туриста			Просечан број ноћења туриста	
	свега	домаћи	страни	свега	домаћи	страни	домаћи	страни
Србија	2.018.466	1.373.444	645.022	6.761.715	5.292.613	1.469.102	3,9	2,3
АП Војводина	289.751	191.474	98.277	762.115	539.597	222.518	2,8	2,3
Сремски управни округ	36.908	30.135	6.773	107.092	93.786	13.306	3,1	2,0
Пећинци	499	483	16	923	904	19	1,9	1,2

Извор: Општине у Србији 2010. – РЗС

Природна и културна добра

На подручју Општине Пећинци налазе се следећа заштићена природна добра.

1. Специјални резерват природе "Обедска бара" према Уредби о заштити Специјалног резервата природе „Обедска бара“ (Сл. гласник РС, бр.56/94). СРП "Обедска бара" представља аутентичан сплет мртваја, бара, окана, мочварне вегетације, влажних ливада и шума, са изузетно богатим екосистемским и специјским диверзитетом, који представља једну од њених темељних вредности. У оквиру Резервата описано је више десетина (око 30) водених и мочварних, шумских и ливадских фитоценоза. До сада је утврђено 220 врста птица, 50 врста сисара, 13 врста водоземаца, 12 врста гмизаваца, 16 врста риба, преко 250 врста инсеката, преко 200 врста зоопланктона, око 180 врста гљива, 500 биљних врста и 50 врста маховина. Обедска бара због својих опште познатих вредности има верификовани међународни статус јер је укључена у Конвенцију о светским значајним мочварним стаништима (РАМСАР, 1977), као и у списак подручја од изузетног значаја за птице Европе (ИБА, ИБА- Н° 041, 1989 и 2000). У току је припрема за упис у Ботанички значајна подручја (ИПА), као и за Резерват биосфере.

На простору СРП "Обедска бара" постоје многобројни проблеми везани за заштиту. Шири простор Обедске баре, у прошлости, претрпео је веома значајне промене у смислу регулисања водног режима тла и привођења необрадивог, често забареног земљишта у обрадиво. У потпуности су измењене природне карактеристике непосредног окружења СРП

Обедска бара; трстици и баре су нестали, водена огледала су исушена и нестаје део флоре и фауне, што представља важан фактор за одржавање и исхрану орнитофауне на простору Обедске баре. Изградњом два велика мелиорациона система потпуно су измењене хидролошке карактеристике, посебно режима површинских и вишка атмосферских вода које се јављају на земљишту. Из поменутог простора нестаје велики број бара, барских и водољезних површина. Постојећи начин заштите Обедске баре оцењен је као недовољан с обзиром да су строги режими понашања на малој површини недовољна гаранција за трајно очување укупног простора Обедске баре. Убрзавању процеса природне сукцесије-зарашћивање мочварног биотопа, доприноси целокупна људска активност у непосредном ширем окружењу објекта: крчење шума, мелирациони радови, претварање шумског земљишта у пољопривредно, плантажно шумарство, регулација водотока реке Саве, изградња рени бунара, непланско ширење насеља. Уколико се настави са наведеним неконтролисаним активностима за очекивати је да ће се убрзати процес зарашћивања што ће узроковати нестанак оваквог барско мочварног биотопа са свим прородним вредностима које га сачињавају (вегетација, флора и фауна).

2. Стабло црне тополе „*Populus nigra*“. Налази се у Доњем Срему између Купинова и Прогара, на локалитету Белило-Јасенска, код превоза на Сави, на око 100m северно од прелаза на реци, Општина Пећинци, К.О. Купиново, кат. парцела бр.2015/1. Заштићено као природни споменик, 9. јуна 1980.године (Решење бр. 011-24/80-01), од стране Скупштине општине Пећинци. Стабло је високо и правилно формирано, релативно доброг здравственог стања.

3. Стабло беле тополе „*Populus alba*“. Налази се у Доњем Срему између Купинова и Прогара, на локалитету Јасенска, на територији општине Пећинци. Проглашено је 24. маја 1965. (решење бр. 02/1-3663/1-65), од стране Скупштине општине Пећинци (Одељење за општу управу и друштвене службе). Ужа локација у шуми Јасенска: одељење 2. Стабло је доброг здравственог стања, не запажају се напади штеточина и болести.

4. Стабло беле тополе „*Populus alba*“. Налази се са десне стране пута Пећинци-Попинци, 1800m удаљено од ауто-пута Београд-Загреб у К.О. Попинци, кат. парцела бр. 1754 Општина Пећинци. Заштићено као природни споменик, 9.јуна 1980.године (Решење бр. 011-23/80-01), од стране Скупштине општине Пећинци. Стабло је високо и правилно формирано, релативно доброг здравственог стања. Носилац права управљања заштићеног дела природе је заједница за путеве Општине Пећинци. Заштићено стабло се поверава на чување или одржавање Месној заједници Попинци. Заштитна зона стабла заузима распон круне, што износи око 500m².

5. Станишта природних реткости. На основу стручних и научних публикација, теренских истраживања, као и према постојећој документацији Завода, на овом простору налази се већи број локалитета који представљају станишта природних реткости. У складу са Уредбом о заштити природних реткости (Сл. гласник РС, бр.50/93) на њиховим стаништима уважава се I степен режима заштите. У границама I степена заштите забрањује се коришћење природних богатстава и искључују сви други облици коришћења простора и активности осим научних истраживања и контролисане едукације. На подручју Општине Пећинци, посебно значајна подручја за очување природних вредности (нарочито фауне птица), а која се налазе ван обухвата СРП „Обедска бара“, су:

- **Сибачка језера (колектор отпадних вода Шећеране код Пећинаца)**

Подручје означено као **ИБАнац**-Национално значајно станиште птица у Србији (1998). Састоји се од система вештачки створених базена испуњених водом и канала, у равном Срему код Пећинаца, где се врши одлагање отпадних вода из шећеране. То су изузетно значајна влажна станишта у окружењу непрегледних ораница, где се налазе једина гнездилишта (повремена или стална) следећих врста птица у Срему: властелица (2-3 пара), сабљарка (мах 8 парова), црвеноноги прудник (1-2), речна чигра (50-70), црна чигра (10). На језерима (базенима) се виђају ретке врсте при сеоби и лутању (шарена утва, чавка, зијавац,

шљука каменичар, танконога лисконога, танкокљуна прутка, рујогрла трептаљка, итд.) Базене шећеране користе бројне врсте птица за свој одмор приликом јесење и пролетње сеобе.

- **Слатинска станишта**

- северно од Ашање (где далеководи пресецају асфалтни пут ка Дечу)
- југозападно од Деча ка Карловчићу

Ове просторе одликује присуство неколико последњих преосталих очуваних слатинских заједница у јужном Срему. Слатина је знатно сужена последњих деценија услед интезивних мелиоративних радова у окружењу. На слатини је готово сасвим редуковано сточарство, а нема кошења траве, што доприноси њеном постепеном обрастању. На слатини се виђају ретке врсте птица попут ритске сове, прдавца, степског сокола, који се на том подручју и гнезди. Такође травне заједнице са грмљем насељавају значајне птице попут две врсте траварки, руси сврчак, као и вртна стрнадица. На слатинским стаништима се налази и значајна фауна сисара која обухвата и неке ретке врсте, попут текунице, која је у новије време забележена само 2003. Такође, присутна је ласица, јазавац, као и хрчак и повремено дивља мачка. Биљне заједнице, са присуством ретких, угрожених и ендемичних врста, такође су једна од посебних вредности наведених слатинских станишта Доњег Срема.

6. Подручја значајна за заштиту. У оквиру заштитне зоне се налази неколико целина са очуваном или делимично очуваном изворном аутохтоном вегетацијом храстових шума, фрагменти слатина, влажних ливада и полуприродних водених и влажних станишта. Остаци исконских типова влажних станишта заджали су се само на најнижим деловима терена на локалитету Велика бара - Јасенска уз водоток Јарчина. На основу истраживања у заштитној зони СРП Обедска бара издвајају се подручја значајна за заштиту природних вредности. Значајни шумски екосистеми - Лошинци, Матијевица, Кадионица и Алуге. Шумски комплекс Матијевица и Кадионица обухвата природне шуме односно остатке прашума храста лужњака које се простиру у посавини од Словеније до јужног Срема. Значајне слатине – околина Огара и Ашање - на овим локалитетима се налазе остаци слатина у Срему које се развијају на плитким и дубоким солоњецима. Значајна влажна станишта су Дуга бара и водоток Јарчина. Ови локалитети представљају еколошки коридор за биљне и животињске врсте везане за водена станишта. Поред присуства биљних врста водених и мочварних станишта, од којих су неке заштићене као природне вредности, коридори представљају миграторне путеве кичмењака и бескичмењака водених станишта.

Споменици културе³⁾ налазе се на читавом подручју општине Пећинци. Према досадашњим истраживањима евидентирани су остаци насељавања овог подручја од периода праисторије (старчевачка и винчанска култура) у потесима села Ашања и Брестач; из млађег каменог доба из кога су и најбројнији налази, али и из гвозденог и бронзаног доба за које се везују налази у Карловчићу, Огару, Попинцима, Сибачу и Шимановцима. Из периода сеобе народа нађени су остаци у атару села Купинова. Римски период, обележен је такође бројним налазима као што су остаци пољопривредних имања и вила рустика у атарима Ашање, Деча, Доњег Товарника, Прхова, Сибача и Шимановаца, затим остаци насеља у атарима Деча, Прхова, Сибача, али и мањи број остатака грађевина и грађевинског материјала у катастарским општинама Попинци, Сремски Михаљевци и Суботиште. Период средњег века везује се за прве писане трагове о постојању насеља на овој територији, тако да је највећи број села забележеном у 14. и 15. веку. У периоду Аустро-турских ратова (крај 17. и почетак 18. века) један број насеља је расељен – Ашања, Брестач, Доњи Товарник, Сремски Михаљевци и Шимановци. Насеље Купиново расељавано је у 15. и 16. веку. Живот у насељима поново се обнавља у првој половини 18. века када је територија садашње Општине Пећинци била под управом Аустро-угарске. У прво време села се налазе у поседу властелинских породица, да би средином века готово целокупна територија потпала под управу Војне границе. У периоду Кочине крајине (крај 18. века) долази до озбиљнијег

³⁾ Студија заштите непокретног културног наслеђа на подручју општине Пећинци, Завод за заштиту споменика културе Сремска Митровица, 2005. године

насељавања овог подручја становништвом из Србије, али и из западних крајева. Крајем 19. века немачко становништво насељава Ашању, Деч, Доњи Товарник, Обреж и Огар. Након укидања Војне границе дошло је до економског слабљења подручја, сиромашења становништва и распада граничарских задруга и оно је настављено и током 20. века. На даље економско слабљење и сиромашење подручја у целини, битно је утицала одмазда Аустро-угарске (септембар 1914. године), због краткотрајног боравка српске војске на овој територији, када су уништavana и пустошена села. Велики део имовине сељака уништен је, а становништво је интернирано и остало је у изгнанству све до 1916. године. Подручје Општине Пећинци претрпело је већа разарања и током Другог светског рата када су уништене, између осталих објеката и православне цркве у насељима Огар, Ашања и Купиново. Економска стагнација и опадање развоја подручја забележено је током целог 20. века што је такође утицало на структуру добара. Стање споменичког фонда на подручју Општине Пећинци рекогносцирано је у припремној фази израде Студије, када је утврђено да се смањио број објеката који су заштићени, као и да је укупно стање преосталог фонда културне баштине веома забрињавајуће. Такође, констатовано је и апсолутно одсуство прожимања наслеђа природних (Специјални резерват природе "Обедска бара", као добро уписано у Рамсарску листу) и стечених вредности (Етно-село Купиново – споменик културе – НКД од великог значаја), а које су идентификоване као посебне вредности и потенцијали, како за ово подручје, тако и шире. На посматраном подручју најзначајнији сакрални објекат је црква Светог Луке из 15. века, са иконостасом Јакова Орфелина из 1780. године, као редак пример архитектуре сакралних објеката овог типа у Срему. Такође се издваја и црква у Сибачу са својим иконостасом, као и цркве у насељима Ашања, Доњи Товарник и Огар. Остали објекти православних цркава представљају просечне примере црквене архитектуре у периоду друге половине 18. и почетком 19. века. Постојеће стање представља основ за заштиту архитектуре и ентеријера објеката. Заштитни конзерваторско-рестаураторски радови на објектима вршиће се по посебним условима службе заштите. Изузетно, остаци манастира Обед, односно СПЦ Мајке Ангелине, третирани су двојачко, као сакрални објекат и као археолошки локалитет. Служба заштите покушала је да дефинише оквире обнове објеката, као реконструкцију претпостављеног првобитног стања, тако да је закључено да објекат завређује целовити третман, од фазе истраживања до фазе реконструкције, по посебним условима заштите. Специфична локација ових објеката захтева интегрално сагледавање комплекса и узајамних односа објеката и природних вредности непосредног окружења (СРП "Обедска бара"). Објекти грађанске архитектуре не представљају репрезентативне примере у глобалном сагледавању градитељског наслеђа. Налазе се као ретки примери у архитектури подручја као сведоци одређених фаза у развоју и изградњи подручја. Објекти народног градитељства су карактеристични по специфичној примени дрвета у архитектури кућа и помоћних објеката. Дрво се користи као конструктивни елеменат код изградње објеката, али и као декоративни елеменат на фасадама. Декоративни елементи са фолклорним мотивима коришћени су на стамбеним објектима, али и на пољопривредним (економским) објектима – амбарима и котабањама, који су најчешће и најдоминантнији објекат окућнице, а истовремено и најочуванији и са задржаном првобитном функцијом. Поред појединачних објеката у насељима, објекти етно-архитектуре налазе се у оквиру десет окућница око цркве Светог Луке, односно у оквиру етно-села у Купинову. За даљу заштиту (обнову и одржавање) како појединачних објеката, тако и целине етно-села, потребно је изградити Програм за ревитализацију свих објеката и комплекса у целини са обавезним укључивањем локалне али и шире заједнице, јер то представља нужни и једини могући корак у очувању етно-целине. Просторно-културно-историјске целине. Купиново располаже најзначајнијим објектима који у тематском и културолошком смислу граде целину и чине основни потенцијал за презентацију културног наслеђа овог подручја. Ову зону, у просторно-функционалном смислу чине три дела: (а) СПЦ Светог Луке и етно-парк Купиново; (б) остаци тврђаве Купиник; (в) остаци манастира Обед. Мање просторе (целине) на подручју Општине чине објекти градитељског наслеђа у ценстралним зонама насеља Попинци, Прхово, Суботиште и Шимановци (формирање сеоских "раскршћа") са објектима црква и школа, као и спорадични примери војнограничарске архитектуре. Споменици и спомен-обележја су везани за период Другог светског рата. Мали је број спомен-обележја који је везан за страдања становништва у Првом светском рату, као и оних везаних за верске обреде (традиционални заветни крстови – Прхово). Основни критеријуми

за очување ових споменика везани су за могућност њихове дислокације (уколико догађај и место споменика нису повезани) или њихове замене (уколико се обележава догађај који је везан за локацију). На посматраном подручју присутан је велики број археолошких локалитета. Локалитети спадају у категорији евидентираних културних добара под претходном заштитом и нису систематски истраживани, па тако не постоји ни њихова презентација. Изузетак је локалитет "Белетинци" у Обрежу који је сондажно истраживан 1961. године. Међутим, свакако један од најзначајнијих археолошких локалитета је тврђава "Купиник", а затим манастир Обед, односно СПЦ Мајке Ангелине. Ови локалитети захтевају систематска истраживања, а потом и адекватну презентацију налаза. Данас, укупна презентација рекогностицираних локалитета на подручју Општине Пећинци може да се сведе на музеолошку збирку нађених предмета и претпостављене реконструкције у неком од опредељених простора. Заштићена непокретна културна добра, приказана су табеларно у наставку.

Табела 15. Непокретна културна добра на подручју општине Пећинци

А. Непокретна културна добра – НКД

А.а. Сакрални објекти

Редни број	Локалитет	Катастарска општина - насеље	Парцела / улица и број	Године заштите НКД	Статус – Категорија заштите НКД
1.	Српска православна црква Светих арханђела Михајла и Гаврила	Брестач	К.П. 179, 30, 31, 185, 186, 1006/2, 1189/1, 12 у з.к. ул.бр. 435	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, број 231/74, од 16. јула 1975. године	споменик културе – НКД од великог значаја
2.	СПЦ Светог Вазнесења	Деч	К.П. – 361 и 383	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 104, од 17. маја 1976. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91, од 12.12.1991. године ("Сл. лист АПВ", бр. 28 од 30.12.1991. године)	Споменик културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја
3.	СПЦ Светог Николе	Карловчић	К.П. – 90 у з.к. ул. бр. 589	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 152, од 22.12.1978. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91, од 12.12.1991. год. ("Сл. лист АПВ", бр. 28 од 30.12.1991. године)	Споменик културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја
4.	СПЦ Светог Луке	Купиново		Решењем Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС, Београд, бр. 753, од 18.05.1948. године *Одлуком Скупштине Републике Србије, број 224, од 16.11.1990. године ("Сл. гласник РС", бр. 16/90)	Споменик културе – НКД од изузетног значаја *Споменик културе од изузетног значаја
5.	СПЦ Светог Духа	Купиново	К.П. – 206, 207/1, 2208 и 209 заштитна зона – спољне ивице К.П. – 204, 206 и 208	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 158/79, од 28.04.1980. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91, од 12.12.1991. год. ("Сл. лист АПВ", бр. 28 од 30.12.1991. године)	Споменик културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја
6.	СПЦ Светог	Обреж	К.П. – 501	Решењем Завода за	Споменик

Редни број	Локалитет	Катастарска општина - насеље	Парцела / улица и број	Године заштите НКД	Статус – Категорија заштите НКД
	Преображења		(црква и двориште), 502 (њива у селу), 657 (кућа и двориште), 658 (њива у селу), 1609 (њива-брдо)	заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 202, од 10.10.1973. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91, од 12.12.1991.год. ("Сл. лист АПВ", бр. 28/91)	културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја
7.	СПЦ Светог Николе	Попинци	Попинци, Улица ЈНА број 2	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица бр. 184 од 26.09.1968. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91 од 12.12.1991. год. ("Сл. лист АПВ", бр. 28/91)	Споменик културе – НКД од великог значаја (резбарије и иконе на иконостасу) *Споменик културе од великог значаја
8.	СПЦ Светог Николе	Прхово	Прхово, Шимановачка бр. 2 К.П.–3628 у з.к. ул. бр.132 заштићена околина - К.П. – 3268, 3629/5 и 3631	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 239, од 17.12.1976. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91 од 12.12.1991.год. ("Сл. лист АПВ", бр. 28/91)	Споменик културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја
9.	СПЦ Светог Николе	Сибач	Сибач, Маршала Тита бр.10 К.П. – 1 у з.к. ул. бр. 4	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 221, од 03.10.1969. године *Одлуком Скупштине Републике Србије, број 224, од 26.11.1990. године ("Сл. гласник РС", бр. 16 од 03.12.1990. године)	Споменик културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја
10.	СПЦ Светог Јована Богослова	Сремски Михаљевци	ул. Шимановачка 6 К.П. – 454 у з.к. ул.бр. 379 заштићена околина - К.П. – 454, 453 и 455	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 240, од 21.12.1976. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91 ("Сл. лист АПВ", бр. 28/91)	Споменик културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја
11.	СПЦ Рођења Светог Јована	Суботиште	ул. Партизанска 7 К.П. – 3 у з.к. ул.бр. 222 заштићена околина - К.П. – 1, 2, 3, 4 и 5	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 238/76, од 26.01.1977. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91 од 12.12.1991. год. ("Сл. лист АПВ", бр. 28/91)	Споменик културе -НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја
12.	СПЦ Светог Николе	Шимановци	ул. Маршала Тита бр. 9 К.П. – 49 у з.к. ул. бр. 668	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 52, од 16.03.1967. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91 од 12.12.1991. год. ("Сл. лист АПВ", бр. 28/91)	Споменик културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја

А.б. Објекти грађанске архитектуре

Редни број	Локалитет	Катастарска општина - насеље	Парцела / улица и број	Године заштите НКД	Статус – Категорија заштите НКД
1.	Финансијска касарна	Купиново	ул. Бранка Маџаревић 58	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 236/67, од 04.01.1968. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91 од 12.12.1991. год. ("Сл. лист АПВ", бр. 28/91)	Споменик културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја
2.	Зграда шумске секције	Огар	Шумска улица број 6 К.П. – 485 и 486 заштићена околина – 100 м од спољних ивица парцела на којима се налази објекат	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 25/80, од 25.07.1980. године	Споменик културе – НКД од значаја
3.	Кућа Илије Атанацковића	Шимановци	Трг Маршала Тита број 2 К.П. – 835 заштићена околина – 100 м од спољних ивица парцеле број 835	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 116/81, од 18.06.1981. године *Одлуком Извршног већа Скупштине АПВ, XII, број 633-7/91 од 12.12.1991. год. ("Сл. лист АПВ", бр. 28/91)	Споменик културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја

А.в. Објекти народног градитељства

Редни број	Локалитет	Катастарска општина - насеље	Парцела / улица и број	Године заштите НКД	Статус – Категорија заштите НКД
1.	Амбар са котобањом, кућа	Ашања	ул. Маршала Тита 16 К.П. – 18 у з.к. ул. бр. 230	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 178/75, од 03.06.1976. године	Споменик културе – НКД од великог значаја
2.	Амбар	Деч	ул. Ивана Петровића 79 К.П. – 821 заштићена околина – 100 м од спољних ивица парцеле број 821	Решењем Завода за заштиту споменика културе, бр. 134/79, од 30.09.1980. године	Споменик културе – НКД од значаја
• Напомена: Објекат је готово у целости уништен. У току је покретање поступка за скидање заштите.					
3.	Комплекс зграда са окућницом	Карловчић	ул. Шпајанска 50 К.П. – 289 у з.к. ул. бр. 190	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 179/75, од 03.06.1976. године *Одлуком Скупштине Републике Србије број 224 од 26.11.1990. године ("Сл. гласник РС", бр. 16/90 – стр. 502-503)	Споменик културе – НКД од великог значаја *Споменик културе од великог значаја
4.	Амбар са котобањом, кућа са двориштем и врт	Купиново	ул. Ж. Маричића 15 К.П. – 490 и 491	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 181/75, од 04.06.1976.	Споменик културе – НКД од великог значаја

Редни број	Локалитет	Катастарска општина - насеље	Парцела / улица и број	Године заштите НКД	Статус – Категорија заштите НКД
			у з.к. ул. бр. 655	године	
5.	Амбар са котобањом, кућа и двориште	Купиново	ул. Савска 15 К.П. – 127 у з.к. ул. бр. 1178	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 182/75, од 30.12.1976. године	Споменик културе – НКД од великог значаја
6.	Кућа и окућница	Купиново	ул. Бранка Маџаревића 133 К.П. – 271/1 у з.к. ул. бр. 129	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 129/77, од 12.06.1981. године	Споменик културе – НКД од значаја
7.	Кућа Аксентија Стојшића	Огар	ул. Шумска 35 (Мали шор) К.П. – 367, 368, 369 и 581	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица *Одлуком Скупштине Републике Србије број 224 од 26.11.1990. године ("Сл. гласник РС", бр. 16/90)	Споменик културе – НКД од изузетног значаја *Споменик културе од изузетног значаја
8.	Кућа	Попинци	ул. Фрушкогорска 23 К.П. – 135/1 у з.к. ул. бр. 403 заштићена околина- спољне ивице парцеле 153/1	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица бр. 32, од 24.07.1978. године	Споменик културе – НКД од великог значаја
9.	Кућа Јанков Мериме Амбар	Сибач	ул. Светозара Милетића 13 К.П. – 46 у з.к. ул. бр. 233 заштићена околина спољне ивице парцела 46 и 47	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 152, од 30.08.1977. године	Споменик културе – НКД од великог значаја
• Напомена: Објекат је срушен 80-тих година 20-ог века. У току је покретање поступка за скидање заштите.					
10.	Амбар са котобањом Сревана Живановића	Сремски Михаљевци	ул. Прховачка 70 К.П. - 482 у з.к. ул. бр. 292	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, од 25.05.1976. године	Споменик културе – НКД од значаја
11.	Амбар са котобањом Ранисав Светозара	Сремски Михаљевци	ул. Прховачка 54 К.П. - 481 у з.к. ул. бр. 354	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, од 25.05.1975. године	Споменик културе – НКД од великог значаја
12.	Кућа породице Миросављевић	Суботиште	ул. И.Л. Рибара 61 К.П. – 437 у з.к. ул. бр. 113 заштићена околина – обухвата катастарске парцеле број 437 и 438	Одлуком Владе Републике Србије, на основу члана 47. Закона о културним добрима ("Сл. гласник РС", бр. 71/94)	Споменик културе – НКД од значаја

А.г. Просторне културно-историјске целине

Редни број	Локалитет	Катастарска општина - насеље	Парцела / улица и број	Године заштите НКД	Статус – Категорија заштите НКД
1.	Етно-парк Купиново (куће са кућиштем и двориштем)	Купиново	ул. Бранка Мацаревића бројеви од 134-150 (парна страна) и број 127 К.П. – 269, 272, 273, 274, 275, 277, 278, 280, 281, 282, 283, 284 и 286 заштићена околина - спољне ивице к.п. 285 до 271 и спољне ивице к.п. 269	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, бр. 199/76, од 09.02.1977. године	Просторно културно-историјска целина НКД од великог значаја

А.д. Меморијални комплекси, споменици и спомен обележја

Редни број	Локалитет	Катастарска општина - насеље	Парцела / улица и број	Године заштите НКД	Статус – Категорија заштите НКД
1.	Спомен биста Народног хероја Владе Обрадовића Каменог	Ашања	К.П. – 1 у з.к. ул. бр. 1/48	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица	Споменик културе - НКД од значаја
2.	Кућа Миладина Станковића	Сремски Михаљевци	ул. Шимановачка 16 К.П. – 582 у з.к. ул. бр. 7	Решењем Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС Београд, број 569/49, од 14.04.1949. године	Споменик културе - НКД од значаја
3.	Салаш Бугарских (на путу Пећинци – Суботиште)	Суботиште	К.П. – 866 у з.к. ул. бр. 5	Решењем Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица, број 267/75, од 06.01.1976. године	Споменик културе - НКД од значаја

• Напомена: Салаш више не постоји, објекти су уклоњени – покренут је поступка за скидање заштите.

А.ђ. Археолошки локалитети

Редни број	Локалитет	Катастарска општина - насеље	Парцела / улица и број	Године заштите НКД	Статус – Категорија заштите НКД
1.	"Белетинци"	Обреж	К.П. – 1994, 2003/2, 2016, 1995, 1996, 1997, 1998/1, 1998/2, 1999, 2000, 2001/3, 2002, 2003/1, 2004, 2005, 2006, 2008, 2009, 2010, 2011, 478, 2013/2, 2014, 2015, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2027, 2028, 2025, 2026, 2029, 2030, 2031, 2032, 2007, 2033, 2034, 2035	Решењем Покрајинског Завода за заштиту споменика културе број 445/60, од 23.11.1960. године	НКД од значаја
2.	Тврђава Купиник	Купиново	К.П. – 3335, 3337 и 3338	Решењем Завода за заштиту и научно проучавање споменика културе НРС, Београд, број 732/48, од 14.05.1948. године	НКД од великог значаја

3.2. ОЦЕНА СТАЊА КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Стање квалитета елемената животне средине у општини Пећинци је резултат интеракције досадашњег развоја и природних детерминанти. Квалитетна животна средина је важан фактор будућег развоја општине и огледа се кроз обезбеђивање здраве животне средине за становништво. Очувањем здраве животне средине, како на територији општине Пећинци, тако и у суседним општинама, стварају се предуслови и значајни потенцијал за развој. На планском подручју претежно су заступљени природни, делимично измењени, и у мањој мери антропогени предели. Највеће „еколошко” оптерећење је на неусловно депоновање отпада, испуштање непречишћених отпадних вода из домаћинства и привреде, негативни утицаји саобраћаја дуж коридора саобраћајница, као и негативни утицаји употребе фосилних горива у енергетске сврхе у домаћинствима и привреди. Може се закључити да највећи део територије општине Пећинци није изложен већем "еколошком" оптерећењу.

3.2.1. Квалитет ваздуха

Квалитет ваздуха у Пећинцима условљен је климатским, географским, геоморфолошким карактеристикама, као и емисијом полутаната из разних сталних или повремених извора. Развој, потреба за енергијом и енергентима, урбанизација, развој саобраћаја условили су антропогени утицај на елементе животне средине, односно квалитет ваздуха. Основни чиниоци који утичу на квалитет ваздуха су: технолошки процеси и операције привреде, сагоревање бензина, дизел горива и другог погонског горива, трансформисањем хемијске енергије горива у механичку и топлотну. Претпоставка је да ће у Пећинцима у будућем периоду неминовно доћи до развоја, што ће представљати одговарајући притисак на животну средину. Енергетска постројења за потребе привреде и индивидуалне котларнице у којима се врши сагоревање фосилних или чврстих горива доводе до емитовања загађујућих супстанци. Хемијски састав типичних загађујућих супстанци условљен је елементарним саставом фосилних горива. Истовремено, саобраћај представља трећи сегмент који утиче на квалитет саобраћаја. Емитују се угљеникови оксиди, азотови оксиди, сумпорни оксиди, као и тешки метали (олово), угљоводоници, дим и чађ. Аерополутанти потичу из: (1) индустрије (SO_2 , меркаптан, непријатни мириси и други полутанти); (2) котларница централног грејања у граду (фосилна горива), и (3) саобраћаја (NO , NO_2 , CO_2 , угљоводоници, Pb, честице чађи, прашина и др.). Аерозагађења из домаћинства и саобраћаја на подручју општине су последица сагоревања чврстих и течних енергената и погонских фосилних горива – нафтних деривата, угља и сл., и то следећих супстанци: чађ, пепео, дим, SO_2 , NH једињења, CO_2 , Pb, алдехиди, честице и др.

Доминантни извори загађења ваздуха су саобраћај и привреда. У погледу приступачности, саобраћајни положај општине није повољан, с тиме да због непостојања обилазнице целокупни транзитни саобраћај се обавља кроз центар. Поред саобраћаја и привреде, домаћинства, односно насеља, представљају извор потенцијалног загађивања услед комуналне неопремљености и неорганизованости (прикупљање чврстог отпада, одвођење отпадних вода, нерешеног система даљинског грејања у урбаном центру и сл.). Планиран коридор аутопута (полуаутопута) може допринети повећању концентрација аерополутаната, с тиме да се очекује прекорачење ГВИ. Повећање загађујућих материја је могуће у непосредном утицајном појасу пута. Саобраћај представља посебан сектор који врши притисак на квалитет животне средине. Загађујуће супстанце настале сагоревањем погонског горива садрже делимично оксидоване угљоводонике алдехиде (акролеин и формалдехид), азотне оксиде, неразложене угљоводонике (алкени/олефини, пентан и хексан), бензопирен, угљеник (II) – оксид, сумпорни оксиди, амонијак, органске киселине, паре олова и халогениде. При непотпуном сагоревању погонског горива део угљоводоника се претвара у чађ који садржи смоласте супстанце. Велике количине чађи и смоле се издвајају при раду технички неисправних мотора и смањеном односу ваздуха и погонског горива у мотору. Од наведених загађујућих супстанци које настају при сагоревању погонског горива највећи утицај на нарушавање квалитета ваздуха имају угљеник (II)-оксид, угљоводоници и азотни оксиди. Поред гасовитих загађујућих супстанци сагоревањем погонског горива издвајају се и чврсте честице које су по хемијском саставу једињења

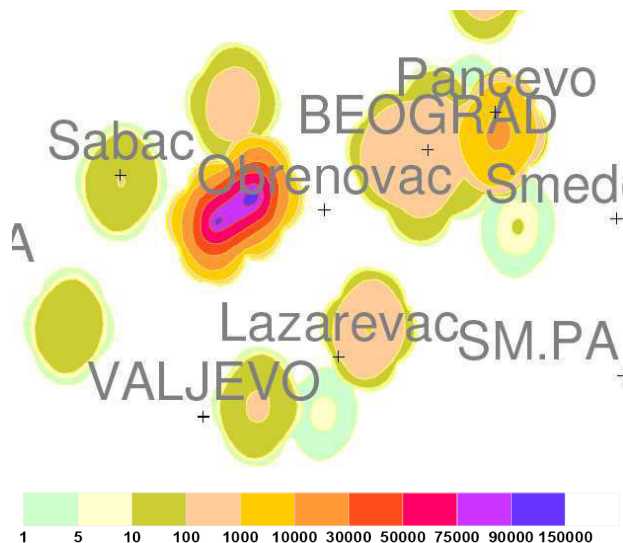
угљеника, метала и угљоводоника. Једињења угљеника и угљоводоници се издвајају услед непотпуног сагоревања горива. Металне честице се издвајају из оловних једињења горива и услед старења и трења погонских делова мотора, као и последица коришћења технолошки застарелих погонских горива која садрже антидетонаторске супстанце на бази олова (олово тетра алдехиди и сл.).

На подручју Просторног плана не постоји организован систем мерења стања квалитета животне средине, односно не постоји перманентни систем мониторинга (праћења и контроле). На основу појединачних истраживања у протеклом периоду, доступности и ажурности података, могу се извести општи закључци о изворима загађења. На основу прелиминарне анализе постојећих загађивача, процењује се да на подручју општине постоје активности које у незнатној мери загађују ваздух, али нема прекорачења ГВИ. Могући су мањи изузеци у самом општинском центру и његовој периурбаној зони. Узимајући у обзир локалне природне спецификуме, који условљавају микроклиму на планском подручју (магловитост, низак ваздушни притисак, тишине/калме-без ветра и сл.), емисија штетних супстанци може имати незнатни синергијски и кумулативни ефекат. У оквиру станице за контролу квалитета ваздуха Сремска Митровица врше се стандардне активности у циљу испитивања квалитета ваздуха, и то: (1) систематско испитивање квалитета ваздуха и падавина; (2) анализа и оцена стања квалитета ваздуха; (3) прикупљање, обрада података и израда периодичних и годишњих извештаја о стању квалитета ваздуха; (4) систематско праћење метеоролошких параметара распростирања загађујућих супстанци у атмосфери и најави повећаног загађења ваздуха; (5) систематско мерење радиоактивности ваздуха и падавина.

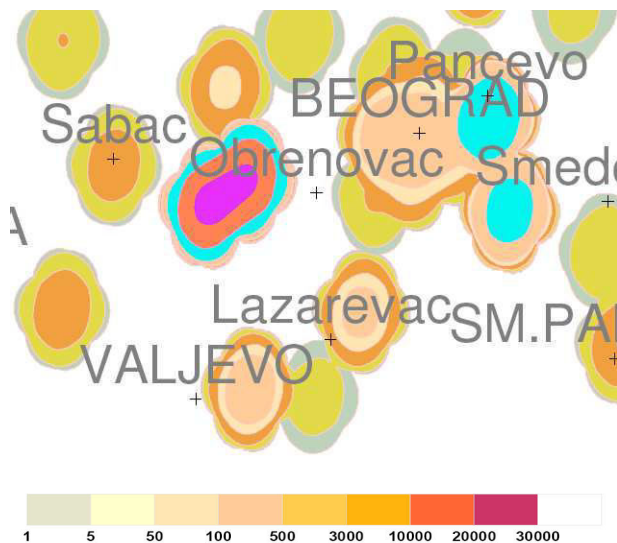
На основу доступних података⁴ мерења у протеклом периоду (Републички хидрометеоролошки завод, мрежа института за јавно здравље и други), као и на основу Извештаја о стању животне средине у Републици Србији у 2010. години и Годишњег извештаја о стању квалитета ваздуха у Републици Србији 2011. године територија општине Пећинци није идентификована као подручје са кога се емитују значајније концентрације аерополутаната (SO_2 , и NO_2) док је емисија чађи (прашканих материја) у мањем обиму. Условно говорећи, територија општине Пећинци се налази између општине Обреновац са које се емитују значајне количине загађујућих материја, као последица лоцирања термоенергетских објеката и града Сремске Митровице на чијој територији се налазе значајни привредни капацитети који не раде пуним капацитетом. Највећи загађивачи у Републици Србији сумпор диоксидом су: Термоелектрана Никола Тесла А, Обреновац; Термоелектрана Никола Тесла Б, Обреновац; Термоелектрана и копови Костолац Б, Костолац; Термоелектрана и копови Костолац А, Костолац; Рударско топионичарски басен Бор, Топионица и рафинација бакра Бор. Највећи загађивачи азотом диоксидом у Републици Србији су Термоелектрана Никола Тесла Б, Обреновац; Термоелектрана Никола Тесла А, Обреновац; Термоелектрана и копови Костолац Б, Костолац; Термоелектрана и копови Костолац А, Костолац; Термоелектрана Никола Тесла, ТЕ Колубара, Велики Црљени. У наставку дат је графички приказ емисија.

⁴ Републички хидрометеоролошки завод (URL – <http://www.hidmet.gov.rs>), Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине.

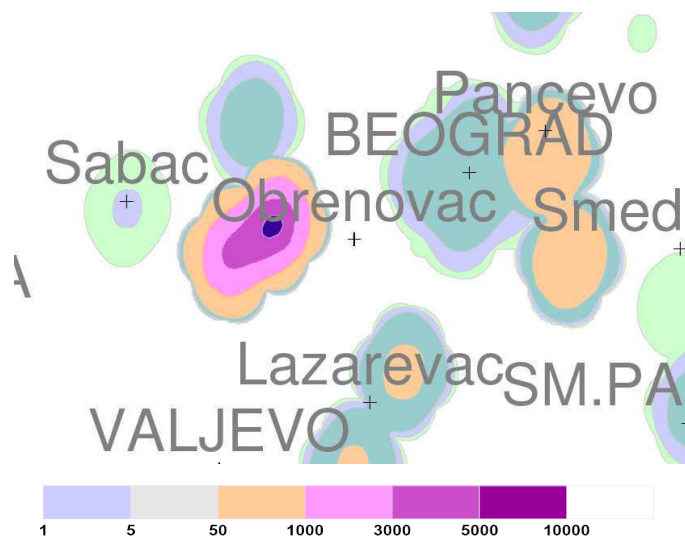
Слика 4. Емисије SO₂ у току 2010. године у тонама

Слика 5. Емисије NO₂ у току 2010. године у тонама

Слика 6. Емисије прашкастих материја у току 2010. године у тонама

Извор: Извештај о стању животне средине у Републици Србији у 2010. години –
Агенција за заштиту животне средине

Табела 16. Средње годишње имисионе концентрације SO₂, број дана преко ГВ и максималне дневне имисионе концентрације SO₂ (µg/m³) у 2010. години⁵

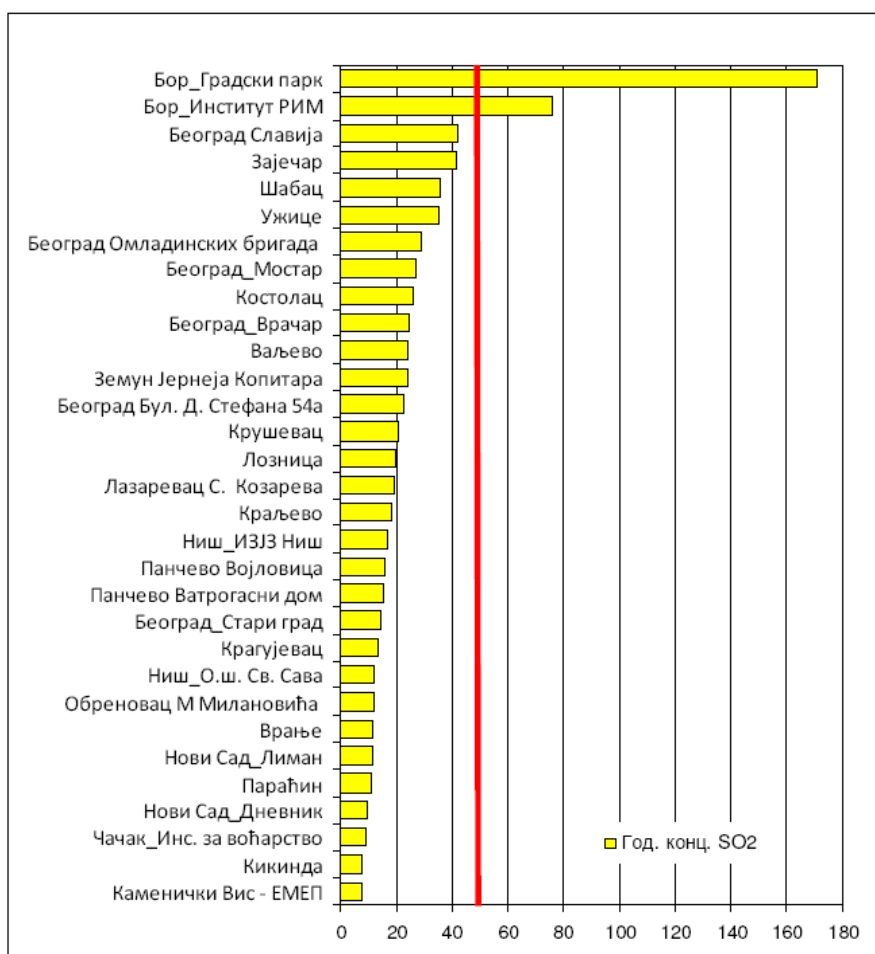
АМСКВ, Мерно место	SO ₂ (µg/m ³)			Извор	Метод мерења	Расположивост (%)
	средња вредност	број дана >ГВ	макс. днев. вредност			
Бор_Градски парк	171	111	1558	1	А	83
Бор_Институт РИМ	76	65	1009	1	А	93
Београд Славија	42	4	157	2	А	29
Зајечар	41	39	231	1	А	95
Шабац	36	0	94	1	А	89
Ужице	35	7	161	1	А	97
Београд Омладинских бригада	29	2	159	2	А	73
Београд_Мостар	27	2	130	1	А	96
Костолац	26	27	185	1	А	90
Београд_Врачар	25	0	122	1	А	79
Ваљево	24	2	136	1	А	97
Земун Јернеја Копитара	24	5	231	2	А	93
Београд Бул. Д. Стефана 54а	23	2	136	2	А	99
Крушевац	21	1	166	1	А	96
Лозница	20	1	219	1	А	89
Лазаревац С. Козарева	19	0	105	2	А	73
Краљево	18	0	85	1	А	86
Ниш_О.ш. Св. Сава	17	0	77	1	А	93
Панчево Војловица	16	2	139	3	А	98
Панчево Ватрогасни дом	15	0	81	3	А	99
Београд_Стари град	15	1	126	1	А	79
Крагујевац	13	0	49	1	А	82
Ниш_ИЗЈЗ Ниш	12	0	57	1	А	98
Обреновац М Милановића	12	0	89	2	А	85
Врање	12	0	78	1	А	97
Нови Сад_Лиман	12	0	81	1	А	79
Параћин	11	0	62	1	А	96
Нови Сад_Дневник	9	0	57	1	А	94
Чачак_Инс. за воћарство	9	0	31	1	А	80
Кикинда	8	0	72	1	А	76
Каменички Вис - ЕМЕП	7	0	32	1	А	77

Извор: 1 – Агенција за заштиту животне средине, 2 – Градски завод за јавно здравље Београд, 3 – град Панчево

Метод мерења: А – аутоматски, М - мануелно

Извор: Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

Графикон 1. Средња годишња концентрација SO₂ и број дана са прекорачењем ГВ у 2010.⁶

Извор: Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

У току 2010. године посматрајући просечне вредности у региону општине Пећинци није ни на једном месту прекорачен годишњи дозвољени лимит за SO₂ (50 µg/m³).

Табела 17. Средње годишње имисионе концентрације NO₂, број дана преко ГВ и максималне дневне имисионе концентрације NO₂ (µg/m³) у 2010. години⁷

АМСКВ, Мерно место	NO ₂ (µg/m ³)			Извор података	Метод мерења	Расположивост (%)
	средња вредност	број дана >ГВ	макс. днев. вредност			
Нови Сад_Дневник	69	70	407	1	А	97
Београд_Мостар	56	26	122	1	А	96
Ужице	45	13	110	1	А	97
Београд_Панч.мост	39	11	121	1	А	92
Београд Бул. Д. Стефана 54а	39	11	147	2	А	98
Ниш_О.ш. Св. Сава	35	1	88	1	А	91
Београд_Врачар	35	2	105	1	А	90
Београд_Стари град	34	3	109	1	А	82
Београд_Н.Београд	31	3	107	1	А	84
Крагујевац	29	0	74	1	А	72
С. Митровица	27	0	65	1	А	97
Београд Омладинских бригада	25	11	198	2	А	93
Бор_Институт РИМ	23	0	66	1	А	93
Врање	23	0	85	1	А	96
Шабац	22	0	67	1	А	97
Ниш_ИЗЈЗ Ниш	21	0	64	1	А	97
Лозница	20	0	53	1	А	88
Параћин	20	0	52	1	А	97
Нови Сад_Лиман	20	0	69	1	А	92
Земун Јернеја Колитара	17	0	72	2	А	85
Крушевац	17	0	54	1	А	96
Смедерево_Царина	16	0	48	1	А	97
Чачак_Инс. за воћарство	16	0	69	1	А	98
Зајечар	15	0	54	1	А	74
Костолац	13	0	42	1	А	90
Кикинда	11	0	34	1	А	90
Обреновац_Деп. пепела	8	0	47	1	А	97
Каменички Вис - ЕМЕП	5	0	61	1	А	95
Копаоник	3	0	13	1	А	91

Извор: 1 – Агенција за заштиту животне средине, 2 – Градски завод за јавно здравље Београд, 3 – град Панчево

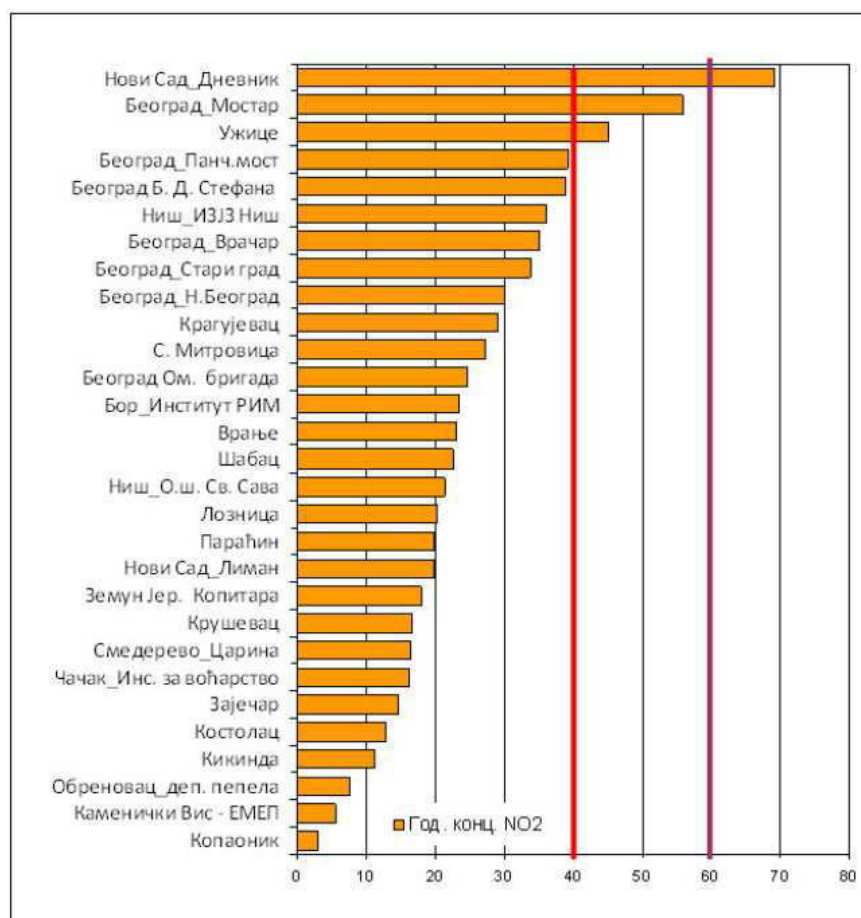
Метод мерења: А – аутоматски, М - мануелно

Извор: Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

⁷

Извор података - Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

Графикон 2. Средња годишња концентрација NO₂ и број дана са прекорачењем ГВ у 2010.⁸

Извор: Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

У току 2010. године није забележено прекорачење граничних вредности концентрације азота диоксида.

Табела 18. Средње годишње имисионе концентрације РМ 10, број дана преко ГВ и категорија квалитета ваздуха у 2010. години одређена на основу средње годишње вредности⁹

АМСКВ, Мерно место	PM10 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)			Извор података	Метод мерења	Расположивост (%)
	средња вредност	број дана > ГВ	макс. днев. вредност			
Смедерево_Радинац	60	161	269	1	А	67
Панчево Старчево	60	149	252	3	А	88
Смедерево_Раља	60	109	204	1	А	51
Лазаревац	53	115	226	2	А	82
Ниш_ИЈЗ Ниш	51	123	197	1	А	94
Београд_Панч.мост	48	115	178	1	А	92
Београд_Зелено брдо	47	103	232	1	А	87
Земун Ј Копитара	42	74	385	2	А	80
Београд_Мостар	41	86	162	1	А	95
Панчево Војловица	40	79	313	3	А	99
Смедерево_Центар	38	49	182	1	А	70
Београд БД Стефана 54а	37	66	192	2	А	97
Београд_Стари град	37	52	156	1	А	84
Београд О бригада	37	57	769	2	А	95
Нови Сад_Дневник	36	62	113	1	А	94
Београд_Н.Београд	35	44	167	1	А	83
Бор_Градски парк	31	36	80	1	А	83
Обреновац М. Милан. 3	29	29	224	2	А	57
Беоцин центар	24	16	175	1	А	59

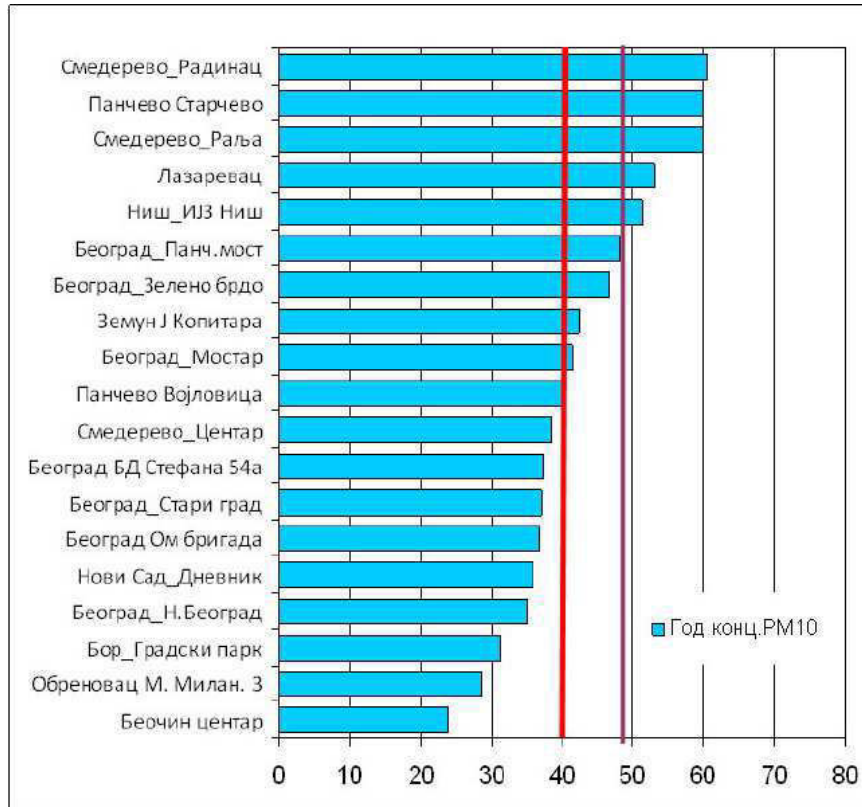
Извор: 1 – Агенција за заштиту животне средине, 2 – Градски завод за јавно здравље Београд, 3 – град Панчево

Метод мерења: А – аутоматски, М - мануелно

Извор: Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

⁹ Извор података - Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

Графикон 3. Средња годишња концентрација PM 10 и број дана са прекорачењем ГВ у 2010.¹⁰

Извор: Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

У току 2010. године није забележено прекорачење граничних вредности концентрације PM 10 (прашканих материја).

Табела 19. Средње годишње концентрације чађи, број дана преко ГВ и максималне дневне концентрације чађи у ваздуху ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) у 2010. години¹¹

АМСКВ, Мерно место	Чађ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)			Извор података	Метод мерења	Расположивост (%)
	средња вредност	број дана >ГВ	макс. днев. вредност			
Ужице ПИО	77	234	449	2	М	99
Чачак Техничка школа	53	111	360	2	М	87
Ужице Дом здравља	52	123	417	2	М	100
Зрењанин 6.мај	50	124	150	4	М	91
Ниш Трг К. Љубице	44	85	122	2	М	97
Зрењанин Принципова	39	51	143	4	М	87
Лесковац Техно. Фак.	36	69	214	2	М	90
Севојно Дом здравља	34	73	286	2	М	99
Косјерић Општина	32	69	169	2	М	89
Чачак центар града	29	35	196	2	М	65
Зајечар Електротимок	28	34	292	5	М	95
Пожаревац Општина	28	42	192	2	М	98
Београд М. Поцерца	26	31	187	2	М	96
Ваљево Н. Ваљево	22	36	400	2	М	87
Београд Б.Д. Стефана	21	16	126	2	М	98
Зајечар Црвени крст	21	45	232	5	М	92
Београд Др Суботића 5	21	26	219	2	М	100
Београд Трг ЈНА	21	18	194	2	М	96
Ваљево центар	20	40	243	2	М	100
Пожаревац Ж. Станица	19	24	118	2	М	99
Београд Обилићев венац	18	10	152	2	М	94
Београд Пожешка	18	11	116	2	М	97
Шабац Ватрогасни дом	17	6	69	2	М	81
Параћин ОШ Радоја Дом.	14	19	125	2	М	90
Ниш ИЈЗ	12	8	94	2	М	97
Врање ЗЈЗ	11	6	87	2	М	94
Пирот Тигар	10	8	209	2	М	76
Јагодина Општина	7	4	74	2	М	82
Ђуприја	6	4	84	2	М	77
Бор Градски парк	6	0	44	5	М	86

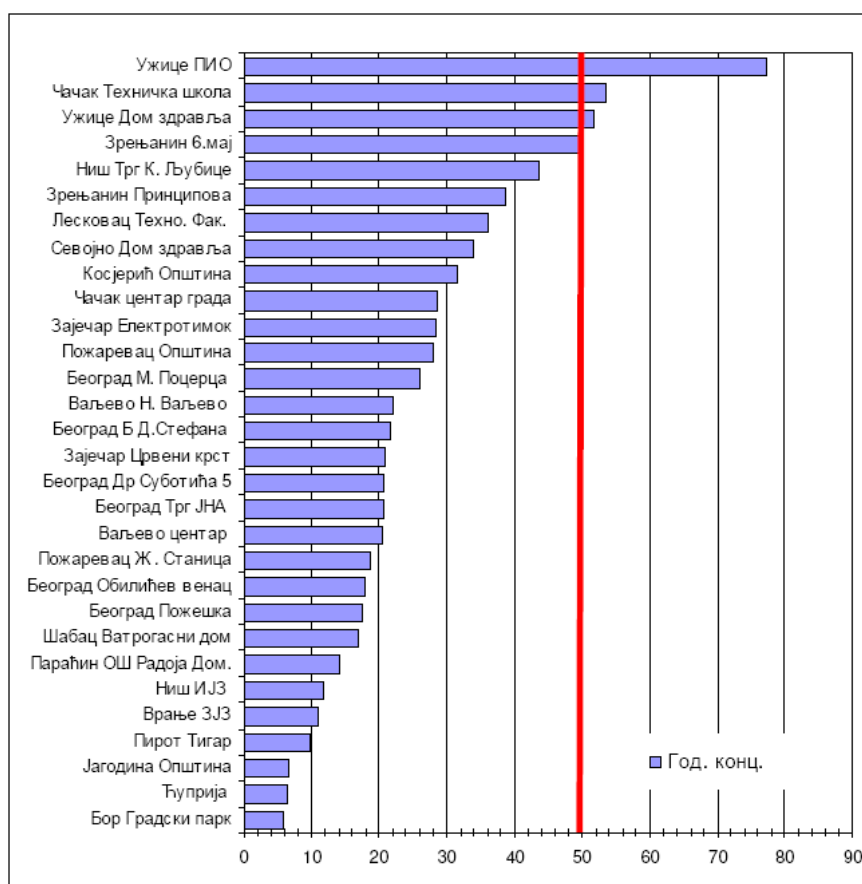
Извор: 1 – Агенција за заштиту животне средине, 2 – Градски завод за јавно здравље Београд, 3 – град Панчево, 4 – Завод за јавно здравље Зрењанин, 5 – Завод за јавно здравље Тимок, 6 – Институт РИМ, Бор

Метод мерења: А – аутоматски, М - мануелно

Извор: Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

¹¹ Извор података - Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

Графикон 4. Средња годишња концентрација чађи и број дана са прекорачењем ГВ у 2009.¹²

Извор: Извештај о стању животне средине у Републици Србији за 2010. годину – Агенција за заштиту животне средине

У току 2010. године није забележено прекорачење граничних вредности концентрације чађи, мада се може оценити да је чађ полутант који се јавља у незнатно повишеним вредностима.

Оцена стања квалитета ваздуха током 2010. године није се значајније разликовао од стања квалитета у претходним годинама, како у Републици Србији у целини, тако и у региону. Доминантни утицај на квалитет ваздуха имају честична загађења, односно чађ је доминантни аерополутант. Приликом ове оцене квалитета ваздуха требало би имати у виду да у току 2010. године привреда није радила пуним капацитетом.

Према нивоу загађености, полазећи од прописаних граничних и толерантних вредности, а на основу резултата мерења, у Републици Србији су утврђене следеће категорије квалитета ваздуха:

1. Прва категорија – чист или незнатно загађен ваздух где нису прекорачене граничне вредности нивоа ни за једну загађујућу материју.
2. Друга категорија – умерено загађен ваздух где су прекорачене граничне вредности нивоа за једну или више загађујућих материја, али нису прекорачене толерантне вредности ни једне загађујуће материје.
3. Трећа категорија – прекомерно загађен ваздух где су прекорачене толерантне вредности за једну или више загађујућих материја.

Ако за неку загађујућу материју није прописана граница толеранције, њена гранична вредност ће се узети као толерантна вредност. Оцењивање квалитета ваздуха у овом

Извештају извршено је у складу са наведеним дефиницијама и Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Службени гласник РС", бр, 11/10 и 75/10).

Табела 20. Граничне вредности и толерантне вредности основних загађујућих материја (по Уредби о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха)

Загађујућа материја, $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Период осредњавања	ГВ (гранична вредност)	ТВ Толерантна вредност (ГВ + граница толеранције)	Доња граница оцењивања	Горња граница оцењивања
сумпор диоксид (SO_2)	календарска година	50	50	-	-
азот диоксид (NO_2)	календарска година	40	60	26	32
суспендоване честице PM_{10}	календарска година	40	48	20	28
Озон (O_3)	8 h max	120		-	-
угљен моноксид (CO)	календарска година	3000	3000	-	-

У току 2010. године није забележено прекорачење граничне вредности¹³ концентрације SO_2 , NO_2 , као ни прекорачења граничних вредности прашкастих материја. У поређењу са другим општинама и градовима у Србији, може се закључити да у погледу концентрације SO_2 овај регион има незнатне концентрације загађујућих материја, што га сврстава у прву категорију квалитета ваздуха, како у Аутономној покрајини Војводини, тако и у Републици Србији.

3.2.2. Квалитет вода

Извори загађења вода су: неконтролисано испуштање отпадних вода (индустријске/технолошке, фекалне/канализационе, атмосферске), неконтролисано одлагање отпада, поред путева, на пољопривредном земљишту, у близини речних токова, приобаљима, чак и у речним коритима, док је неадекватна употреба агрохемијских мера у занемарљивом малом обиму заступљена.

Мерења стања вода врше се на реци Сави на станицама Сремска Митровица, Шабац и Бељин које се налазе ван планског подручја.

Мере се 12 показатеља (параметара): (1) растворени кисеоник; (2) проценат засићења кисеоником; (3) БПК-5; (4) ХПК; (5) степен сапробности; (6) највероватнији број коли-клица; (7) суспендоване материје; (8) Растворене материје; (9) рН; (10) Видљиве отпадне материје; (11) боја; (12) мирис.

Класе вода су се до 2011. године одређивале на основу граничних вредности за показатеље квалитета вода које су дате у следећој табели.

¹³ Граничне вредности имисије су одређене према "старој регулативи" односно према мерилима и критеријумима пре доношења Уредбе о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Службени гласник РС", број 11/2010), тако да су ГВИ одређене према следећим концентрацијама загађујућих супстанци: SO_2 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) - 150 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; чађ ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) - 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; NO_2 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) - 85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Нове граничне вредности имисије утврђене су Уредбом и у примени су од 2011. године (Serbian Water Quality Index – SWQI).

Табела 21. Граничне вредности за део показатеља дефинисаних класа вода¹⁴

Показатељ	Прва класа	Друга класа	Трећа класа	Четврта класа	Ван класе
Боја	Без	Без	Слабо приметна	-	Приметан
Мирис	Без	Без	Слабо приметна	-	Приметан
Видљиве опасне материје	Без	Без	Без	Без	Са
pH	6.8-8.5	6.8-8.5	6.0-9.0	6.0-9.0	< 6.0 / > 9.0
O ₂ (mg/l)	8 више	8 - 6	6 - 4	4 - 3	< 3
% O ₂ сатурација	90 - 105	75 - 90	50 - 75	30 - 50	< 30
Суперсатурација		105 - 115	115 - 125	125 - 130	> 130
ХПК (mg/l)	10 и мање	10 - 12	12 - 20	20 - 40	> 40
NH ₄ (mg/l)	< 1	< 1	1 - 10	1 - 10	> 10
N (mg/l)	< 0.05	< 0.05	0.05 - 0.5	0.05 - 0.5	> 0.5

Извор: "Службени лист СФРЈ", број 6/78

Од 2011. године, према новој регулативи квалитет воде се мери индикатором животне средине *Serbian Water Quality Index* који је намењен извештавању јавности, стручњака и доносиоца политичких одлука (локална самоуправа, државни органи). Индикатор се заснива на методи *Water Quality Index (Development of a Water Quality Index, Scottish Development Department, Engineering Division, Edinburgh, 1976.)* према којој се десет параметара физичко-хемијског и микробиолошког квалитета (засићеност кисеоником, БПК₅, амонијум јон, pH вредност, укупни оксиди азота, ортофосфати, суспендоване материје, температура, електропроводљивост и колиформне бактерије) агрегирају у композитни индикатор квалитета површинских вода. Удео сваког од десет параметара на укупни квалитет воде нема исти релативни значај, зато је сваки од њих добио своју тежину (*w_i*) и број бодова према уделу у угрожавању квалитета. Сумирањем производа (*q_i x w_i*) добија се индекс 100 као идеалан збир удела квалитета свих параметара. Индикатори квалитета површинских вода методом *Serbian Water Quality Index* добијени су компарацијом показатеља квалитета према нашој класификацији и оригиналној методи *WQI*. Квалитету површинских вода који одговара I класи према нашој Уредби методом *WQI* припада 84-85 поена, II класи 72-78 поена, III класи 48-63 поена и IV класи 37-38 поена. Усвојене су вредности за описни индикатор квалитета *WQI* = 0 - 38 веома лош, *WQI* = 39 - 71 лош, *WQI* = 72 - 83 добар, *WQI* = 84 - 89 веома добар и *WQI* = 90 - 100 одличан.

Индикатори квалитета површинских вода су разврстани уз компатибилност постојеће класификације према њиховој намени и степену чистоће приказани у следећој табели.

Табела 22. Класификација површинских вода методом Serbian Water Quality Index

WQI-мдк I класа		WQI-мдк II класа		WQI-мдк III класа		WQI-мдк IV класа	
85 - 84		78 - 72		63 - 48		38 - 37	
100 - 90	89 - 84	83 - 72		71 - 39		38-0	
Одличан	Веома добар	Добар		Лош		Веома лош	
Serbian Water Quality Index (SWQI)							

а) Одличан - воде које се у природном стању уз филтрацију и дезинфекцију, могу употребљавати за снабдевање насеља водом и у прехранбеној индустрији, а површинске воде и за гајење племенитих врста риба (салмониде); б) Веома добар и Добар - воде које се у природном стању могу употребљавати за купање и рекреацију грађана, за спортове на води, за гајење других врста риба (циприниде), или које се уз савремене методе пречишћавања могу употребљавати за снабдевање насеља водом за пиће и у прехранбеној

¹⁴ Према: (1) Уредби о класификацији вода међурејубличких водотока, међудржавних вода и вода обалног мора Југославије ("Службени лист СФРЈ", број 6/78) и (2) Одлуци о максимално допуштеним концентрацијама радионуклида и опасних материја у међурејубличким водотоцима, међудржавним водама и водама обалног мора Југославије ("Службени лист СФРЈ", број 8/87)

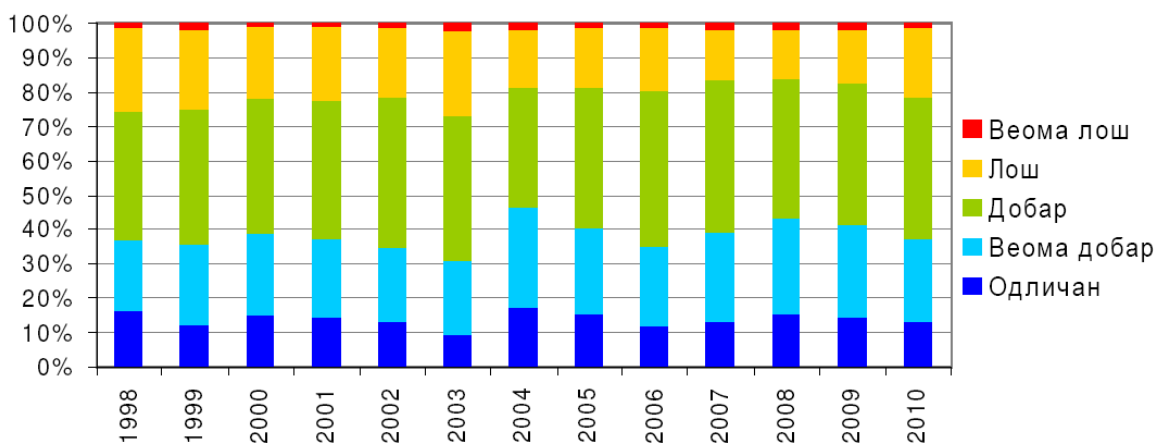
индустрији; в) Лош - воде које се могу употребљавати за наводњавање, а после савремених метода пречишћавања и у индустрији, осим прехранбеној; г) Веома лош - воде које својим квалитетом неповољно делују на животну средину, и могу се употребљавати само после примене посебних метода пречишћавања.

Табела 23. Индикатори квалитета површинских вода (SWQI индикатор)

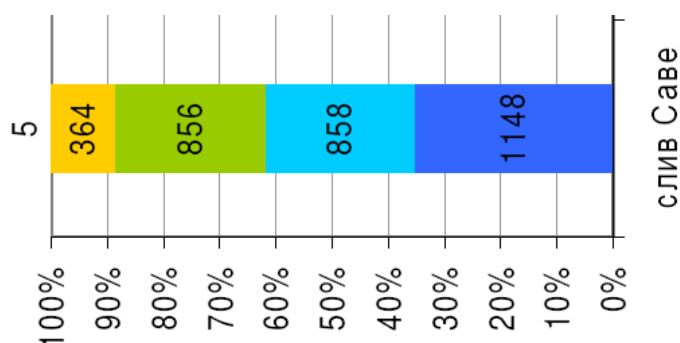
Serbian Water Quality Index	Нумерички индикатор	Описни индикатор	Боја
	100 - 90	Одличан	●
	84 - 89	Веома добар	●
	72 - 83	Добар	●
	39 - 71	Лош	●
0 - 38	Веома лош	●	

За водотоке и канале Дунав – Тисе – Дунав на левој обали Дунава, реку Дунав, слив Саве (укључујући слив Дрине и Колубаре), притоке Ђердаспоког језера, десне притоке Дунава низводно од ушћа Велике Мораве, слив Велике Мораве са сливовима Јужне и Западне Мораве урађена је компаративна анализа према индикатору SWQI, чији се резултати приказују на следећем графикону.

Графикон 5. Процент квалитета свих узорака воде по годинама одређених методом SWQI¹⁵

Слив Саве (SWQI индикатор)

Узводно на реци Сави, на претходно наведеним станицама на којима се врши систематско испитивање квалитета вода, није примећена концентрација хазардних супстанци (тешких метала). То је од изузетног значаја, јер тешки метали (кадмијум и жива), могу да произведу низ здравствених тегоба, како хроничних, тако и акутних. Преглед здравствених тегоба

¹⁵

Исти извор података

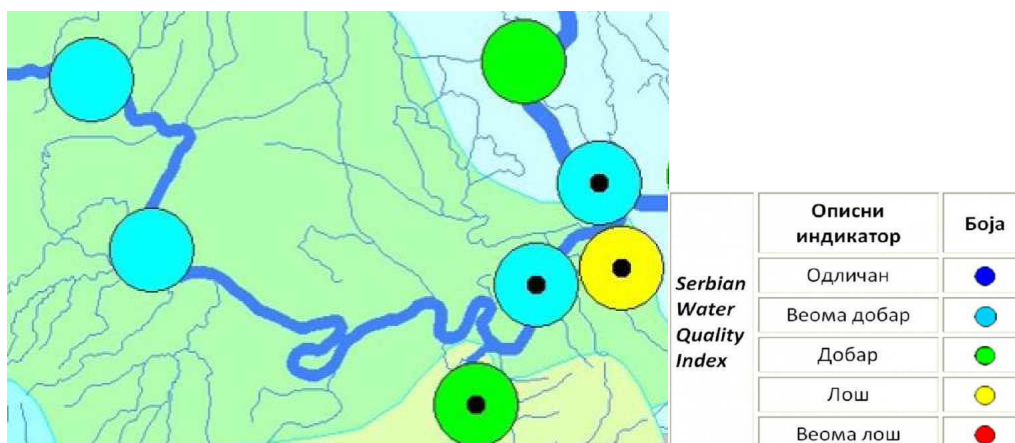
услед утицаја повећане концентрације тешких метала у водама даје се табеларно у наставку.

Табела 24. Ефекти по здравље услед повећане концентрације кадмијума и живе (приоритетне хазардне супстанце)

Елемент	Акутни здравствени ефекти	Хронични здравствени ефекти	Канцерогеност
Cd	Иритација дигестивног тракта, колитис, повраћање, дијареја, смрт.	Полувек = 10-40 год. Оштећење плућа, бубрега и хематопатског система, крте кости, анемија, оштећење нерава или мозга код животиња.	Чврсти докази код животиња, слаби докази код људи.
Hg	Мучнина, повраћање, дијареја, повишен крвни притисак, црвенило коже, иритација ока, отказивање бубрега.	Оштећења мозга, плућа, бубрега и фетуса у развоју, неуролошки поремећаји, депресија, вертиго и дрхтавица.	Докази на мишевима.

На основу свега изнетог, може се закључити да је квалитет воде узводно од Пећинаца на реци Сави.

Слика 7. SWQI индекс

3.2.3. Земљиште и управљање отпадом

Управљање отпадом у претходном периоду је било дефинисано на основу смерница Националне стратегије управљање отпадом. Циљ ове стратегије је управљање отпадом како у краткорочном, тако и у дугорочном периоду, којим се постиже заштита и унапређење квалитета животне средине и здравља људи. Стратегијом је дефинисано формирање регионалних депонија, трансфер станица, мрежа центара за рециклажу и инсинератора. Новом стратегијом управљања отпадом из 2009. године предвиђена је нова организација јединица локалних самоуправа, која је у случају општине Пећинци приказана у следећој табели.

Табела 25. Општина Пећинци у предвиђеној схеми управљања отпадом

	Локална самоуправа која је носилац активности изградње регионалног центра за управљање комуналним отпадом	Остале општине које чине Регионални центар за управљање отпадом	Број становника (2002)	Количина отпада, t/год. (2009)
8.	Инђија	Ириг, Рума, Сремски Карловци, Пећинци, Стара Пазова	211.026	74.305

Извор: Национална стратегија управљања отпадом, Београд, 2009

Према истој стратегији, извршена је пројекција количина отпада до 2020. године, која је табеларно приказана.

Табела 26. Процењене количине укупног отпада у општини Пећинци

	Локална самоуправа	Број становника према попису из 2002. године	Количина произведеног отпада 2009, t	Пројекција количина произведеног отпада 2020, t
41.	Пећинци	21.506	4.515	6.412

Извор: Национална стратегија управљања отпадом, Београд, 2009

Истовремено, овом стратегијом дефинисане су смернице за управљање:

- Комуналним отпадом – ограничење количине до 300 kg/ст/год.
- Биодеградибилним отпадом који се одлаже на депонију (редукција на 75%, редукција на 50%, редукција на 35%)
- Амбалажним отпадом (повраћај од најмање 50% и рециклажа најмање 25%)
- Отпадом од батерија и акумулатора (забрана увоза и продаја батерија које нису у складу са прописима ЕУ – батерије са садржајем живе, кадмијумом и оловом, организовано сакупљање батерија и обавезно сакупљање акумулатора)
- РСВ/РСТ отпадом (деструкција постојећег материјала)
- Истрошеним возилима (повраћај и рециклажа најмање 85%)
- Електронским отпадом (рециклажа и поновно коришћење опреме)
- Опасним кућним отпадом (сепаратно сакупљање и прерада)

Еколошки притисак на земљиште присутно је у зонама концентрације становништва и привредних активности. Са становишта заштите квалитета земљишта значајан је проблем трајног губитка услед неконтролисаних/стихијске пренамене најплоднијег земљишта у грађевинско. На загађивање тла доминантно утичу: (1) неадекватно депоновање чврстог отпада; (2) друге непланске активности (неконтролисано одлагање чврстог и течног отпада дуж саобраћајница и сл.); (3) утицај саобраћаја (површинске воде са коловоза, таложење издувних гасова, Pb и CaCl₂ у зимском периоду). Постепеним укидањем горива са анитдетонаторским адитивима, утицаће на смањење локалног загађивања оловом.

Постојећи начин одлагања отпада не задовољава потребе становника, јер не испуњава у потпуности мере заштите. Неопходно је ургентно решавање питања одлагања отпада – формирање санитарне депоније (регионалне депоније) на основу препорука и стандарда ЕУ са капацитетима који би били одрживи (и у еколошком и у економском смислу) у складу са Националним планом управљања отпадом, односно оформити ефикасни систем прикупљања отпада и одвожење на регионалну депонију. Постојећа депонија је сврстана у категорију, на којој се не спроводе санитарне мере заштите, а на којој се такође периодично спаљује отпад. Бележи се и већи број дивљих депонија и сметлишта, које су последица индивидуалног извожења смећа из насеља и депоновања на разним локацијама, тако да су од појединачних неуредних локација, спонтано формирана неуређена сметлишта и праве „дивље“ депоније. У том смислу, као последица ниске еколошке свести, периода свеопште кризе и слабе организације комуналних служби у протеклом периоду, најочљивији

еколошки проблем је неконтролисано индивидуално одлагање смећа на јавним површинама, путном земљишту, позајмиштима грађевинског материјала, обалама и коритима водотокова, водном земљишту и сличним неусловним местима, и представља један од највећих проблема управљања животном средином и комуналним делатностима. Посебан притисак на животну средину може представљати специфичан отпад.

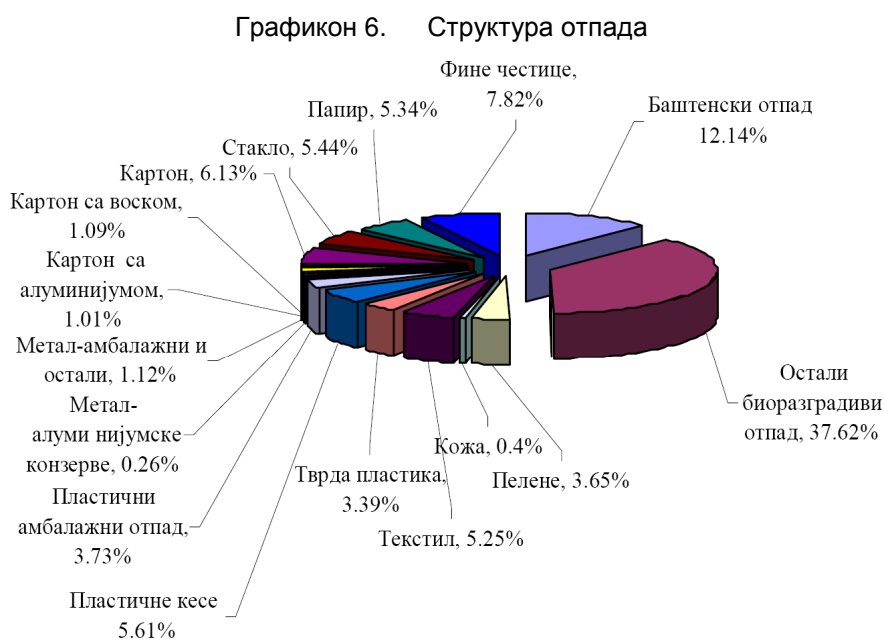
Уопштено, комунални отпад се састоји од следећих главних фракција:

- органски отпад (остаци хране, отпад из дворишта, трава, лишће, одсечене гране, дрвеће);
- папир и картон (новине, књиге, часописи, комерцијална штампа, канцеларијски папир, папир за паковање, папир за чишћење, валовити папир);
- пластика (амбалажни материјал, кутије, боце, пластичне кесе, фолије и други производи од пластике);
- стакло (боце, тегле, амбалажа за пића, равно стакло);
- метал (лимене канте, лименке, алуминијум, гвожђе и други метали);
- текстил и кожа;
- остало (прљавштина, пепео, улично смеће, прашина, неидентификовани материјали).

Подаци о физичком саставу отпада су важни за процену и утврђивање следећих активности:

- избор и коришћење одговарајуће опреме за складиштење, сакупљање, транспорт, третман и одлагање отпада;
- процену изводљивости смањења отпада – поновне употребе на месту настанка, рециклирања и обнове енергије;
- пројектовање трансфер (претоварних) станица, постројења за третман отпада – постројења за рециклажу, депонија и објеката на депонијама.

У протеклом периоду није се прерађивао отпад и користио у сировинске сврхе. Може се извести закључак да би се бољим управљањем комуналним делатностима могли остварити значајни позитивни ефекти на квалитет животне средине у будућем периоду. У прилог овој тези иду резултати процене састава отпада, као и чињеница да ће у будућем периоду доћи до повећања броја туриста. По правилу туристи продукују тзв. "амбалажни отпад" – лименке, пет амбалажа, папир, стаклена амбалажа, која уз одговарајућу организацију могу бити предмет рециклаже. Према Националној стратегији управљања отпадом извршена је процена структуре отпада, која је приказана на следећем графикону.

Извор: Национална стратегија управљања отпадом, Београд, 2009. године

Према пројекцијама количине отпада у Националној стратегији управљања отпадом из 2009. године, планира се повећање количина отпада до 2019. године, и то: (а) комуналног отпада,

(б) отпада из домаћинства, (в) комерцијалног и отпада из индустрије, (г) амбалажног отпада, (д) биоразградивог комуналног отпада, (ђ) опасног комуналног отпада, (е) грађевинског отпада и отпада од рушења, (ж) опасног индустријског отпада, (з) отпадног уља, (и) отпадних гума, (ј) батерија и акумулатора, (к) отпада од електричне и електронске опреме, (л) отпадних возила, (љ) медицинског отпада, (м) муља из уређаја за пречишћавања отпадних вода, (н) отпада животињског порекла.

Прикупљање отпада је слабо и нередовно организовано, тако да није у складу са санитарним условима и принципима заштите животне средине. За одлагање комуналног отпада користи се неуређено и неконтролисано сметлиште, које загађује и угрожава земљиште, као и квалитет подземних вода. Рурална подручја нису у потпуности обухваћена циклусом сакупљања отпада, нити је добро организовано његово привремено одлагање на уређеним локацијама. То за последицу има постојање недовољно организованих локалних одлагалишта, често смештених на неодговарајућим локацијама (у водном земљишту или у близини стамбених објеката). Организовано управљање амбалажним отпадом, представља у будућности могућност за инвестирање, као и за стварање нове вредности кроз селекцију, прераду и поновно коришћење.

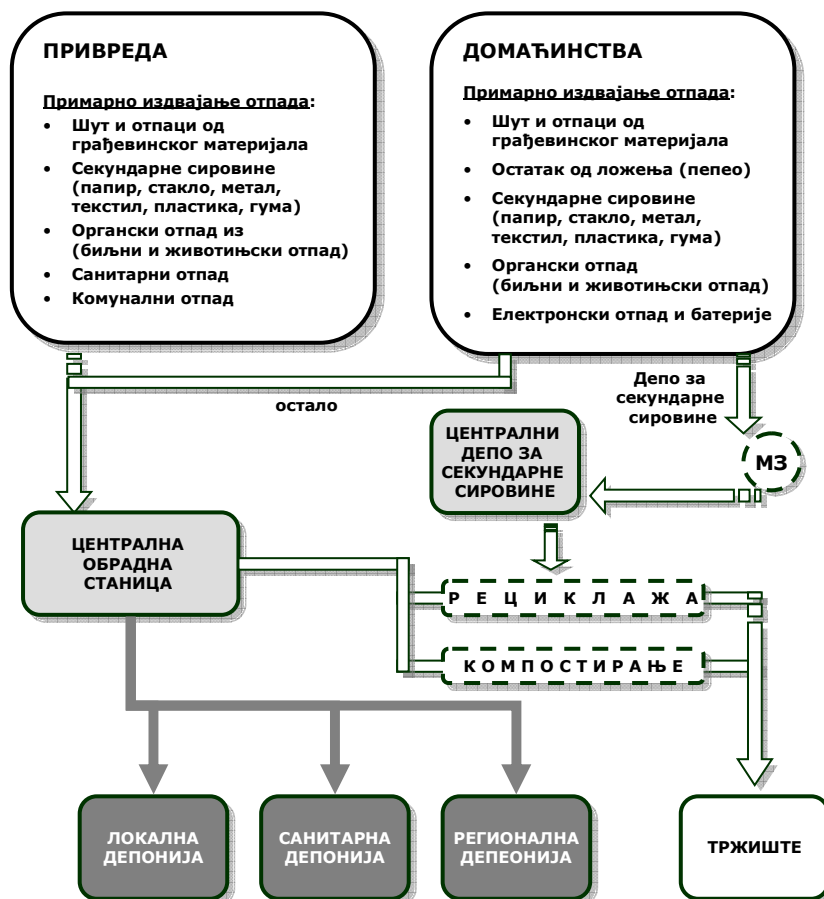
Табела 27. Процена састава амбалажног отпада

ВРСТА ОТПАДА	% заступљеност
Стаклена амбалажа	26,9
Пластична амбалажа	26,3
Папир/картон	34,4
Композитна амбалажа	5,2
Алуминијумска амбалажа	1,6
Амбалажа од гвожђа	5,6
УКУПНО	100

Извор: Национална стратегија управљања отпадом, Београд, 2009.

Прикупљање отпада је недовољно организовано, тако да није у потпуности у складу са санитарним условима и принципима заштите животне средине. За одлагање комуналног отпада користи се недовољно уређено и контролисана депонија, која представља потенцијални извор загађења земљишта, као и подземних вода. Рурална подручја нису у потпуности обухваћена циклусом сакупљања отпада, нити је довољно организовано његово привремено одлагање на уређеним локацијама. То за последицу има постојање неконтролисаних локалних сметлишта, често смештених на неодговарајућим локацијама (у водном земљишту, близу стамбених објеката и фарми). То захтева ургентно решавање и дефинисање новог система управљања отпадом.

Слика 8. Схематски приказ система могућег управљања отпадом у општини Пећинци

Може се закључити да загађивање земљишта није присутно у већем обиму, већ само на појединим локалитетима, као што су: индустријске зоне и локалитети, комплекси/локалитети неуређена сметлишта, гробља, фреквентније саобраћајнице и слично. Са садашњом структуром и обимом пољопривредне производње ниво примене минералних ђубрива и других средстава је изузетно низак, тако да има занемарљив утицај на загађивање земљишта.

Питање управљања и третмана комуналног отпада представља приоритет за решавање у будућем периоду. Тим пре, јер прикупљање комуналног отпада није адекватно организовано у свим насељима у општини. Потребно је да сва сеоска подручја буду у потпуности обухваћена у систему организованог скупљања отпада, као и да се спречи појава неконтролисаног одлагања смећа у локалним сметлиштима.

3.2.4. Бука и вибрације

Бука и вибрације су заступљени дуж саобраћајница, и у вршним часовима је најинтензивнија. Поред саобраћајница (државних путних праваца) повишена бука се може јавити на локацији аеродрома и у оквиру привредних постројења. Законом прописане граничне вредности буке нису прекорачени. Прописане су следеће вредности највише дозвољене буке по зонама према ЈУС У.Ј6.205 и приказани су у следећој табели.

Табела 28. Највиши дозвољени нивои буке

зона	Намена простора	Највиши дозвољени нивои спољне буке (у dB)	
		дан	ноћ
1.	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно историјски локалитети, велики паркови	50	40
2.	Туристичка подручја мала и сеоска насеља, кампови и школске зоне	50	45
3.	Чисто стамбена подручја	55	45
4.	Пословно – стамбена подручја, трговачко стамбена подручја и дјечија игралишта	60	45
5.	Градски центар, занатска, трговачка, административно – управна зона са становима, зоне дуж аутопутева магистралних и градских саобраћајница	65	55
6.	Индустријска складишна, сервисна подручја, аеродром, транспортни терминали без стамбених зграда	На граници ове зоне бука не сме прелазити дозвољене нивое у зонама са којима се граничи	

3.3. ПРОБЛЕМИ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ КОЈИ СЕ РАЗМАТРАЈУ У ПЛАНУ

У циљу одређивања питања и проблема који се у Просторном плану карактеришу као значајни из аспекта заштите животне средине, дефинисана су општа питања и проблеми распоређени у 10 група, табеларно приказани. Груписање је извршено према прилагођеном (комбинованом) моделу за процене утицаја европске агенције за заштиту животне средине.

Табела 29. Општа питања и проблеми од значаја за стратешку процену

Активности у плану	постоји/ не постоји	коментар
<i>Могуће физичке промене изазване изградњом и радом објеката на планском подручју</i>	ДА	<p>Иако у ППО Пећинци није експлицитно планирана изградња тзв. "капиталних објеката" објеката, реализацијом плана доћи ће до физичких промена у простору. Према планским обавезама вишег реда (ППРС и РПП АПВ) планирана је реконструкција и доградња државних путева првог реда, мреже државних путев другог реда, као и реконструкција локалне путбе мреже. Реконструкција и доградња путне инфраструктуре захтева обимну планску, студијску, техничку, као и документацију којом ће бити процењени социо – економски ефекти, као и процењени утицаји на животну средину. Поред евидентних негативних утицаја на животну средину, повећањем обима транзитног саобраћаја, повећање обима саобраћаја на путној мрежи имаће кључни значај за развој овог региона. Пре свега, повећаће се саобраћајна приступачност и смањити изолованост делова територије општине, што ће резултирати интегрисањем овог подручја.</p> <p>Друге физичке промене односе се на изградњу објеката у складу са условима заштите, тако да уколико се планска решења и услови заштите доследно спроводе, могући су мањи утицаји на самом извору и то претежно позитивног карактера, јер ће допринети да планско подручје добије препознатљивост и да се изграде нови туристички објекти.</p> <p>Имајући у виду вишекритеријумску процену утицаја, прелиминарна процена се односи на свеукупне позитивне ефекте, који се састоје у томе да се ради о очекиваним социо-економским ефектима и неопходности подстицања развоја на планском подручју.</p>

Активности у плану	постоји/ не постоји	коментар
<i>Коришћење природних ресурса у току изградње или рада објеката на планском подручју</i>	ДА	У случају изградње инфраструктуре, користиће се материјали из локалних извора, које је потребно после експлоатације рекултивисати. Планом није експлицитно предвиђено коришћење других природних материјала, али је сасвим реално очекивати да ће се у будућој изградњи, пре свега у сеоским подручјима и за изградњу нових туристичких капацитета користити природни материјали у складу са традиционалном архитектуром. Може се закључити да је на овај начин посредно предвиђено коришћење природних материјала (дрво и камен) за грађење, адаптацију и санацију постојећих објеката, као и архитектонско обликовање предела. Природни материјали су претежно аутохтоног карактера.
<i>Коришћење, складиштење, транспорт, руковање или производња штетних материја</i>	НЕ	На планском подручју нису планиране активности којим би се производиле штетне материје. Такође, није предвиђено коришћење, транспорт штетних материја, као и руковање или евентуално складиштење токсичних материја. Могућа је продукција амбалажног отпада, који уз адекватно управљање неће представљати значајнији притисак на животну средину. Такође, не може се пренебрегнути чињеница да ће се по примарном и секундарном разврставању отпада и његовом даљем класирању, преостали део који ће се депоновати. Према прелиминарним проценама структуре, као и количине отпада, не очекује се присуство штетних материја, односно продукција токсичних или других опасних материја. Ово је у директној вези и са имплементацијом смерница Националне стратегије управљања отпадом, јер се планира постепено смањење продукције отпада, његово рециклирање и изbacивање производа из употребе који су потенцијални ризик по животну средину.
<i>Могућност стварања отпада током изградње или рада објеката на планском подручју</i>	ДЕЛИМИЧНО	Изградњом туристичких капацитета, предвиђено је стварање комуналног отпада. Очекује се продукција амбалажног отпада, који уз адекватно управљање отпадом неће представљати оптерећење за животну средину, јер се овај отпад у највећој мери рециклира. Планом се предвиђа увођење новог система управљања отпадом, где би се сада сеоска насеља која су изузета из организованог система прикупљања отпада активно укључила. Планирано је повећање количина отпадних вода за које је планирана изградња одговарајуће инфраструктуре – канализациони системи, водонепропусне јаме, са одговарајућим системом за пречишћавање вода.
<i>Могућност загађења ваздуха</i>	ДЕЛИМИЧНО	Хипотетички постоји могућност загађивања ваздуха, полазећи од претпоставке о реконструкцији путне инфраструктуре, које је локалног карактера и последица је транзитног саобраћаја. Друга загађења ваздуха су могућа локално, на самом извору, у случају загађивања ваздуха из ложишта приликом коришћења чврстих и течних горива у индивидуалним ложиштима. Опасне и токсичне материје се могу јавити изузетно, у случају да се нелегално обавља транспорт тих материја преко планског подручја и евентуално у случају акцидента приликом тог транспорта, односно уколико се не примењују прописи. Планирана је топлификација и гасификација, односно прелазак на еколошки прихватљивије енергенте, тако да не би требало да дође до повећања полутаната у ваздуху, чије је стање квалитета добро.
<i>Могућност појаве буке и вибрација, светлосног, топлотног или електромагнетног зрачења</i>	НЕ	У редовном раду објеката, није могућа појава бука, вибрација, топлотног, јонизујућег или нејонизујућег зрачења. Мања електромагнетна зрачења, у складу са дозвољеним вредностима, су могућа на самом извору електроенергетске инфраструктуре (објекти трафостаница и водови), у чијем раду се примењују редовне мере и услови заштите.
<i>Могућност загађења земљишта</i>	НЕ	Планом нису предвиђена решења која би имала негативан утицај на земљиште. Могуће акцидентално и намерно локално загађење услед непридржавања поступака у раду привредних објеката и сл.

Активности у плану	постоји/ не постоји	коментар
<i>Могућност акцидента током изградње или рада објекта</i>	ДЕЛИМИЧНО	Могући су акциденти на самом извору, који немају значаја за животну средину, али могу угрозити живот и здравље непосредних извршилаца, при изградњи објекта. Применом мера заштите на раду се могуће акциденталне ситуације спречавају и вероватноћа њиховог јављања се своди на минимум. У случају изградње капиталних објекта, ови ризици се повећавају.
<i>Могуће социјалне промене (демографске, традиционални начин живота, запосленост)</i>	ДА	Очекују се позитивни ефекти у будућем просторном развоју, реализацијом планских решења, као и евентуалном реализацијом других решења која у овом тренутку нису била директан предмет плана. Очекују се позитивни ефекти примене плана, јер укључивањем туристичких локалитета у привреду општине, ствара се могућност да дође до унапређења традиционалног начина живота и да се изграде нови туристички капацитети. Овим планом се очекују директни социјални позитивни ефекти повећањем запослености, развојем туризма са пратећим привредним делатностима, посебно подстицање пољопривредне производње што је од значаја за целу општину.
<i>Други фактори од значаја за заштиту животне средине</i>	ДА	Планским решењима предвиђа се изградња у грађевинском рејону, односно рационално се планирају грађевински рејони, тако да неће бити негативних последица услед евентуалне конверзије пољопривредног и других категорија земљишта у грађевинско. У формално правном смислу, ППО Пећинци је у потпуности усаглашен са плановима вишег реда и представља плански и усмерен развој градског насеља и других насеља на територији целе општине. Остаје отворено питање даљег усаглашавања у току имплементације Просторног плана Републике Србије и Регионалног просторног плана АП Војводине. Такође, низ секторских развојних стратегија су у поступку преиспитивања и/или евентуалних измена и допуна. У току израде ППО Пећинци, расположиви подаци са будућим коридорима путне инфраструктуре су плански интерпретирани и предмет су ове стратешке процене. Будући локални просторни развој и даље уређење и заштита простора, биће усклађена са евентуалним променама у стратешким плановима развоја енергетике, саобраћаја, туризма, привреде, локалног одрживог развоја и др, као и у складу са стратешким опредељењима планског развоја Србије, АП Војводине, Сремске области и укупне сарадње у ЈИ Европи.

На основу прелиминарне процене стања животне средине на подручју Просторног плана кључни проблеми заштите су:

- сакупљање и транспорт комуналног отпада и његово одлагање на уређеној санитарној депонији;
- одвођење и пречишћавање отпадних вода;
- обезбеђење довољних количина квалитетне воде за пиће;
- стихијско ширење непланске изградње дуж инфраструктурних коридора (јавне површине);
- ненаменско коришћење плодног пољопривредног земљишта, деградација и загађивање земљишта, релативно слабо газдовање шумама;
- могуће загађивање ваздуха и повишена саобраћајна бука у граду и на коридорима државних путева;
- неразвијен мониторинг животне средине и недовољно инвестирање у заштиту животне средине.

4. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених како на националном тако и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

Приликом припреме просторних планова јединица локалних самоуправа, уобичајено је да се изврши одговарајућа уградња и разрада циљева планова вишег реда, тако да се уз поштовање услова коришћења, уређења и заштите простора из планова вишег реда дефинишу специфични циљеви за планско подручје, конкретни разматрани простор, намену површина, доминантне делатности које се одвијају на посматраном подручју и сл.

Концепција коришћења, уређења и заштите простора општине Пећинци огледа се у детаљној планској организацији и уређењу кроз вредновање капацитета простора у односу на планиране активности и усклађивање са потенцијалима и ограничењима.

4.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Стратешка процена се обавља на основу неколико принципа, који се спроводе кроз неколико активности, и то:

- 1) обезбеђивање да питања животне средине и здравље људи буду потпуно узета у обзир приликом развоја планова или програма;
- 2) успостављање јасних, транспарентних и ефикасних поступака за стратешку процену;
- 3) обезбеђивање учешћа јавности;
- 4) обезбеђивање одрживог развоја;
- 5) унапређивање нивоа заштите здравља људи и животне средине.

Другим речима, за потребе ове стратешке процене може се дефинисати основни циљ, и то:

Основни циљ израде стратешке процене је обезбеђивање да питања животне средине, укључујући и здравље људи, буду потпуно узета у обзир приликом развоја, ради обезбеђивања одрживог развоја, обезбеђивање учешћа јавности, као и унапређивања нивоа заштите здравља људи и животне средине.

За потребе ове стратешке процене основни циљ се разрађује кроз следеће активности, и то:

- очување и заштита здравља људи, целовитости, разноврсности и квалитета екосистема, генофонда животињских и биљних врста, плодности земљишта, природних лепота и просторних вредности, културне баштине и добара које је створио човек;
- обезбеђење услова за ограничено, разумно и одрживо газдовање живом и неживом природом, очување еколошке стабилности природе, количине и квалитета природних богатстава и спречавање опасности и ризика по животну средину.

Дефинисању циљева стратешке процене утицаја на животну средину и одређивања оквира за избор сета индикатора који се користе за припрему извештаја о стратешкој процени претходи испитивање општих карактеристика просторног плана. Другим речима, опште карактеристике просторног плана се односе на прелиминарно утврђивање потребе за израдом стратешке процене и дефинисан је прилагођени модел за ниво просторног плана јединице локалне самоуправе по критеријумима дефинисаним у следећој табели.

Табела 30. Опште карактеристике Просторног плана

критеријум	постоји/ не постоји	Коментар
За Просторни план постоји урађена стратешка процена	Не	На планском подручју се уочава развојних планова, стратегија, програма, као и студија које би процењивале евентуалне утицаје на животну средину. Очекује се да ће ППО Пећинци допринети планском коришћењу, уређењу и заштите простора општине. "Еколошки капацитет" простора је одговарајући у односу на евентуалне негативне утицаје који су се јављали како у прошлости, тако и за евентуалне будуће. Негативни утицаји на животну средину су релативизовани, али у последње време најзначајни проблем је управљање чврстим отпадом и отпадним водама.
За план вишег хијерархијског нивоа који захвата планско подручје постоји урађена стратешка процена или су питања заштите животне средине планског подручја третирана у стратешким проценама других планских и програмских докумената	Да / Делимично	Постоји Стратешка процена утицаја Просторног плана Републике Србије на животну средину. Стратешком проценом утицаја Просторног плана Републике Србије се указује на значај објективног истраживања у погледу будућих коридора инфраструктуре и повезивање слабије приступачних делова територије Републике Србије. Ово се посебно односи на могућности изградње путне инфраструктуре магистралног и регионалног карактера, као и мреже локалних путева. Посебно је важан развој локалне инфраструктуре и повезивање села у функционална урбана подручја. Такође постоји стратешка процена утицаја Регионалног просторног плана Аутономне покрајине Војводине на животну средину којом се указује на квалитет стања животне средине (ваздух, вода, земљиште), значај рационалног управљања природним ресурсима – пољопривредно земљиште, шуме, воде, минерални ресурси.
Врста и циљеви Просторног плана су такви да је очигледно да нема негативних утицаја на животну средину	Да	Просторним планом се предвиђа планско уређење у складу са режимима заштите и граничним капацитетима простора, тако да ППО Пећинци дефинише циљеве коришћења, уређења и заштите простора који пре свега подстичу локални одрживи просторни развој. Као врста стечене обавезе уклапају се циљеви и опредељења планова и стратегија вишег реда, који су на одговарајући начин уклопљени. Овај став се односи на развој туризма, пољопривреде, шумарства, саобраћаја, управљања отпадом и др. Полазећи од пољопривреде, као природне и органске основе за развој, планом се дефинишу даљи њени циљеви развоја, као и мере за осавремењивање производње и увећања приноса. Тиме се не подстичу негативни утицаји на животну средину, јер су како циљеви, тако и планска решења у оквиру граничних капацитета простора. Шумовитост је у оквирима оптималних вредности. Са друге стране, циљевима је дефинисан нови начин управљања отпадом, тако да се са правом очекује да ће планска решења у погледу управљања отпадом имати позитивне утицаје и допринети бољем уређењу простора. Такође, дефинисана су планска решења за управљање водама, која подразумевају коришћење, заштиту вода, као и заштиту од вода.
Просторни план се ради за подручје заштићеног природног, непокретног културног добра или за друго заштићено подручје	Да	Просторним планом су обухваћени делови заштићених природних добара, као и низ целина и објеката културно – историјског наслеђа ППО Пећинци је врло добро аналитички обрадио и плански дефинисао критеријуме, мере, активности и правила коришћења, уређења и заштите простора у функцији одрживог коришћења и заштите природног и културног наслеђа. Дефинисане су зоне заштите, пописани заштићени објекти и дефинисане мере заштите.
Предвиђене су мање промене Просторног плана које не мењају битно планска решења и резултате постојеће стратешке процене	Да	У зависности од динамике спровођења ППО Пећинци, могуће је редефинисање планских решења. Ово се посебно односи на развој инфраструктуре и туризма. У зависности од етапа спровођења ППО Пећинци, као и у зависности од фазне реализације различитих пројеката предвиђају се измене и допуне плана, које се неће односити на генералну концепцију, већ само у детаљима. Поред мањих измена и допуна, ППО Пећинци је потребно да се остави могућност редефинисање концепције просторног уређења и развоја у зависности од резултата истраживања и

критеријум	постоји/ не постоји	Коментар
		дефинисања праваца развоја у плановима и стратегијама вишег реда.
Степен утицаја Просторног плана на друге планове и програме и/или успостављање оквира за реализацију пројеката у погледу локације, природе, обима и услова функционисања или у вези са алокацијом ресурса	Да	Просторним планом дефинише се оквир за реализацију појединачних програма, пројеката за развој туризма, пољопривреде, сточарства и др. делатности заснованих на природним ресурсима и природним вредностима. Такође, ППО Пећинци представља хијерархијски оквир за планско уређење и развој села и сеоских подручја, њихово међусобно повезивање и комунално опремање.

Циљеви стратешке процене представљају резултат итеративног процеса дефинисања циљева просторног плана на основу принципа, критеријума и стандарда, начела за уређење простора, услова и режима заштите, планске евалуације потенцијала и ограничења, тражње и захтевом за развој.

На основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине наведеним у плановима и стратегијама за потребе извештаја, дефинишу се општи циљеви стратешке процене:

- рационално коришћење природних ресурса и енергије (чување пољопривредног земљишта, превенција нерационалне конверзије најплоднијег земљишта у друге (непољопривредне) сврхе; заштита, унапређење стања шума и шумског земљишта и одрживо коришћење шума; смањење потрошње воде у индустрији и у домаћинствима, смањење губитака воде у дистрибутивној мрежи, развијање система даљинског грејања, повећање енергетске ефикасности)
- имплементација стратешких одређења Националне стратегије управљања отпадом – планирањем повећања броја становника обухваћених системом сакупљања отпада и развијање система компостирања пољопривредног (органског отпада) и санирање постојећих неусловних и непланских сметлишта која представљају највећи ризик по животну средину и здравље људи, изградња и активна употреба регионалне санитарне депоније, рекултивација постојећих неусловних сметлишта и дивљих депонија, као и изградња постројења за третман отпадних вода и заштита и унапређење квалитета вода,
- очување и заштита подручја заштићених природних и културних добара и заштитних појасева и њихово одрживо укључивање у туристичку понуду,
- смањење емисије штетних материја у ваздух и смањење нивоа буке из саобраћаја и индустријских постројења и спречавање инцидентних/ неконтролисаних испуштања загађујућих материја у ваздух, воде и земљиште,
- повећање обима инвестиција за заштиту животне средине и развој система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке), побољшање информисања, обука становништва за заштиту животне средине, обезбеђење учешће јавности у доношењу одлука које могу имати утицаја на квалитет животне средине.

У циљу реализацију општих циљева утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите:

- спречавање загађивања земљишта - плански третман одлагања отпада - унапређење система прикупљања, третмана и одлагања чврстог отпад из насеља
- спречавање загађивање вода – прикупљање одвођење и пречишћавање отпадних вода из градског насеља и одвођење атмосферских вода и контролисано испуштање у водопријемник
- увођење принципа заштите животне средине у коришћењу површина (локација и коришћење земљишта), уз контролисану изградњу компатибилних намена у складу са капацитетима простора (микролокационо и укупно)
- одређивање праваца просторног развоја ради ограничења просторног ширења зона градње, заштите шума и планско уређење локација за изградњу
- усклађивање постојећих површина, објеката супра и инфраструктуре са новопланираним капацитетима - проналажење оптималних параметара за грађење поштујући непосредно и шире окружење
- уређење делимично изграђених простора, увођењем нових садржаја, спречавање нерационалног коришћења површина и бесправне изградње

На основу дефинисаних посебних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене утицаја на животну средину. Индикатори стања

животне средине представљају веома битан сегмент у оквиру израде еколошких студија и планских докумената. Индикатори су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини као и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Сврха њиховог коришћења је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

4.2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА

За потребе стратешке процене утицаја, односно процене утицаја на животну средину разрађени су индикатори који покривају одређене сегменте животне средине. Заједничке карактеристике индикатора, који могу бити глобални, тј. интернационални, национални, регионални, локални или на самом месту извора, јесте да индикатори који ближе одређују појаву и процес имају карактеристике садржане у следећој структури:

- Сегмент/елемент животне средине – поље истраживања/процене (ваздух, вода, земљиште, бука, зрачење, здравље људи, биодиверзитет, и др.)
- Извор (driving forces) (људске активности – саобраћај, индустрија, пољопривреда, друге привредне активности, становање, туризам итд.)
- Притисак (pressure) (емисија полутаната, одлагање смећа/депоновање отпада, коришћење земљишта, концентрација активности, коришћење ресурса)
- Стање (state) (стање квалитета (елемената) животне средине – квантитативно и квалитативно)
- Утицај (impact) (утицај на здравље људи, живи свет, природна и створена добра, друштвено богатство зависи од експозиције – дужине трајања и концентрације, синергистичког и кумулативног деловања и др. и у том смислу зависи и ефекти тог утицаја)
- Одговор (response) (скуп одговора – институционалног оквира у коме се доносе одлуке – законодавне/планске мере и решења у смислу превенције негативних утицаја, ублажавања негативних утицаја, експертизе, експертска мишљења, формулисање стратегија и политика – социјалних, економских, фискалних, земљишних и др.)

Поставка PSR јавља се у раним деведесетим прошлог века за потребе процењивања утицаја и израде Извештаја о стању животне средине. На основу овог приступа развијен је сет индикатора као саставни део методолошког приступа.

Полазне основе у избору индикатора за стратешку процену представљају УН индикатори одрживог развоја. Овај сет индикатора је заснован на концепту:

- „узрок” – људске активности, појаве и процеси који утичу на животну средину,
- „последича” – означавају стање животне средине,
- „одговор” – индикатори који дефинишу политичке опције и друге реакције у циљу промена последица по животну средину.

Сет индикатора у потпуности подржавају принципе одрживог развоја, уз истовремено испуњење одређених услова, и то:

- дозвољене су само оне активности које омогућавају целовиту заштиту екосистема, као и свих врста појединачно,
- емисија полутаната је дозвољена у границама које се може природно апсорбовати,
- обновљиви извори се користе у границама њихове обновљивости, док се необновљиви извори користе динамиком која не сме бити бржа од проналажења алтернативних решења,
- дефинисање социјалних захтева, стандарда и критеријума тако да осигуравају боље социјалне услове свим слојевима становништва у погледу становања, здравствене неге, образовања, социјалне заштите и др.,
- дефинисање економских захтева који задовољавају потребе већег дела становништва уз стални економски развој. Приходи и расходи приватних и јавних финансија морају бити дугорочно уравнотежени,
- институционални захтеви који обухватају развој стратегија на националном нивоу у циљу спровођења принципа одрживог развоја.

Индикатори су подељени у категорије (друштво, економија, животна средина и институције), теме и подтеме, тако да се за сваку посматрану целину или проблем изводи посебан

индикатор или група индикатора. За дефинисање листе индикатора користиће се у зависности од специфичности проблема заштите животне средине посебни индикатори, примера ради: индикатори за саобраћајну инфраструктуру, индикатори за електроенергетску инфраструктуру, индикатори за индустријске зоне и комплексе, индикатори насељених подручја, индикатори заштићених области и сл.

Поред УН индикатора одрживог развоја користе се Изведени/прилагођени индикатори одрживог развоја за ниво регионалног/локалног планирања по методу ПСО/PSR (притисак, стање, одговор, енг. PSR – pressure, state, response) у којима се ближе разрађују узрочно-последични индикатори УН, затим индикатори за подручје општине (локалне заједнице) и насеља, као и основни просторни индикатори.

Табела 31. Посебни циљеви стратешке процене утицаја и избор индикатора за вредновање планских решења

Р. бр	ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СПУ	ИНДИКАТОРИ
1.	Смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух	Емисије честица прашине, SO ₂ и чађи
2.	Смањење изложености становништа повишеним нивоима буке	Број стамбених објеката у зони повишене буке
3.	Развој организованог водоснабдевања	Повећање капацитета за водоснабдевање
4.	Очување квалитета површинских и подземних вода	Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК5
5.	Смањити ризик од поплава	% смањења површина земљишта угрожених поплавама
6.	Очување обрадиво пољопривредно земљиште	Промена површина обрадивог земљишта (%)
7.	Очување површина под ливадама и пашњацима	Промена површина под ливадама и пашњацима (%)
8.	Унапређење стања шума и повећање површине под шумом	Промена површина шумског земљишта
9.	Зауставити процес ерозије	Смањење површине земљишта обухваћеног ерозијом (%)
10.	Увођење система прикупљања, третмана и одлагања комуналног отпада	% домаћинства укључених у систем % отпада који се депонује
11.	Очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке	% изгубљених врста у односу на регион
12.	Избећи оштећење заштићених и значајних природних добара	Број и површина оштећених заштићених и значајних природних добара
13.	Рекултивација деградираних површина	% рекултивисаних површина
14.	Очување заштићена и незаштићена културна добра	Број и значај угрожених објеката културног наслеђа
15.	Подизање квалитета датог простора	Опремање локације (комунална и саобраћајна инфраструктура, објекти друштвеног стандарда, и сл.)
16.	Очување насељености – заустављање исељавања	% смањења становника
17.	Раст запослености – стварање услова за повратак радноспособног становништва	% запослених и незапослених
18.	Унапређење и развој инфраструктуре	Број и квалитет нових елемената инфраструктуре
19.	Унапређење информисања јавности по питањима животне средине	Број информација о животној средини

Наведени избор индикатора у складу је са планираним активностима на подручју плана и њиховим могућим утицајима на квалитет животне средине у контексту евалуације планских решења. Наведени индикатори су дефинисани у циљу реализације планских, а не технолошких решења, што је у складу са приступом стратешкој процени у складу са иностраним искуствима, где се прави јасна разлика између стратешке процене утицаја (SEA) и процене утицаја (EIA). У том смислу, стратешка процена је плански оријентисана и разматра планска решења и стратешке правце развоја, док се проценом утицаја разматрају пројектна и технолошка решења на локацији објекта. О овом приступу је било речи у уводним напоменама, с тиме да су непосредном применом овог приступа претходно дефинисани индикатори који се не заснивају само на квантитативном већ на квалитативном приступу са делимичним индикаторима који се базирају на граничним вредностима.

5. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

У складу са законским одредбама процена могућих утицаја Просторног плана на животну средину се обавља у оквиру неколико фаза и подфаза, а садржани су следећи елементи:

- 1) приказ процењених утицаја варијантних решења плана повољних са становишта заштите животне средине са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину и поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења;
- 2) приказ процењених утицаја плана и програма на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
- 3) начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о: ваздуху, води, земљишту, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци и вибрацијама, биљном и животињском свету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима; становништву, здрављу људи, градовима и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, привредним и другим објектима или другим створеним вредностима, као и начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

5.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

Законом није јасно прописано која варијантна решења подлежу процени. Имајући у виду законску регулативу у области планирања, уређења простора и изградњи објеката, предвиђа се израда планских варијантних решења. За избор најповољније варијанте уобичајено је да се користе критеријуми засновани на начелима економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости. Другим речима, у пракси се на овај начин до фазе јавних консултација у начелу заузима став о варијантама, тако да се у пракси стратешке процене, по правилу процењују две варијанте, респективно три, и то: (1) прва варијанта да се план не усвоји, односно да не дође до спровођења плана; (2) друга у којој се план усваја и доследно спроводи; и (3) трећа – респективна (алтернативна), у којој се план усваја и спроводи уз подршку других планова, програма, пројеката и инструмената, који су у функцији развоја и заштите. За потребе ове стратешке процене разматрају варијанта нееспровођења и спровођење плана (уз подршку других планова, програма и инструмената).

Варијантна решења Просторног плана представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности, односно разматрање могућности коришћење различитих простора за реализацију конкретне активности која се планира. Поред тога, треба узети у обзир и варијанте имплементације плана. Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, циљевима и варијантним решењима плана. За просторне планове дужег временског хоризонта и са већом неизвесношћу реализације, метод израде сценарија модела развоја омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана. У процени варијантних решења, процењују се циљеви стратешке процене у односу на секторе развоја у просторном плану у оквиру два сценарија примене плана: тзв. „реални” у случају да се план усвоји и примењује, тзв. „песимистички” у случају да се план не усвоји и не примењује и тзв. „оптимистички”, по коме се план усваја спроводи уз подршку програма, пројеката и других инструмената. Процена се обавља у складу са изабраним индикаторима за сваки циљ стратешке процене појединачно. Процена је квалитативног карактера и могући су следећи утицаји: (1) укупно позитиван утицај „+”; (2) укупно негативан утицај „-”; (3) неутралан – када нема директног утицаја „0”; (4) нејасан утицај „?”.

Табела 32. Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)

Циљеве СПУ

1 Смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух	11 Очување биодиверзитет – избећи неповратне губитке
2 Смањење изложености становништа повишеним нивоима буке	12 Избећи оштећење заштићених и значајних природних добара
3 Развој организованог водоснабдевања	13 Рекултивација деградираних површина
4 Очување квалитета површинских и подземних вода	14 Очување заштићена и незаштићена културна добра
5 Смањење ризик од поплава	15 Подизање квалитета датог простора
6 Очување обрадиво пољопривредно земљиште	16 Очување насељености – заустављање исељавања
7 Очување површина под ливадама и пашњацима	17 Раст запослености – стварање услова за повратак радно-способног становништва
8 Унапређење стања шума и повећање површине под шумом	18 Унапређење и развој инфраструктуру
9 Спречавање процеса ерозије	19 Унапређење информисања јавности по питањима животне средине
10 Увођење система прикупљања, третмана и одлагања комуналног отпада	

Сектор плана	Сценарио развоја	Циљеве стратешке процене утицаја																			
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Становништво, насеља и јавне службе	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	-	-	-	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	+	+	+	+	0
Пољопривреда	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	0	-	-	0	0	-	-	-	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	0	+	+	+	+	0	+	+	0	0	+	+	+	0	0
Туризам	ВАРИЈАНТА 1	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+	+	+	+	+	+	+	+
Привреда	ВАРИЈАНТА 1	-	-	0	-	0	-	-	-	-	0	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	0	+	0	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	0	0	0	0	0
Шумарство и ловство	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	-	-	0	-	-	-	0	-	0	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	0	0	+	+	0	+	+	+	0	+	0	0	0	0	0
Саобраћај	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	0	-	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+	0	+	0	0
Техничка инфраструктура и комунална опрема	ВАРИЈАНТА 1	-	0	-	-	-	0	0	0	0	-	-	0	-	0	-	-	-	-	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	+	+	+	0	0	0	0	0	+	+	0	+	+	+	+	+	+	0
Заштита животне средине	ВАРИЈАНТА 1	-	-	0	-	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	0	+	0	0	0	0	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+
Заштита предела, природних и културних добара	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	0	-	-	0	0	0	0	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	+	0	+	+	0	0	0	0	+
Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	-	-	0	0	0	-	0	-	-	0	-	-	0	0	-	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	+	+	0	0	0	+	0	+	+	0	+	+	0	0	+	0	0

■ – укупно позитиван утицај, ■ – укупно негативан утицај, 0 – нема директан утицај, ? – или нејасан утицај

5.2. РАЗЛОЗИ ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА

Пореде се варијантна решења и даје приказ разлога за избор најповољнијег решења. Поређење варијантна решења према циљевима стратешке процене и секторима/сегментима у плану.

Сагледавање повољније варијанте обавља се упоредним прегледом варијантних решења са аспекта циљева стратешке процене и секторима/сегментима у плану. Процена је квалитативног карактера у складу са индикаторима стратешке процене. У зависности од резултата, врши се избор најповољнијег решења, са образложењем у којим аспектима је повољније у односу на друге варијанте.

Варијантна решења су поређена према циљевима стратешке процене и секторима у плану. Варијанта 1 се односи на усвајање и спровођење плана уз подршку стратегија, планова и програма. Варијанта 2 се односи на неусвајање плана (а самим тим и спровођење плана) је неповољније са свих аспеката. Поред развоја и заштите на самом планском подручју предвиђа се уравнотежени развој уз примену мера заштите животне средине. Планирано је решавање третмана отпада и отпадних вода, заштита предела, станишта и биодиверзитета, уређење јавног и осталог грађевинског земљишта, као и уређивање земљишта ван грађевинског подручја. Самим планом није предвиђен развој мониторинг система и инвестирање у заштиту животне средине, с тим да ће ова сегмент заштите животне средине бити обрађен у другим документима из сектора управљања животном средином. Развој туристичке делатности уз примену мера заштите, значајно је за укупан развој и унапређење квалитета.

У варијанти 1 да се ППО Пећинци не донесе и да се развој одвија стихијски могу се очекивати само негативни ефекти код сваког сектора/активности и ниједан позитиван ефекат у односу на циљеве стратешке процене утицаја. Истовремено, процењени варијантни утицаји са собом носе и одређени степен ентропије који није могуће са прецизношћу предвидети.

У варијанти 2 да се ППО Пећинци донесе и имплементира уз подршку примена других стратегија, планова и програма могу се очекивати позитивни ефекти у сваком сектору/активности, који отклањају већину негативних тенденција у развоју, у случају да план не би имплементирао. У овој варијанти могу се јавити и појединачни негативни ефекти, али само на извору, повременог и тренутног карактера и зависе од начина имплементације плана.

На основу претходне анализе и процене варијантних решења, може се закључити да је варијанта доношења предложеног плана знатно повољнија у односу на варијанту да се план не донесе.

5.3. ЕВАЛУАЦИЈА КАРАКТЕРИСТИКА И ЗНАЧАЈА УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА

Евалуација карактеристика планских решења представља процену утицаја у ужем смислу. У овој фази се обавља евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Претходно је потребно извршити селекцију планских решења од значаја за животну средину и класификацију према секторима/сегментима у плану. Евалуација утицаја врши се са циљем да се утврди значај утицаја, према критеријумима из Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. У обзир су узимају следеће карактеристике утицаја:

- Врста утицаја,
- Вероватноћа да се утицај појави,
- Временска димензија односно трајање утицаја, према временском хоризонту Просторног плана: краткорочни утицаји (четворогодишњи период у оквиру прве етапе спровођења);

- средњорочни утицаји (период до 10 година); дугорочни утицаји (период до и после временског хоризонта плана),
- Учесталост утицаја,
 - Просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја вреднују се на начин приказан у табели.

Табела 33. Вредновање карактеристика утицаја

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Трајање утицаја	Учесталост утицаја	Просторна димензија утицаја
3+ Врло Позитиван	• Веома вероватан утицај – ВВ	• краткорочан – К	• повремен – ПУ	• Г – Могући глобални утицај
2+ Веома позитиван				• М – Могућ међународни утицај
1+ Позитиван	• утицај вероватан - В	• средњорочан – С	• учестао – У	• П – Могућ прекогранични утицај
0 Неутралан				• Н – Могућ утицај на националном нивоу
1- негативан	• утицај могућ – М	• дугорочан – Д	• средње учестао – СУ	• Р – Могућ утицај у оквиру простора регије
2- врло негативан				• О – Могућ утицај у простору општине
3- веома негативан	• утицај није вероватан – НВ		• стапан – СтУ	• Л – Могућ утицај у некој зони или делу општине
				• И – Могућ утицај на самом извору

Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере на којима се може остварити утицај. Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус на позитивне промене, како је приказано у табели. Овај систем вредновања примењује се како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела 34. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема утицаја или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	1 +	Мањи позитивни утицај
Повољан	2 +	Већи позитиван утицај
Врло повољан	3 +	Јак позитиван утицај

У табели дати су критеријуми за вредновање просторних размера могућих утицаја.

Табела 35. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја

Размере утицаја	Ознака	Опис
Глобални	Г	Могући глобални утицај
Међународни	М	Могућ међународни утицај
Прекогранични	П	Могућ прекогранични утицај
Државни	Н	Могућ утицај на националном нивоу
Регионални	Р	Могућ утицај у оквиру простора регије
Општински	О	Могућ утицај у простору општине
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу општине
Изворни	И	Могућ утицај на самом извору

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде плана. Вероватноћа утицаја одређује се према скали приказаној у табели.

Табела 36. Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
80%	ВВ	Веома вероватан утицај
Више од 50%	В	Утицај вероватан
Мање од 50%	М	Утицај могућ
Мање од 1%	НВ	Утицај није вероватан

Утицаји по ефектима могу бити краткорочни, средњерочни и дугорочни. Краткорочни утицаји су они који имају сезонски карактер и везани су за сезонске активности, појаве и процесе. Средњерочни утицаји су по правилу утицаји који се везују за средњерочне етапе спровођења пласнских решења, док дугорочни утицаји имају ефекте који превазилазе

Табела 37. Критеријуми за процену трајања утицаја

Трајање утицаја	Ознака	Опис
Мањи од годину дана	К	Сезонски утицај који се одвија у току године
од 1 до 4 година	С	Утицај који је везан за етапе планираних решења
Више од 4 година	Д	Дугорочан утицај – утицај који има дугорочне ефекте

Утицаји по учесталости могу бити повремено учестали, учестали, средње учестали, веома учестали и стални. Повремени утицаји су они који се јављају само у току одвијања периодичне – повремене активности и са престанком посматране активности нестaju. Учестали утицаји су они који се јављају услед учесталих активности и чији ефекти се бележе и по престанку активности. Средње учестали су утицаји који су последица средње учесталих активности, док су веома учестали утицаји они који су готово стални, само имају повремене прекиде. Стални утицаји су свакодневни утицаји.

Табела 38. Критеријуми за процену учесталости утицаја

Учесталост утицаја	Ознака	Опис
Повремено учестали	ПУ	Повремен утицај који се јавља само у току одвијања периодичне – повремене активности
Учестао	У	Утицај који се јавља услед учесталих активности
Средње учестао	СУ	Утицај који је последица средње учесталих активности
Веома учестао	ВУ	Утицаји који се повремено не јављају
Сталан	СтУ	Утицаји који су стално присутни

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене (приказаних у ранијим табелама) врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене.

У зависности од значаја плана, карактеристика планског подручја, концептуалних и циљних поставки, стратешких опредељења, планских решења, смерница и мера за спровођење, одредиће се утицаји од стратешког значаја, односно карактеристике које одређују значајан утицај. Резултати евалуације значаја утицаја планских решења приказују се табеларно у оквиру тзв. „матрица процене утицаја”.

Табела 39. Матрице процене утицаја

Циљеви СПУ

- 1 Смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух
- 2 Смањење изложености становништа повишеним нивоима буке
- 3 Развој организованог водоснабдевања
- 4 Очување квалитета површинских и подземних вода
- 5 Смањење ризик од поплава
- 6 Очување обрадивог пољопривредног земљишта
- 7 Очување површина под ливадама и пашњацима
- 8 Унапређење стања шума и повећање површине под шумом
- 9 Спречавање процеса ерозије
- 10 Увођење система прикупљања, третмана и одлагања комуналног отпада

- 11 Очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
- 12 Избећи оштећење заштићених и значајних природних добара
- 13 Рекултивација деградираних површина
- 14 Очување заштићених и незаштићених културних добара
- 15 Подизање квалитета датог простора
- 16 Очување насељености – заустављање исељавања
- 17 Раст запослености – стварање услова за повратак радно-способног становништва
- 18 Унапређење и развој инфраструктуру
- 19 Унапређење информисања јавности по питањима животне средине

Планска решења	Циљеви стратешке процене																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Демографска ревитализација простора	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	+1	0	0
Реактивизација пољопривредне производње	0	0	0	0	0	+2	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	+1	0	0
Развој насеља и формирање центара	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	+1	0
Опремање насеља јавним службама и објектима друштвеног стандарда	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	+2	+1	0	+2
Развој одрживе пољопривредне производње	0	0	0	+1	0	+3	+3	+1	+1	0	0	0	0	0	+1	0	+1	0	0
Усклађивање обима пољопривредне производње са природним условима и ограничењима	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	+2	+2	+2	0	+2	0	0	0	0
Повећање величине пољопривредних газдинстава	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	+2	0	0
Примена савремених технологија у пољопривредној производњи	0	0	0	+1	0	+2	0	0	0	0	0	+1	+1	0	+1	0	+1	0	0
Побољшање образовне и старосне структуре пољопривредног становништва	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	+1
Повећање конкурентности понудом локалних пољопривредних производа	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	+1	0	0
Развој туристичких зона и локалитета у функцији еко-туризма	-1	-1	+2	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	-1	+3	+3	+3	+3	+2	+3
Развој сеоског туризма	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	+3	+2	+1	0
Развој и просторни размештај прерађивачке индустрије и мале привреде (МСП)	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	+2	+2	0	0
Енергетска штедљивост и развој ефикасних технологија	+2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+1	0
Заштита животне средине у експлоатацији минералних сировина	+2	0	0	+2	0	+2	+2	+2	+2	0	+2	+2	+3	+1	0	0	0	0	0
Одрживо газдовање шумама	0	0	0	0	0	0	0	+3	+2	0	+3	+1	+1	0	+2	0	0	0	0
Унапређење шумског фонда	0	0	0	0	0	0	0	+3	+2	0	+2	+2	+2	0	+2	0	0	0	0
Заштита и одржавање ловног фонда	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	+1	0	0	0	0
Реконструкција државних путева првог реда	0	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	+1	0	+2	0

Планска решења	Циљеви стратешке процене																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Реконструкција путне мреже (државни путеви другог реда)	-1	-1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	+2	+1	+3	0
Развој и модернизација локалних путева	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2	0	0	+2	0
Развој хидротехничке инфраструктуре	0	0	+2	+2	+2	+1	0	0	+2	0	+1	+2	0	0	+2	0	0	+2	0
Утврђивање зона санитарне заштите водоизворишта	0	0	0	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Регулисање бујичних токова	0	0	0	0	+3	0	0	0	+2	0	+1	+1	0	0	0	0	0	0	0
Развој електроенергетске инфраструктуре	+1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+1	0
Развој телекомуникационе инфраструктуре	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	+1	+2
Регионални приступ у управљању отпадом	+1	0	0	+3	0	+2	+2	+1	0	+3	+1	+1	+1	0	+2	0	0	+2	0
Мере за заштиту ваздуха	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2
Мере за заштиту вода	0	0	0	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2
Мере за заштиту земљишта	0	0	0	0	0	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2
Мере заштите од буке	0	+3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+2
Уређење предела	0	0	0	0	0	0	0	+2	+2	0	+1	+1	+2	0	+2	0	0	0	+1
Интегрална заштита природних вредности	0	0	0	+2	0	+1	+1	+2	0	0	+2	+2	+1	0	+2	0	0	0	+2
Формирање зона заштите природних вредности	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	0	0	+2	0	0	0	+2
Заштита постојеће и евидентирање нове културне баштине	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+3	+2	0	0	+2
Услови планирања и изградње у сеизмички активним подручјима	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+1	0	0	0	0
Мере заштите од природних и техничко – технолошких несрећа	0	0	0	0	+2	+1	+1	+1	+2	0	+1	+2	+1	+1	+1	0	0	+1	+1

* - критеријуми према табелама за евалуацију величине утицаја планских решења

Табела 40. Матрице процене утицаја

Циљеви СПУ

1	Смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух	11	Очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
2	Смањење изложености становништа повишеним нивоима буке	12	Избећи оштећење заштићених и значајних природних добара
3	Развој организованог водоснабдевања	13	Рекултивација деградираних површина
4	Очување квалитета површинских и подземних вода	14	Очување заштићених и незаштићених културних добара
5	Смањење ризик од поплава	15	Подизање квалитета датог простора
6	Очување обрадивог пољопривредног земљишта	16	Очување насељености – заустављање исељавања
7	Очување површина под ливадама и пашњацима	17	Раст запослености – стварање услова за повратак радно-способног становништва
8	Унапређење стања шума и повећање површине под шумом	18	Унапређење и развој инфраструктуру
9	Спречавање процеса ерозије	19	Унапређење информисања јавности по питањима животне средине
10	Увођење система прикупљања, третмана и одлагања комуналног отпада		

Планска решења	Циљеви стратешке процене																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Демографска ревитализација простора						О	О									О	О		
Реактивизација пољопривредне производње						О	О									Л	Л		
Развој насеља и формирање центара															Л	Л		Л	
Опремање насеља јавним службама и објектима друштвеног стандарда															О	О	Л		О
Развој одрживе пољопривредне производње				О		О	О	О	Л						О		Л		
Усклађивање обима пољопривредне производње са природним условима и ограничењима									Л		Л	О	Л		Л				
Повећање величине пољопривредних газдинстава																Л	Л		
Примена савремених технологија у пољопривредној производњи				О		Л						Л	Л		О		Л		
Побољшање образовне и старосне структуре пољопривредног становништва																Л	Л		О
Повећање конкурентности понудом локалних пољопривредних производа																Л	Л		
Развој туристичких зона и локалитета у функцији еко-туризма	Л	Л	О								О		Л	Л	О	О	О	О	Р
Развој сеоског туризма															Л	Л	Л	Л	
Развој и просторни размештај прерађивачке индустрије и мале привреде (МСП)	Л															О	О		
Енергетска штедљивост и развој ефикасних технологија	Л														О			О	
Заштита животне средине у експлоатацији минералних сировина	Л			О		Л	Л	Л	Л		Л	Л	Л	Л					
Одрживо газдовање шумама								О	Л		О	О	Л		О				
Унапређење шумског фонда								О	Л		О	О	Л		О				
Заштита и одржавање ловног фонда											О				О				
Реконструкција државних путева првог реда		Л													Р	О		Р	

Планска решења	Циљеви стратешке процене																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Реконструкција државних путева другог реда	Л	Л													Р	О	О	Р	
Развој и модернизација локалне путне мреже															О			О	
Развој хидротехничке инфраструктуре			О	О	Л	Л			Л		Л	Л			О			О	
Утврђивање зона санитарне заштите водоизворишта				О															
Регулисање бујичних токова					Л				Л		О	О							
Развој електроенергетске инфраструктуре	Л														О			О	
Развој телекомуникационе инфраструктуре															О			О	О
Регионални приступ у управљању отпадом	Л			О		Л	Л	Л		Р	Л	Л	Л		О			О	
Мере за заштиту ваздуха	О																		О
Мере за заштиту вода				О															О
Мере за заштиту земљишта						О													О
Мере заштите од буке		О																	О
Уређење предела								О	О		О	О	Л		О				О
Интегрална заштита природних вредности				О		О	О	О			О	О	О		О				О
Формирање зона заштите природних вредности												О			О				О
Заштита постојеће и евидентирање нове културне баштине														Р	О				О
Услови планирања и изградње у сеизмички активним подручјима															О				
Мере заштите од природних и техничко – технолошких несрећа					О	О	О	О	О		Л	Л	Л	Л	О			О	О

* - критеријуми према табелама за евалуацију просторних размера утицаја планских решења

Табела 41. Матрице процене утицаја

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ	ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ЕВАЛУАЦИЈА ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА		ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
	Ознака циља СПУ	Ранг	
Демографска ревитализација простора	16	О / +3 / В / Д / У	Вероватни су јаки позитивни ефекти на очување насељености општине
Реактивизација пољопривредне производње	6	О / +2 / ВВ / Д / У	Извесни су значајни позитивни ефекти на очување пољопривредног земљишта, у функцији пољопривреде.
	7	О / +2 / ВВ / Д / У	
Опремање насеља јавним службама и објектима друштвеног стандарда	15	О / +3 / ВВ / Д / У	Очекују се значајни позитивни ефекти на подизање квалитета простора, развој и демографско очување пре свега руралних подручја и насеља општине.
	16	О / +2 / М / Д / У	
	19	О / +2 / М / Д / У	
Развој одрживе пољопривредне производње	6	О / +3 / В / Д / У	Очекују се значајни позитивни ефекти на очување пољопривредног земљишта, ливада и пашњака у функцији пољопривреде и сточарства.
	7	О / +3 / В / Д / У	
Усклађивање обима пољопривредне производње са природним условима и ограничењима	12	О / +2 / ВВ / Д / У	Извесни су значајни позитивни ефекти на очување заштићених и значајних природних добара.
Развој туристичких зона и локалитета у функцији еко-туризма	3	О / +2 / В / Д / У	Развој одрживог туризма на подручју општине имаће читав низ директних и индиректних позитивних ефеката који превазилазе границе планског подручја, а односе се пре свега на економске и социјалне аспекте, али и на еколошке ефекте превенствено кроз реализацију потребне инфраструктуре и комунално опремање зона.
	15	О / +3 / ВВ / Д / У	
	16	О / +3 / М / Д / У	
	17	О / +3 / ВВ / Д / У	
	18	О / +2 / В / Д / У	
Развој и просторни размештај прерађивачке индустрије и мале привреде (МСП)	16	О / +2 / В / Д / У	Очекују се јаки, дуготрајни позитивни ефекти Плана на економски развој подручја који неће бити у колизији са животном средином и заштићеним подручјима.
	17	О / +2 / В / Д / У	
Заштита животне средине у експлоатацији минералних сировина	4	О / +2 / В / Д / У	Разматрање аспекта животне средине израдом студија о процени утицаја за пројекте експлоатације позитивни ће утицати на заштиту животне средине
Одрживо газдовање шумама	8	О / +3 / В / Д / У	Очекују се јаки позитивни ефекти на читавом планском подручју који ће се манифестовати кроз заштиту шума и повећање шумског фонда, спречавање ерозионих процеса, очување биодиверзитета итд
	11	О / +3 / В / Д / У	
	15	О / +2 / В / Д / У	
Унапређење шумског фонда	8	О / +3 / В / Д / У	Очекују се јако позитивни дуготрајни ефекти на унапређење стања шума који могу утицати на контролу ерозивних процеса, а сигурно на очување биодиверзитета. Све то ће позитивно утицати на подизање квалитета планског подручја.
	11	О / +2 / В / Д / У	
	12	О / +2 / В / Д / У	
	15	О / +2 / В / Д / У	
Реконструкција државног пута првог реда	15	Р / +2 / ВВ / Д / У	Извесни су јаки позитивни утицаји који превазилазе границе планског подручја, а односе се стварање предуслова за даљи развој.
	18	Р / +2 / ВВ / Д / У	
Реконструкција државних путева другог реда	15	Р / +2 / ВВ / Д / У	Извесни су јаки позитивни утицаји који превазилазе границе планског подручја, а односе се стварање предуслова за даљи развој.
	16	О / +2 / В / Д / У	
	18	Р / +3 / ВВ / Д / У	
Развој и модернизација постојеће путне мреже	15	О / +2 / ВВ / Д / У	Извесни су јаки позитивни утицаји који превазилазе границе планског подручја, а односе се стварање предуслова за даљи развој.
	18	О / +2 / ВВ / Д / У	
Реализација функционалне и ефикасне путне мреже	15	О / +2 / В / Д / У	Извесни су јаки позитивни утицаји који превазилазе границе планског подручја, а односе се стварање предуслова за даљи развој.
	18	О / +2 / В / Д / У	

ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ	ИДЕНТИФИКАЦИЈА И ЕВАЛУАЦИЈА ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА		ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
	Ознака циља СПУ	Ранг	
Развој хидротехничке инфраструктуре	3	О / +2 / ВВ / Д / У	Очекују се јаки позитивни ефекти плана на квалитет простора и самим тим на квалитет живота и здравље људи и на очување квалитета подземних и површинских вода и подизање квалитета простора.
	4	О / +2 / В / Д / У	
	15	О / +2 / В / Д / У	
	18	О / +2 / В / Д / У	
Утврђивање зона санитарне заштите водоизворишта	4	О / +3 / ВВ / Д / У	Извесни јаки позитивни ефекти у функцији заштите вода и здравља људи.
Развој телекомуникационе инфраструктуре	19	О / +2 / М / Д / У	Могући су значајни позитивни ефекти у смислу едукације становништва о питањим у вези са заштитом животне средине.
Регионални приступ у управљању отпадом	4	О / +3 / В / Д / У	Очекују јаки позитивни ефекти плана на квалитет ваздуха и вода на планском подручју као последица одрживог управљања отпадом. Очекују се позитивни утицаји рекултивацијом деградираних површина на којима се налазе неуређена сметлишта чиме ће се значајно подићи амбијенталне вредности простора.
	10	Р / +3 / В / Д / У	
	15	О / +2 / ВВ / Д / У	
	18	О / +2 / В / Д / У	
Мере за заштиту ваздуха	1	О / +3 / В / Д / У	Очекују се значајни позитивни утицаји на квалитет ваздуха.
	19	О / +2 / В / Д / У	
Мере за заштиту вода	4	О / +3 / В / Д / У	Очекују се јаки позитивни ефекти плана на квалитет подземних и површинских вода и очување биодиверзитета у води што ће укупно утицати на подизање квалитета планског подручја.
	19	О / +2 / В / Д / У	
Мере за заштиту земљишта	6	О / +3 / В / Д / У	Очекују се значајни позитивни утицаји на квалитет земљишта.
	19	О / +2 / В / Д / У	
Мере заштите од буке	2	О / +3 / В / Д / У	Очекују се јаки позитивни ефекти на заштиту од буке, односно смањење изложености становништва повећаном интензитету буке.
	19	О / +2 / В / Д / У	
Уређење предела	8	О / +2 / М / Д / У	Реализација овог планског решења у великој мери ће допринети подизању амбијенталних и естетских вредности планског подручја, чиме се стварају бољи услови за свеукупан економски развој.
	9	О / +2 / М / Д / У	
	15	О / +2 / В / Д / У	
Интегрална заштита природних вредности	4	О / +2 / М / Д / У	Извесни су јаки позитивни ефекти плана на биодиверзитет, заштићена и значајна природна добра што је у складу са карактеристикама и основном наменом планског подручја, односно у функцији развоја туризма као примарне развојне делатности.
	8	О / +2 / М / Д / У	
	11	О / +2 / М / Д / У	
	12	О / +2 / М / Д / У	
	15	О / +2 / В / Д / У	
Формирање зона заштите природних вредности	12	О / +3 / В / Д / У	Извесни су јаки позитивни ефекти плана на биодиверзитет, заштићена и значајна природна добра што је у складу са карактеристикама и основном наменом планског подручја.
	15	О / +2 / В / Д / У	
	19	О / +2 / М / Д / У	
Заштита постојеће и евидентирање нове културне баштине	14	Р / +3 / В / Д / У	Очекује се значајан допринос заштити нове и постојећег заштићеног културног наслеђа, а све у функцији стварања разноврсније и богатије туристичке понуде.
	15	О / +2 / В / Д / У	
	19	О / +2 / В / Д / У	
Мере заштите од природних и техничко – технолошких несрећа	5	О / +2 / М / Д / У	Очекују се значајни позитивни ефекти плана дефинисањем мера заштите од природних несрећа које се могу десити на планском подручју и у постојећим и планираним објектима на подручју плана
	9	О / +2 / М / Д / У	

* - критеријуми према табелама за евалуацију просторних размера утицаја планских решења

5.4. КУМУЛАТИВНИ И СИНЕРГИЈСКИ ЕФЕКТИ

Стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергијских ефеката. Ови ефекти се за потребе стратешке процене могу извести из процене величине утицаја и просторних размера планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја. Теоријски је могуће да се јаве интеракције међу мањим утицајима како планских решења, тако и појединачних објеката и активности на планском подручју. Примера ради, кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико ефеката заједно могу да имају значајан ефекат (загађивање ваздуха, вода или пораст нивоа буке).

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја. Синергијски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта. За идентификацију могућих кумулативних и синергијских ефеката користе се табеларни приказ интеракције планских сектора/активности по зонама активности у вези са циљевима.

Табела 42. Идентификација могућих кумулативних и синергијских ефеката

Интеракција сектора/активности	Очекивани ефекат
Циљ 1 Смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух	
Привреда Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита животне средине	Укупно позитиван утицај интеракције планских решења у сектору привреде, развоју техничке инфраструктуре и комуналне опреме и заштите животне средине, са становишта примене заштитних мера, изградње система за одвођење отпадних вода и развоју система за управљање отпадом. Позитивни утицаји се процењују као синергијски ефекат планског спровођења мера заштите ваздуха у систему заштите животне средине, као и укључивање сектора заштите у систем доношења одлука.
Привреда Саобраћај Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита животне средине	Очекују се негативни утицаји реализацијом планских решења у привреди и инфраструктурним системима, развоју техничке инфраструктуре и комуналне опреме и у сектору заштите животне средине. Ови негативни кумулативни и синергијски утицаји су посебно изражени у варијанти да се план не спроводи. У процени негативних кумулативних и синергијских утицаја, посебно се полази од чињенице у варијанти да се план спроводи да ће се реконструкцијом путне инфраструктуре омогућити интензивирање саобраћаја, како локалног, тако и транзитног. У том смислу, могуће је локално загађење ваздуха на самом извору дуж путева.
Циљ 2 Смањење изложености становништва повишеним нивоима буке	
Привреда Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита животне средине	Укупно позитиван утицај интеракције планских решења у сектору привреде, развоју техничке инфраструктуре и комуналне опреме и заштите животне средине, са становишта примене заштитних мера, изградње система за одвођење отпадних вода и развоју система за управљање отпадом. Позитивни утицаји се процењују као синергијски ефекат планског спровођења мера заштите од буке у систему заштите животне средине, као и укључивање сектора заштите у систем доношења одлука.
Привреда Саобраћај Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита животне средине	Очекују се негативни утицаји реализацијом планских решења у привреди и инфраструктурним системима, развоју техничке инфраструктуре и комуналне опреме и у сектору заштите животне средине. Ови негативни кумулативни и синергијски утицаји су посебно изражени у варијанти да се план не спроводи. У процени негативних кумулативних и синергијских утицаја, посебно се полази од чињенице у варијанти да се план спроводи да ће се реконструкцијом путне инфраструктуре омогућити интензивирање саобраћаја, како локалног, тако и транзитног. У том смислу, могући су локални негативни утицаји од буке на самом извору дуж путева.
Циљ 3 Развој организованог водоснабдевања	
Туризам Техничка инфраструктура и	У варијанти да се план спроводи, у сектору туризма и заштите животне средине је процењен укупно позитиван утицај са становишта развоја организованог

Интеракција сектора/активности	Очекивани ефекат
комунална опрема	водоснабдевања. Претежно је нејасан или непознат утицај у осталим секторима. Неопходно је да се уведе принцип заштите животне средине у погледу броја евентуалних посетилаца, док би евентуална изградња била у функцији туристичких садржаја, али у оквиру ограничених капацитета и опремљених објеката.
Туризам Техничка инфраструктура и комунална опрема	У варијанти да се план не спроводи, у сектору туризма и заштите животне средине је процењен укупно негативан синергијски и кумулативни утицај са становишта развоја организованог водоснабдевања. Претежно је нејасан или непознат утицај у осталим секторима. У случају не спровођења плана, повећани број једновремених посетилаца или неизграђеност комуналне опреме и инфраструктуре одговарајућих капацитета има негативан утицај.
Циљ 4 Очување квалитета површинских и подземних вода	
Туризам Привреда Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	У варијанти спровођења плана у секторима туризма, привреде, техничке инфраструктуре и комуналне опреме, као и заштити од природних и техничко – технолошких несрећа, планска решења са становишта очувања квалитета површинских и подземних вода имају укупно позитиван синергијски и кумулативни утицај.
Интеракција сектора/активности	Очекивани ефекат
Туризам Привреда Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	У варијанти не спровођења плана у секторима туризма, привреде, техничке инфраструктуре и комуналне опреме, као и заштити од природних и техничко – технолошких несрећа, планска решења са становишта очувања квалитета површинских и подземних вода имају укупно негативан синергијски и кумулативни утицај.
Циљ 5 Смањење ризика од поплава	
Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	Спровођењем планских решења у сектору техничке инфраструктуре и комуналне опреме и заштите од природних и техничко – технолошких несрећа, требало би да смањи ризик од поплава, тако да се очекују позитивни синергијски утицаји.
Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	Могући негативни утицаји услед не примењивања мера заштите и не спровођења плана
Циљ 6 Очување обрадивог пољопривредног земљишта	
Пољопривреда Привреда	Пољопривредно земљиште препознато је у плану као један од основних ресурса, те се кроз кумулативне утицаје сектора пољопривреде и привреде процењује синергијски позитиван утицај, активном применом мера коришћења, уређења и заштите.
Пољопривреда Привреда	Очекују се негативни утицаји не спровођењем планских решења у пољопривреди и привреди у случају спонтаног развоја, непланске конверзије пољопривредног земљишта и других негативних утицаја.
Циљ 7 Очување површина под ливадама и пашњацима	
Пољопривреда Привреда	Кумулативни позитивни ефекти у области пољопривреде и привреде, који позитивно утичу на очување површина под ливадама и пашњацима
Пољопривреда Привреда	Негативни утицаји и смањење површина под ливадама и пашњацима. Стагнација пољопривреде и непланско коришћење пољопривредних површина
Циљ 8 Унапређење стања шума и повећање површине под шумом	
Пољопривреда Привреда Шумарство и ловство	У случају спровођења планских решења и мера у сектору пољопривреде, привреде, шумарства и ловства очекују се позитивне синергијски и кумулативни ефекти. Одрживо управљање шумама, омогућава подстицање локалног економског развоја, развоја туризма, ловства, шумске привреде и др.
Пољопривреда Привреда Шумарство и ловство	Иако је степен шумовитости на планском подручју приближно оптималним вредностима и стање у сектору шума релативно повољно, у случају да се не спроводи план могући су негативни утицаји, односно непланско и нерационално коришћење шумских ресурса.
Циљ 9 Спречавање процеса ерозије	

Интеракција сектора/активности	Очекивани ефекат
Пољопривреда Привреда Шумарство и ловство	Спровођењем доследних мера заштите од ерозије процењују се кумулативни ефекти ова три сектора.
Пољопривреда Привреда Шумарство и ловство	Непланско спровођење активности у сектору пољопривреде, привреде, шумарства и ловства, имају негативан кумулативан и синергијски утицај и подстичу ерозивне процесе.
Циљ 10 Увођење система прикупљања, третмана и одлагања комуналног отпада	
Становништво, насеља и јавне службе Туризам Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита животне средине	Планом је предвиђен нови систем управљања отпадом. Овај систем је на интегралним основама и обухвата прикупљање, третман и одлагање комуналног отпада. Управљање отпадом је дефинисано у складу са Националном стратегијом управљања отпадом и очекују се позитивни кумулативни и синергијски ефекти у варијанти да се план спроводи.
Становништво, насеља и јавне службе Туризам Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита животне средине	Укупно негативни синергијски и кумулативни ефекти у варијанти да се план не спроводи. Непланско управљање отпадом. Отпад се неконтролисано продукује и одлаже. Појава дивљих и неуређених сметлишта. Сва насеља нису обухваћена системом прикупљања отпадом. Укупно негативни синергијски и кумулативни ефекти.
Циљ 11 Очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке	
Пољопривреда Привреда Шумарство и ловство Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита животне средине Заштита предела, природних и културних добара Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	У варијанти спровођења плана сектори пољопривреде, привреде, шумарства и ловства, техничке инфраструктуре и комуналне опреме, заштите животне средине, заштите предела, природних и културних добара, као и заштите од природних и техничко – технолошких несрећа имају укупно позитиван кумулативан и синергијски утицај. Мање јасни или непознати утицаји су у сектору саобраћаја, туризма и становништва, насеља и јавних служби, с тиме да је процењено да је у директној вези са очувањем биодиверзитета и развијање сектора заштите животне средине. С тим у вези биће неопходно да се у наредном периоду у област заштите животне средине перманентно инвестира.
Пољопривреда Привреда Шумарство и ловство Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита животне средине Заштита предела, природних и културних добара Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	У варијанти неспровођења плана сектори пољопривреде, привреде, шумарства и ловства, техничке инфраструктуре и комуналне опреме, заштите животне средине, заштите предела, природних и културних добара, као и заштите од природних и техничко – технолошких несрећа имају укупно негативан кумулативан и синергијски утицај на очување биодиверзитета, док су мање јасни или непознати утицаји у сектору саобраћаја, туризма и становништва, насеља и јавних служби.
Циљ 12 Избећи оштећење заштићених и значајних природних добара	
Пољопривреда Привреда Шумарство и ловство Заштита животне средине Заштита предела, природних и културних добара Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	Сектори пољопривреде, привреде, шумарства и ловства, заштите животне средине, заштите предела, природних и културних добара, као и у сектору заштите од природних и техничко – технолошких несрећа спровођењем планских решења и мера имају позитиван синергијски и кумулативан утицај са становништва очувања и одрживог коришћења заштићених и значајних природних добара.
Пољопривреда Привреда Шумарство и ловство Заштита животне средине Заштита предела, природних и културних добара Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	У случају неспровођења плана сектори пољопривреде, привреде шумарства и ловства, заштите животне средине, заштите предела, природних и културних добара, заштите од природних и техничко – технолошких несрећа, имају укупно негативни кумулативни и синергијски ефекат на природна добра.
Циљ 13 Рекултивација деградираних површина	

Интеракција сектора/активности	Очекивани ефекат
Заштита животне средине Техничка инфраструктура и комунална опрема Шумарство и ловство Привреда	<p>Мање јасни или непознати утицаји у секторима саобраћаја, заштите од природних и техничко технолошких несрећа, заштите предела, природних и културних добара, пољопривреде, становништву, насељима и јавним службама и туризму, док су позитивни синергијски и кумулативни утицаји у секторима заштите животне средине, техничке инфраструктуре и комуналне опреме, шумарству и ловству, као и у привреди са становишта рекултивације деградираних површина.</p>
Заштита животне средине Техничка инфраструктура и комунална опрема Шумарство и ловство Привреда Туризам	<p>Укупно негативни утицаји у секторима заштите животне средине, техничке инфраструктуре и комуналне опреме, шумарству и ловству, привреди и туризму са становишта рекултивација деградираних површина, с тиме да су мање јасни или непознати утицаји, односно не постоје утицаји на рекултивацију деградираних површина у секторима саобраћаја, заштите од природних и техничко – технолошких несрећа, заштите предела, природних и културних добара, пољопривреде, становништву, насељима и јавним службама.</p>
Циљ 14 Очување заштићених и незаштићених културних добара	
Привреда Заштита животне средине Заштита предела, природних и културних добара Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	<p>У варијанти спровођења плана, процењено је да се у секторима привреде, заштите животне средине, заштите предела, природних и културних добара, као и у сектору Заштите од природних и техничко–технолошких несрећа, очекују укупно позитивни синергијски и кумулативни ефекти са становишта заштите културног наслеђа.</p>
Привреда Заштита животне средине Заштита предела, природних и културних добара Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	<p>У варијанти неспровођења плана, процењено је да се у секторима привреде, заштите животне средине, заштите предела, природних и културних добара, као и у сектору Заштите од природних и техничко–технолошких несрећа, очекују укупно негативни синергијски и кумулативни ефекти са становишта заштите културног наслеђа.</p>
Циљ 15 Подизање квалитета датог простора	
Становништво, насеља и јавне службе Пољопривреда Туризам Привреда Шумарство и ловство Саобраћај Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита животне средине Заштита предела, природних и културних добара Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	<p>Уопште узевши, може се оценити да су планска решења и мере из свих сектора у варијанти да се план спроводи у функцији подизања квалитета планског подручја.</p>
Становништво, насеља и јавне службе Пољопривреда Туризам Привреда Шумарство и ловство Саобраћај Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита животне средине Заштита предела, природних и културних добара Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	<p>У случају да се план не спроводи или да се планска решења и мере доследно не спроводе, то ће проузроковати слабијим квалитетом планског подручја</p>
Циљ 16 Очување насељености – заустављање исељавања	
Становништво, насеља и јавне службе Пољопривреда Туризам Саобраћај Техничка инфраструктура и	<p>Процењено је да се могу очекивати позитивни ефекти у погледу демографске обнове и спречавања исељавања становништва спровођењем планских решења и активности у сектору становништва, насеља и јавних служби, пољопривреде, туризму, саобраћају, техничкој инфраструктури и комуналној опреми у варијанти спровођења плана.</p>

Интеракција сектора/активности	Очекивани ефекат
комунална опрема	
Интеракција сектора/активности	Очекивани ефекат
Становништво, насеља и јавне службе Пољопривреда Туризам Саобраћај Техничка инфраструктура и комунална опрема	Процењено је да се могу очекивати негативни ефекти у погледу демографске обнове и спречавања иселјавања становништва спровођењем планских решења и активности у сектору становништва, насеља и јавних служби, пољопривреде, туризму, саобраћају, техничкој инфраструктури и комуналној опреми у варијанти неспровођења плана.
Циљ 17 Раст запослености – стварање услова за повратак радно-способног становништва	
Становништво, насеља и јавне службе Пољопривреда Туризам Техничка инфраструктура и комунална опрема	Запосленост и стварање услова за повратак радно – способног становништва ће се остварити спровођењем планских решења и мера у секторима становништва, насеља и јавних служби, пољопривреде, туризма, техничке инфраструктуре и комуналне опреме, тако да се у овим секторима процењују позитивни синергијски и кумулативни ефекти.
Становништво, насеља и јавне службе Пољопривреда Туризам Техничка инфраструктура и комунална опрема	У случају неспровођења плана, запосленост и стварање услова за повратак радно – способног становништва неће моћи да се остварити, посебно неспровођењем планских решења и мера у секторима становништва, насеља и јавних служби, пољопривреде, туризма, техничке инфраструктуре и комуналне опреме, тако да се у овим секторима процењују негативни синергијски и кумулативни ефекти у случају неспровођења плана.
Циљ 18 Унапређење и развој инфраструктуре	
Становништво, насеља и јавне службе Туризам Саобраћај Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	Очекивани позитивни кумулативни и синергијски ефекти у секторима становништво, насеља и јавне службе, туризам, саобраћај, техничка инфраструктура и комунална опрема, као и у сектору заштита од природних и техничко–технолошких несрећа у варијанти да се план спроводи
Становништво, насеља и јавне службе Туризам Саобраћај Техничка инфраструктура и комунална опрема Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	Очекивани негативни кумулативни и синергијски ефекти у секторима становништво, насеља и јавне службе, туризам, саобраћај, техничка инфраструктура и комунална опрема, као и у сектору заштита од природних и техничко–технолошких несрећа у варијанти да се план неспроводи
Циљ 19 Унапређење информисања јавности по питањима животне средине	
Заштита животне средине Туризам Заштита предела, природних и културних добара	Процењено је да се реализацијом планских решења у секторима заштите животне средине, туризма, заштите предела, природних и културних добара јавља укупно позитивни ефекти по питањима унапређења информисања јавности по питањима животне средине. Истовремено, неопходно је улагање у сектор заштите животне средине.
Заштита животне средине Туризам Заштита предела, природних и културних добара	У случају нереализације планских решења у секторима заштите животне средине, туризма, заштите предела, природних и културних добара јавља се укупно негативни ефекти по питањима унапређења информисања јавности по питањима животне средине.

У зависности од резултата процене утицаја и планске концепције заштите животне средине дефинишу се мере за ограничавање утицаја (мере за заштиту ваздуха, вода, земљишта, мере за заштиту од буке, мере за заштиту биљног и животињског света).

6. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита животне средине подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе и прописа утврђених законском регулативом. У том смислу се, на основу анализираних стања животне средине у планском подручју и његовој околини и на основу процењених могућих негативних утицаја, дефинишу мере заштите. Мере заштите имају за циљ да утицаје на животну средину у оквиру планског подручја сведу у оквире граница прихватљивости, а са циљем спречавања угрожавања животне средине и здравља људи. Мере заштите омогућавају развој спречавају конфликте на датом простору што је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

Концепција заштите животне средине у обухвату ППО Пећинци заснива се на усклађивању потреба развоја и очувања, односно заштите његових ресурса и природних вредности на одржив начин, тако да се садашњим и наредним генерацијама омогући задовољање њихових потреба и побољшање квалитета живота. Стратегија заштите животне средине у ППО се заснива на начелима интегралности и превенције приликом привођења простора намени и изградње нових објеката на основу процене утицаја на животну средину свих главних планских решења, програма, пројеката и активности за спровођење плана, нарочито у односу на рационалност коришћења ресурса, могуће угрожавања животне средине и ефикасност спровођења мера заштите. Планом су прописане свеобухватне мере заштите, тако да се овом стратешком проценом врши њихова интерпретација, класификација и евентуална допуна.

Заштита и унапређење животне средине оствариће се побољшањем њеног укупног квалитета, а посредно и њених основних елемената: ваздуха, воде, земљишта и живог света. Овај циљ оствариће се спровођењем низа мера различитог карактера:

- Нормативно-правно мере: доношење општих нормативно-правних аката општинске управе о заштити и унапређењу животне средине, као и програма заштите, поступака и активности, критеријума понашања, а у вези са тим и санкционих поступака у случају непоштовања Закона; израда годишњег програма заштите животне средине на територији општине; успостављање мерних пунктова и услова праћења загађивача; забрана и ограничавање изградње објеката који су потенцијални велики загађивачи;
- Техничко-технолошке мере: избор одговарајућег технолошког процеса у складу са захтевима и условима заштите животне средине и заштите природе, као и уградња, контрола употребе и одржавања инсталација и постројења за пречишћавање отпадних вода;
- Просторно-планске мере: правилан избор локације, распоред објеката и активности уз уважавање микролокацијских карактеристика предметних локација; успостављање зоне заштите (зеленила) око саобраћајница са повећаном фреквенцијом возила; овде се посебно наглашава израда елабората процена утицаја на животну средину којим ће се оцењивати планска и пројектна решења у односу на захтеве животне средине, у складу са законом.
- Економске мере: обезбеђивање финансијских средстава ради остваривања циљева заштите животне средине планског подручја кроз наплату накнаде "еколошке таксе", накнаде заузимања грађевинског земљишта, помоћи локалних, државних и међународних донација и кредита усмерених ка очувању заштите животне средине планског подручја.

У складу са позитивном регулативом на целом подручју плана се забрањује изградња објеката који би својим постојањем или употребом непосредно или на други начин угрожавали живот, здравље и рад људи у насељима или пак

угрожавали животну средину. Забрањује се уређивање и коришћење земљишта које би могло имати штетне последице на живот, здравље и рад људи, односно штетне последице на окружење.

Планска концепција заснива се на заштити и унапређењу квалитета животне средине у планском подручју применом мера и правила коришћења простора.

Да би позитивни плански утицаји остали у процењеним оквирима, а могући негативни ефекти планских решења максимално умањили, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја плана на животну средину. На основу анализе стања животне средине, просторних односа планског подручја са својим окружењем, планираних активности у планском подручју процењених могућих негативних утицаја на квалитет животне средине, утврђене су адекватне мере заштите.

6.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Очување квалитета ваздуха на подручју општине Пећинци и успостављање вишег стандарда квалитета ваздуха у општинском центру, посебно у зимском периоду, оствариће се применом следећих правила и мера заштите:

- 1) смањење нивоа емисије загађујућих материја из постојећих извора загађивања
 - применом еколошки прихватљивих технологија у привреди;
 - топлификацијом градског подручја и увођењем природног гаса као енергента, уместо фосилних горива у појединачним котларницама;
 - коришћењем обновљивих извора енергије за загревање стамбених просторија у домаћинствима;
 - рекултивацијом неусловних депонија и трансфер отпада на регионалну депонију, чиме се спречава самозапаљење отпада и продукције метана и осталих штетних гасова;
 - постављањем заштитних појасева зеленила дуж магистралног и регионалних путних праваца, као и унутар привредних постројења;
- 2) одржавање емисија у прописаним границама из нових постројења и свих планираних делатности које својим активностима могу допринети погоршању квалитета ваздуха
 - спречавањем додатних извора емисије загађујућих материја из нових привредних објеката (применом принципа превентивности у заштити животне средине и најбоље расположивих техника (БАТ) приликом рада оваквих врста објеката);
 - регулисањем саобраћајних токова кроз урбано подручје Пећинаца;
 - израдом процене утицаја на животну средину свих објеката у складу са прописима;

Као неопходност намеће се израда интегралног катастра загађивача ваздуха на територији општине Пећинаца, у ГИС технологијама, како би се на савремен начин и ефикасно евидентирали сви стационарни и мобилни извори аерозагађења на подручју општине и минимизирали њихови негативни утицаји, кроз перманентно праћење стања.

6.2. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА

Приоритетне активности са становишта заштите вода у наредном планском периоду односиће се на изградњу постројења за пречишћавање оптадних вода, као и адекватну заштиту водоизворишта и акумулација. Заштита вода оствариће се применом следећих мера заштите:

- очувањем квалитета вода према захтеваним класама водотокова у складу са прописима;

- изградњом санитарно-хигијенских водонепропусних септичких јама у сеоским насељима за евакуацију комуналних отпадних вода у циљу очувања квалитета површинских и подземних вода;
- поштовањем непосредне зоне санитарне заштите водоизворишта и зоне заштите акумулација;
- изградњом целокупне канализационе мреже на градском подручју уз изградњу градског колектора за одвођење свих отпадних вода до постројења за пречишћавање отпадних вода;
- строго поштовање законске регулативе о транспорту опасних и штетних материја ради заштите квалитета водотокова од могућих акцидентних загађења који могу настати овим активностима;
- обавезом пречишћавања отпадних вода свих будућих привредних и осталих објеката до прописаног нивоа ефлуента;
- забраном коришћења понора и израженијих понорских зона за испуштање отпадних и других загађених вода без обзира колико су пречишћена;
- увођењем контроле квалитета воде за пиће из локалних водовода и бунара од стране стручних служби.

Поред неопходности обележавања зона санитарне заштите, заштита водоизворишта од загађивања и других утицаја који могу неповољно да делују на исправност квалитета воде оствариће се применом следећих правила и мера заштите:

- успостављање строгог режима санитарног надзора у зони непосредне заштите;
- успостављање режима сталног санитарног надзора у ужој зони заштите водоизворишта;
- успостављање режима санитарног надзора и заштите од загађивања животне средине у широј зони заштите водоизворишта.

6.3. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА

Заштита земљишта спроводиће се применом правила и мера заштите:

- дефинисање новог система управљања отпадом који подразумева затварање локалне безусловне депоније, сметлишта и других одлагалишта отпада, активирање регионалне депоније уз неопходну приоритетну рекултивацију деградираног земљишта услед безусловног депоновања отпада;
- ограничавање коришћења пољопривредног земљишта за непољопривредне намене и ограничење конверзије пољопривредног у грађевинско земљиште, уз строгу контролу примене ових правила и мера;
- контролисана сеча шума, антиерозивно уређење сливова (пошумљавање голети, орање по изохипсима, садња вишегодишњих култура итд.) и забрана активности којим се ремети или доводи у фрагилно стање површина земљишта – забрана крчења шума и стварање нових травних површина;
- забрана или строго ограничена и контролисана примена агрохемијских средстава у пољопривреди - едукацијом пољопривредних произвођача о утицајима пољопривреде на животну средину и предностима производње еколошки безбедне хране на бази органске пољопривреде;
- санација клизишта, забрана извођења радова које би могло да деградира земљиште, забрана експлоатације минералних сировина, ископа земље и других материјала који би деградирани земљиште или подстакли ерозионе процесе;
- обавезна рекултивација по завршетку експлоатације минералних сировина и грађевинског материјала.

6.4. МЕРЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

У циљу ефикасног управљања отпадом у општини, утврђују се следеће мере:

- повећање броја становника обухваћених организованим сакупљањем комуналног отпада, санирање и привођење одговарајућој намени постојећих безусловних сметлишта;
- дефинисање принципа третмана и одлагања специфичног отпада на подручју општине;
- потенцирање и стимулисање разврставања комуналног отпада од стране локалног становништва на месту одлагања;
- повезивање будуће регионалне депоније комуналног отпада са општинским центром Пећинци, субопштинским центрима и центрима заједница села;
- рекултивација постојећих безусловних депонија и сметлишта;
- дефинисање и уређење најповољнијих локација за међуопштински рециклажни центар, претоварну и трансфер станицу за сакупљање чврстог комуналног отпада, центра за компостирање, депоније грађевинског отпада, шута и материјала из откопа, као и за депоновање муља из фекалних отпадних вода на подручју општине (у складу са просторним концептом управљања отпадом у Просторном плану Републике Србије до 2020. године и Националном стратегијом управљања отпадом).

6.5. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Комунална бука не представља проблем на планском подручју, али ипак мора се дефинисати и спроводити мере заштите у самом граду Пећинци и на коридорима саобраћајница. Заштита од буке у животној средини засниваће се на спровођењу следећих правила и мера заштите:

- поштовањем граничних вредности о дозвољеним вредностима нивоа буке у животној средини у складу са прописима;
- подизањем појасева заштитног зеленила и техничких баријера на најугроженијим локацијама.

6.6. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНИХ ДОБАРА

Планом су утврђени мере заштите природног и културног наслеђа, као и правила коришћења, уређења и заштите. Утврђене су опште мере и услови заштите и коришћења непокретних културних добара (проглашених и евидентираних споменика културе и рекогносцираних археолошких локалитета) на подручју општине:

- 1) мере техничке заштите и други радови на непокретном културном добру могу се изводити под условима, у поступку и на начин утврђен Законом о културним добрима;
- 2) забрањује се раскопавање, рушење, преправљање, презиђивање и вршење свих радова који могу нарушити својства непокретног културног добра; и
- 3) забрањује се коришћење или употреба непокретног културног добра у сврхе које нису у складу са његовом наменом и значајем, или на начин који може да доведе до његовог оштећења.

Такође, утврђене су опште мере и услови заштите и коришћења заштићене околине непокретних културних добара (проглашених и евидентираних споменика културе и рекогносцираних археолошких локалитета):

- 1) забрањује се изградња објеката који својим габаритом, обликом и наменом, односно својом експлоатацијом и отпадним материјама могу да угрозе непокретно културно добро и да деградирају и наруше пејзажне одлике и природне елементе његове заштићене околине;
- 2) у заштићеној околини непокретног културног добра забрањује се: депоновање отпада и испуштање отпадних вода; превођење водова високог напона већег од 35 kV; отварање каменолома, експлоатација сировина (камена, шљунка и др.) из корита реке и други видови нарушавања обала водотока, отварање позајмишта земље и другог материјала; сеча шуме и огољавање површина под шумом, док се интервенције дозвољавају у циљу неге, уређења и унапређења шумских састојина; уношење нових врста флоре и фауне; коришћења пољопривредног земљишта, промене намене и култура које доводе до његове деградације и промене аутентичног амбијента, изузев уколико је предвиђена промена у складу са мерама заштите околине;
- 3) забрањује се интервенисање на обалама и регулација река, осим у интересу заштите непокретног културног добра у складу са условима Републичког завода за заштиту споменика културе, надлежног регионалног завода и Покрајинског завода за заштиту природе; и
- 4) подизање нових и реконструкција постојећих зелених површина у заштитним појасевима саобраћајне и остале инфраструктуре, поред водотока, туристичких и пратећих садржаја условљава се употребом аутохтоних врста са тог подручја.

Опште и посебне мере заштите и услови коришћења простора у окружењу непокретних културних добара утврђују се диференцирано за специфичне групе споменичког наслеђа општине Пећинци, и то за:

- утврђена и евидентирана непокретна културна добра; и
- археолошке локалитете.

Опште и посебне мере заштите и услови чувања и коришћења непокретних културних добара и њихове заштићене околине у општинском центру ближе се утврђују генералним планом, тј. планом генералне регулације Пећинаца.

Утврђене су мере заштите и услови коришћења заштићене околине утврђених и евидентираних непокретних културних добара, и то:

- 1) на објекту се могу изводити мере техничке заштите у циљу враћања аутентичног изгледа и очувања габарита, свих конструктивних и декоративних елемената, оригиналних материјала и стилских карактеристика;
- 2) не дозвољава се повећање хоризонталног и/или вертикалног габарита објекта;
- 3) не дозвољавају се радови на објекту који могу да угрозе статичку стабилност објекта и наруше његов спољашњи изглед; и
- 4) дозвољавају се они радови на објекту који ће довести до побољшања санитарно-хигијенских услова коришћења објекта, с тим да они не наруше његов спољашњи изглед.

Утврђене су и посебне мере заштите и услови коришћења заштићене околине утврђених и евидентираних непокретних културних добара и њихове заштићене околине дефинисане овим планом, до утврђивања граница и зона са диференцираним режимима заштите, изградње и уређења простора, и то:

- 1) до доношења одговарајућег урбанистичког плана забрањена је изградња и реконструкција објеката који нису у функцији заштите, презентације и афирмације непокретног културног добра;
- 2) посебне мере заштите, услови коришћења и правила изградње и уређења простора заштићене околине непокретног културног добра и зона заштите, као и уклањање објеката који својом наменом, габаритом, архитектуром и примењеним материјалима девастирају квалитет културно-историјског наслеђа и предеоног лика заштићене околине и зона заштите ближе ће се дефинисати одговарајућим урбанистичким планом;

- 3) успоставља се континуална контрола градње на простору заштићене околине непокретног културног добра; и
- 4) обезбеђује се археолошки надзор приликом обављања земљаних радова, који нису у склопу археолошких истраживања; као и грађевинских радова у непосредној близини заштићене околине непокретног културног добра.

Утврђене су мере заштите и услови коришћења заштићене околине археолошких локалитета, и то :

- 1) сакрална здања у рушевинама, где за то постоје могућности, треба у целости обновити, чак и у случајевима када би поједини сегменти обнове били хипотетични;
- 2) цркве у археолошким остацима – црквицама, требало би након истраживања рестаурирати, ради очувања дигнитета некадашњег сакралног простора;
- 3) по правилу се избегава презентација археолошких остатака на отвореном простору, док је евентуална презентација остатака евидентираних и фортификација које ће се открити током будућих истраживања могућа уз темељну реконструкцију;
- 4) забрањује се ширење савремених гробља на простор старих сакралних некропола;
- 5) предуслов презентације старих сакралних некропола са већим бројем очуваних надгробних споменика јесте чишћење локалитета од дивље вегетације и познијих наслага земље;
- 6) археолошки локалитети се не смеју уништавати и на њима вршити неовлашћена прекопавања, ископавања и дубока заоравања (преко 50 cm);
- 7) у случају трајног уништавања или нарушавања археолошког локалитета због капиталних инвестиционих радова, спроводи се заштитно ископавање о трошку инвеститора;
- 8) забрањено је постављање надземних далековода, док се за положај трасе и извођење подземних електричних водова и других инсталација (водовода, канализације, оптичких каблова) прибављају услови и сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе и обезбеђује стални археолошки надзор у току извођења радова;
- 9) у непосредној околини овим планом дефинисане заштићене околине археолошких локалитета инвестициони радови спроводе се уз повећане мере опреза и обезбеђење археолошког надзора;
- 10) уколико се током радова наиђе на археолошке предмете извођач радова је дужан да одмах, без одлагања, прекине радове и обавести надлежни завод за заштиту споменика културе и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети, те да се сачува на месту и у положају у коме је откривен;
- 11) дозвољава се инфраструктурно опремање и уређење овим планом дефинисане заштићене околине археолошких локалитета према посебним условима и уз сагласност надлежног завода за заштиту споменика културе; и
- 12) забрањује се неовлашћено прикупљање покретних археолошких површинских налаза, или одношење надгробника и прекопавање гробова.

6.7. ДРУГЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ

Под другим мерама заштите за потребе ове стратешке процене се подразумевају мере заштите здравља људи и заштите живог света, у области мониторинга, инвестирања у заштиту животне средине и осталих активности на заштити животне средине:

- подизање заштитног зеленила уз саобраћајнице и привредна постројења, заштита и унапређење постојећих шума и шумског земљишта, повећање површине под шумама и јавног зеленила до оптималног нивоа;
- подизање појасева заштитног зеленила и техничких баријера за заштиту од буке на најугроженијим локацијама (дуж путева, око радне зоне, нових постројења), примена

- прописаних дозвољених нивоа буке у изграђеним подручјима насеља, примена прописаних мера заштите од нејонизујућег зрачења (далеководи и трафо станице);
- обезбеђење заштите живог света при грађевинским радовима, контролисана примена хемијских препарата и паљења вегетације, обезбеђење еколошких коридора и зона око магистралних објеката инфраструктуре;
 - смањење опасности од удеса у привредним постројењима;
 - смањење опасности од удеса при транспорту опасних материја дуж саобраћајних коридора;
 - смањење опасности од удеса;
 - припрема мера и поступака санације у случају удеса;
 - успостављање система сталног мониторинга свих параметара квалитета животне средине: ваздух, воде, земљиште, биљни свет (воће и поврће);
 - примена принципа загађивач плаћа у складу са важећом регулативом, повећање броја квалификованих запослених и експерата у општинским надлежним за послове заштите животне средине, као и другим службама и инвестирање у програме заштите животне средине.
 - примена система управљања заштитом животне средине у привреди.

Посебно се прописују препоруке за планирање са становишта сеизмичког ризика. Правила и услови изградње, односно технички нормативи су тако дефинисани да у случају максималних потреса може евентуално доћи до оштећења инфраструктуре. Подручје општине се налази у релативно безбедном окружењу са аспекта сеизмичког ризика. У следећој табели дају се препоруке за асеизмичну градњу.

Табела 43. Препоруке за планирање са становишта сеизмичког ризика

Степен MCS Скале	Јачина земљотреса	Ефекат	Утицај на инфра и супраструктуру
V	Умерен	Осећају га сви људи у затвореним просторијама	Без оштећења. Функционисање 100%
VI	Средње јак	Осећају га сви људи на отвореном простору. На лошије изграђеним објектима могућа мања оштећења	Могућа мања оштећења на комуналној инфраструктури Функционисање 90% и више
VII	Јак	Могућа рушења појединих делова изграђених објеката Видљива оштећења појединих објеката (пукотине, оштећења кровова и димњака)	Мања оштећења комуналне инфраструктуре. Могући краћи прекиди у водоснабдевању, напајања електричном енергијом и ТТ везама Функционисање до 90% Отклањање кварова у периоду до 24 h
VIII	Врло јак	Рушење појединих објеката	Оштећење комуналне и могућа оштећења регионалне и магистралне инфраструктуре Функционисање до 75% Отклањање кварова у периоду до 72 h
IX	Разоран	Тешка оштећења и рушење објеката	Оштећења комуналне и регионалне инфраструктуре Функционисање до 50% Отклањање кварова у периоду до 7 дана
> IX	катастрофалан	Тешка оштећења више од 50% објеката. Рушење изграђених објеката. Пукотине у тлу и промене на тлу и рељефу, промена водених токова	Тешка оштећења Потребна изградња нових и реконструкција оштећене инфраструктуре

Посебно су дате препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја енергетске инфраструктуре, који су табеларно приказани.

Табела 44. Препоруке за дефинисање мера заштите од утицаја инфраструктуре¹⁶

ЕЛЕКТРОМРЕЖА И ОБЈЕКТИ		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Далековод 110 kV	Минимум 25m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња испод и у близини далековода условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Службени лист СФРЈ", број 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење техничких прописа. За градњу објеката испод и у близини далековода потребна је сагласност "Електроурежа Србије" или надлежног електродистрибутивног предузећа.
Далековод 35 kV	Минимум 10m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	
Далековод 10 kV	Минимум 5m, обострано од хоризонталне пројекције далековода.	
ТС 110/x kV	Минимум 2-3 ha.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, а евентуална изградња у близини Разводног постројења (ТС) условљена је Техничким прописима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV ("Службени лист СФРЈ" бр. 65/88). Обавезна је израда елабората, у коме се даје тачан однос предметног далековода и објекта који ће се градити, уз задовољење техничких прописа. За градњу објеката у близини постројења потребна је сагласност "Електроурежа Србије" или надлежног електродистрибутивног предузећа.
ТС 35/x kV	Минимум 1 ha.	
Гасоводна мрежа и објекти		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Магистрални гасовод (P=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитном појасу. Изградња у близини гасовода и објекта у функцији гасовода условљена је Правилником о техничким условима и нормативима за безбедан транспорт течних и гасовитих угљоводоника магистралним нафтоводима и гасоводима и нафтоводима и гасоводима за међународни транспорт ("Службени лист СФРЈ" бр. 26/85).
Разводни гасовод (P=50 bar)	Минимум 30m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Градски гасовод (P=6/12 bar)	Минимум 3m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Градски гасовод (P=4 бар)	Минимум 1m, обострано од ивице гасоводне цеви.	
Главна мернорегулациона станица (ГМРС)	50m у радијусу.	
Мернорегулациона станица (МРС)	15m у радијусу.	
Комресорска станица главни разделни чвор (КСГРЧ)	15m у радијусу.	

¹⁶ Препоруке су дате за све енергетске системе различитих енергетских система, тако да имају општи (универзални) карактер и у том смислу коресподентни су планираним објектима и инфраструктурним мрежама.

ЕЛЕКТРОМРЕЖА И ОБЈЕКТИ		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
		За добијање сагласности за градњу објеката у близини гасоводних мрежа и објеката уважити стандарде Србијагаса.
Остале енергетске мреже		
Мрежа / објекат	Заштитна зона / појас	Правила / могућност изградње
Продуктовод	Минимум 5 m, обострано од ивице цеви. У зависности од врсте флуида дефинише се шири појас заштите.	Забрањена је изградња стамбених, угоститељских и производних објеката, у заштитној зони.
Топловод	Минимум 1 m, обострано од ивице цеви.	Изградња у близини продуктовода дефинисаће се из Привремених правила грађења и важећих законских прописа.

Табела 45. Табеларни преглед зона утицаја на животну средину и ширина заштитних појасева инфраструктурних система

Р. бр.	Инфраструктурни систем	Поремећај функционисања предела	Ширина заштитног појаса (m)
1.	Магистрални пут	150 + 150 m – ниво буке до 65 dB (A) 200 + 200 m – ниво буке до 60 dB (A) 500 + 500 m – ниво буке до 50 dB (A)	150 + 150
2.	Железничка пруга	100 + 100 m уз мере заштите	125 + 125
3.	Оптички каблови	/	5 + 5
4.	Гасовод	/	50 + 50

7. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Посебан део Извештаја о стратешкој процени је програм праћења стања животне средине. Програм праћења стања животне средине (мониторинг) има за циљ да обезбеди праћење утицаја на животну средину дефинисаних овом стратешком проценом и реализацију припремљених услова и мера заштите у току спровођења плана.

У оквиру праћења стања животне средине посебно се препоручује праћење:

- третмана чврстог и течног отпада (депоновање, руковање, транспорт, обрада);
- квалитета вода (загађујуће материје), у складу са важећим прописима;
- утицаја нејонизујућег зрачења.

Методологија, учесталост мерења, обавезе надлежних органа и друга питања везана за мониторинг програм биће дефинисани посебним програмима и пројектима у току спровођења плана. За потребе овог извештаја дају се опште препоруке за дефинисање интегралног програма мониторинга за целу територију општине. Овај програм праћења стања животне средине у току спровођења плана (мониторинг) садржи:

- 1) опис циљева плана,
- 2) индикаторе за праћење стања животне средине,
- 3) права и обавезе надлежних органа,
- 4) поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

7.1. ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА

Општи циљ ППО Пећинци је усмерен ка стварању услова за оптимизацију коришћења простора према потенцијалима природних и створених вредности и дугорочним потребама економског и социјалног развоја. За потребе програмских основа стратешке процене (полазне основе), дефинисан је основни циљ просторног развоја – **Обезбеђење просторних услова за развој конкретних локација у складу са економским могућностима уз очување животне средине.**

За потребе дефинисања програма мониторинга, користи се приступ наведен у полазним основама, тако да је потребно да се посебни циљеви разраде по комплексима, а нарочито за комплекс заштите. Истовремено, потребно је дати преглед реализације циљева у домену заштите животне средине, односно представити очекиване резултате и ефекте спровођења циљева.

За праћење остваривања циљева, неопходно је да се дефинишу индикатори за праћење стања животне средине, односно сет индикатора по аналитичким комплексима.

7.2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Квалитет животне средине се дефинише као скуп природних и створених вредности чији комплексни међусобни односи чине окружење, тј. простор, услови за живот и стање животне средине које се исказује физичким, хемијским, биолошким, естетским и другим индикаторима. У актуелној пракси планирања и заштите животне средине, индикаторима се најчешће називају подаци који се односе на квалитет основних природних елемената животне средине – ваздуха, воде и земљишта. Савремена пракса Европске агенције за животну средину (European Environmental Agency, EEA)¹⁷ заснива се на комплексном моделу, тзв. PSR, односно DPSIR концепту (driving force – pressure – state – impact – response). Овај концепт представља свеобухватни модел који узима у обзир све феномене у узрочно-последичном ланцу, укључујући и реаговање на незадовољавајућа стања. Са друге стране овај концепт се активно допуњује са ПЕСТЕЛ методом у планирању, где се у аналитичком обрасцу користе следећи чиниоци и утицаји:

- Политички,
- Економски,
- Социо-културни
- Техничко-технолошки
- Еколошки (Енвајронментални)
- Легислативни

Оба концепта (DPSIR и ПЕСТЕЛ), подразумевају активни однос према променама у животној средини, укључујући и друштвено-економске аспекте, који су често покретачка снага (driving force) промена. На овај начин чисто „еколошки индикатори“ се укључују у систем индикатора „одрживог развоја“.

Наведени концепти су у основи коришћени у фази формулисања како циљева стратешке процене утицаја и индикатора, тако и у формулисању планских решења. Истовремено, представљају и средства за праћење прогреса у остваривању циљева плана и стратешке процене. Према томе, приступ у дефинисању циљева стратешке процене са одговарајућим индикаторима, користиће се и за праћење остваривања циљева стратешке процене, односно стања животне средине у току спровођења плана.

¹⁷ EEA, Technical Report N°25, Environmental Indicators: Typology and overview.

ППО Пећинци предвиђа фазну и етапну реализацију. Етапност ће пре свега зависити од затварања финансијских конструкција за реализацију јавних пројеката, односно изградњу инфраструктурних система. Како би у току реализације планова могло да се дође до упоредивих података, за потребе овог извештаја, односно програма праћења стања животне средине – мониторинга као његовог саставног дела, предлаже се следећа листа индикатора за: (1) емисију неспецифичних и специфичних полутаната ваздуха; (2) отпадне воде; (3) емисије неспецифичних и специфичних полутаната ваздуха; (4) бука, вибрације и нејонизујуће зрачење. Наведена листа индикатора даје се у следећој табели.

Табела 46. Оквир индикатора за мониторинг

Област мониторинга	Предложени индикатори
<i>Емисија неспецифичних и специфичних полутаната ваздуха</i>	угљеникови оксиди, сумповори оксиди, азотови оксиди, чађ и чврсте честице, метали (олово), угљоводоници (укупно), амонијак
<i>Отпадне воде</i>	масти, угља, нафтни деривати и др. угљоводоници, тешки метали, кисеонички параметри, суспендоване материје, мирис, боја, електропроводљивост и др. физичке карактеристике
<i>Емисија неспецифичних и специфичних полутаната ваздуха</i>	угљеникови оксиди, сумповори оксиди, азотови оксиди, чађ и чврсте честице, метали (олово), угљоводоници (укупно), амонијак
<i>Бук, вибрације и нејонизујуће зрачење</i>	индикатори експозиције, требало би да представљају саставни део програма мониторинга (интензитет, дужина експонираности, кумулативни ефекти, максимално дозвољене вредности и сл.).

7.3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА И ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

Општина Пећинци располаже нормативно-правним инструментаријумом за доношење аката у смислу накнада за заштиту и унапређење животне средине. Јединица локалне самоуправе – општина, стара се о заштити животне средине. У надлежности општине је да припрема и доноси локалне програме коришћења и заштите природних вредности, програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове.

Главна обавеза из наведених закона је у мерењу, односно загађивачи и установе које обављају мерење у обавези су да спроводе одговарајуће активности на планском подручју.

Обавеза надлежних органа је да:

- обезбеде редовно мерење емисије општих и специфичних полутаната ваздуха, воде и земљишта (мерење емисија полутаната, буке, зрачења и др.);
- обезбеде услове за спровођење законске регулативе, норматива и стандарда у погледу рада индустријско-енергетских комплекса;
- обезбеде поуздан и сигуран рад индустријско-енергетских комплекса у оквирима пројектованог и процењеног утицаја на животну средину;
- правовремено уоче и реагују на евентуална одступања у раду индустријско-енергетских постројења;
- правовремено обезбеде услове за адекватан третман чврстог и течног отпада;
- спроводе све мере за спречавање акцидената у индустријско-енергетским комплексима у редовном и ванредном раду;
- спроводе све мере за спречавање евентуалних инцидентних ситуација у саобраћају, на саобраћајницама (пре свега спречавање инцидентата у транспорту и претовару опасних материја, транспорту и претовару горива и сл.);
- заштите постојећи биљни и животињски свет, спровођењем планских решења заштите;

- обезбеде спровођење инспекцијског надзора и спровођење закона.

Полазећи од сложености надлежности органа, посебних организација, јавних предузећа, јавних служби по вертикалној хијерархији и по хоризонталној надлежности, као и у координацији активности различитих органа, за успешно спровођење Програма праћења стања животне средине – мониторинг неопходно је у смислу организационо-институционалних активности, у оквиру општинске управе формирати посебан орган који би био задужен за координацију, планирање, програмирање, надзор и реаговање у вези са проблемима заштите животне средине.

Промена квалитета ваздуха

Не очекује се промена квалитета ваздуха у односу на постојеће стање. Уколико дође до повећања концентрације аерополутаната услед појачаног саобраћаја или других активности, може се јавити минимални и привремени утицај на квалитет ваздуха на самом извору (*SO₂, CO₂, меркаптан, непријатни мириси, угљоводоници, честице чађи, прашина и други полутанти*).

Промена квалитета воде

На подручју плана налази планира се акумулација са припадајућим водним земљиште, која може бити угрожена директним испуштањем отпадних вода у реципијент. Подземне воде су мање угрожене при редовним активностима и у редовном раду објекта. У случају ванредних околности, у случају удеса или других акцидената (изливање горива и сл.), постоји реална опасност загађивања површинских и подземних вода. Планирани објекти по својој намени у току рада немају значајан утицај на квалитет воде, јер су сви објекти повезани у систем канализације и одвођења отпадних вода, а сама намена је превасходно туризам и угоститељство и мање комерцијалне делатности, где се по правилу не очекује продукција штетних материја, док је предвиђено обавезно пречишћавање пре испуштања у реципијент.

Промена квалитета земљишта

У току изградње објекта, код ископа при извођењу радова помоћу грађевинске механизације, вршиће се привремена деградација дела земљишта, односно доћи ће до привремене промене квалитета земљишта. Планирано је заштитно зеленило око објекта, тако да у току редовног рада евентуални негативни утицаји (бука и сл.) биће сведени на минимум. Одвођењем отпадних вода канализационим системом неће имати утицаја на квалитет земљишта. У редовном раду, комунални отпад је једини отпад који ће се појављивати. Адекватним управљањем отпадом, штетно дејство отпада се смањује на еколошки прихватљив ниво, односно очекују се позитивни ефекти реализацијом плана.

Промена нивоа буке

У току редовног рада потребно је да се ниво буке одржава у оквиру прописаних вредности, како унутар објекта, тако и у околном подручју.

Према ЈУС У.Ј6.205/1992 "Акустично зонирање простора" дворишта суседних стамбених објекта се сврставају у "мала и сеоска насеља" са највећим дозвољеним нивоом буке од 50 dB (A) за дан и 45 dB (A) за ноћ.

Нејонизујуће зрачење

По природи технолошког процеса, у току редовног рада, у трафостаницама и преносним системима (кабловима под напоном), постоје електрична и магнетна поља као вид нејонизујућег зрачења, које се стварају провођењем наизменичне електричне струје у надземни проводницима, а зависе од висине напона, јачине струје и растојања.

По међународним стандардима прописане су следећи критеријуми:

- дозвољена ефективна вредност електричног поља унутар електроенергетских објеката или у близини надземних водова којем може бити повремено изложено особље на пословима одржавања објеката износи $K_{eff} = 10 \text{ kV/m}$,
- дозвољена ефективна вредност магнетне индукције унутар електроенергетских објеката или у близини надземних водова којој може бити повремено изложено особље на пословима одржавања објеката износи $B_{eff} = 500 \text{ }\mu\text{T}$.

Мере у складу са законом, нормативима и стандардима

Пројектном и другом техничком документацијом планираће се мере које су предвиђене важећим прописима, стандардима и техничким препорукама које се односе на:

- сигурносна одстојања,
- периодичне прегледе и мерења,
- обучавање и контрола обучености кадрова.

На подручју плана ће се у оквиру постојеће и планиране мреже саобраћајнице, као и пешачких стаза омогућити приступ механизације и људи приликом извођења радова на појединачним локацијама, или омогућити брз и лак приступ у случају било какве потребе.

Мере које ће се предузети за случај удеса

Програм праћења стања животне средине у току спровођења плана предвиђа и мере и поступке у случају акцидента. У том смислу, потребно је идентификовати могуће акциденте, и то у: привреди, водопривреди – управљању водама, саобраћају. Појава елементарних непогода – поплава и непогода је посебан сегмент, док је сеизмички ризик у границама прихватљивог. Ризик од акцидента постоји и у случају одбране земље и планом се посебно третирају ова питања. Пројектном и другом техничком документацијом требало би планирати мере које ће се предузети у случају акцидента. Препоручује се израда посебних елабората противпожарне заштите тако да се практично искључују пожари који могу угрозити животну средину и здравље становника. Уз примену мера противпожарне заштите елиминише се могућност да дође до ширења пожара ван извора и појединачних објеката.

У оквиру привредног комплекса потребно је прописати посебне програме и поступке у случају акцидента, хаварија и других инцидента у току рада. Програми и поступци морају бити у вези са системом мерења полутаната и других ризичних материја и системом за обавештење и узбуњивање, како би у случају опасности и евентуалне угрожености локално становништво било на време обавештено, збринуто или пак евакуисано.

У случају саобраћајних акцидента могуће су штете на самом извору, односно нема опасности по шире окружење. На основу важећих прописа транспорт опасних, отровних и експлозивних материјала није дозвољен у насељима. Детаљније мере заштите прописују се у одговарајућим проценама утицаја пројеката за саобраћајнице, односно у поступцима за руковање и транспорт опасним, отровним и експлозивним материјама, као и складиштењу, претовару и транспорту нафтних деривата.

Правила и услови изградње, односно технички нормативи су тако дефинисани да у случају максималних потреса може евентуално доћи до оштећења инфраструктуре. И поред чињенице да се подручје општине налази у релативно безбедном окружењу са аспекта сеизмичког ризика, претходно су наведене препоруке за асеизмичну градњу.

Такође, потребно је да се постојећи планови редовних и ванредних мера за одбрану од поплава доследно примењују у зависности од хидролошких услова и проглашавања мера. У том смислу, неопходно је ажурно праћење хидролошких осматрања на у непосредном окружењу. Планом одбране од поплава за подручје општине Пећинци, детаљно предвидети поступке у случају редовне и ванредне одбране од поплава, као и у случају проглашења ванредног стања. Одређују се одговорни актери – повереници на нивоу насеља, односно месних заједница. Ефикасност одбране од поплава је у директној зависности и условљености примене постојећих планова. Другим речима, постојећи планови редовних и ванредних мера за одбрану од поплава морају се доследно примењивати у зависности од хидролошких услова и проглашавања мера у оквиру редовних мерења и хидролошких осматрања које обавља Републички хидрометеоролошки завод.

Неповољни утицаји геодинамичких процеса (ерозије, флувијалне ерозије, механичке и хемијске суфозије, клижења и пужења, као и ликвидације), које могу имати одлике акцидентних ситуација – релативно брза, велика оштећења објеката инфра и супраструктуре, у смислу интензитета и броја, спречавају се правовременом анализом стабилности терена и геофизичких услова за изградњу, као и дефинисањем адекватних правила изградње, коришћења и уређења простора.

7.4. КОНЦЕПТУАЛНИ ОКВИР МОНИТОРИНГА

Систем заштите и унапређивања животне средине обухвата скуп мера и услова за: очување и заштиту природних и радом створених вредности животне средине; заштиту људи и животне средине од загађивања; заштиту од утицаја штетних и опасних материја, јонизујућих и нејонизујућих зрачења, буке и вибрација; заштиту од уништења и деградације природних вредности; као и мера и услова за унапређење квалитета животне средине.

Коришћење природних богатстава, изградња објеката или извођење радова може се вршити под условом да се не изазову трајна оштећења или значајне промене природних облика, загађивање или на други начин деградирање животне средине. Инвеститор је дужан да изврши процену утицаја на животну средину, да планира и спроведе мере којима се спречава угрожавање животне средине или мере рекултивације, односно санације и обезбеди извршење прописаних норми.

Забрањен је увоз опасних отпадних материја, њихово чување, складиштење и одлагање.

Предузеће и други привредни субјекти су дужни да у обављању делатности обезбеде:

- рационално коришћење природних богатстава, добара и енергије;
- урачунавање трошкова заштите животне средине у оквиру инвестиционих и производних трошкова;
- праћење утицаја делатности на стање животне средине .

Предузеће је дужно да води податке о врстама и количинама опасних и штетних материја које користи у вршењу одређених делатности, као и да води податке о врстама и количинама опасних и штетних и отпадних материја које испушта, односно одлаже у

ваздух, воду и земљиште, на прописан начин и да те податке достави надлежним органима

Заштита од буке, пожара и примена мера заштите на раду чине оквир за прописивање мера заштите за појединачне локације. Планске препоруке за дефинисање највишег допуштеног нивоа буке по зонама се допуњују са мерама и нормативима заштите на раду од буке у радним просторијама, којим су прописани: допуштени нивои буке с обзиром на врсту делатности; допуштени нивои буке с обзиром на могућност непосредног споразумевања говором; допуштени нивои буке с обзиром на могућност посредног споразумевања средствима комуникација; допуштено време излагања буци с обзиром на ниво трајања буке; допуштено време излагања буци.

Истовремено, неопходно је пројектном документацијом предвидети техничке мере заштите од пожара и експлозија, одговарајућим решењима и условима за складиштење роба и материјала, као и одговарајући прилаз за ватрогасна возила у складу са техничким нормативима за заштиту од пожара и експлозија.

План мониторинга

У току редовног рада потребно је да се припреми и примењује план мониторинг активности у радној зони, који би обухватио следеће кључне елементе који се дају у следећој табели.

Табела 47. Концептуални оквир мониторинг плана

ФАЗА	КОЈИ параметри се прате	ГДЕ су параметри који се прате	КАКАВ је параметар који се прати	КОЈОМ фреквенцијом се прате параметри	ЗБОГ ЧЕГА се прати параметар	ОДГОВОРНОСТ
Грађење	Прашина	У оквиру подручја плана, односно на самој локацији	Визуелан	У сувом или/и у ветровитом	Заштита људи и флоре	Извођач радова
	Бука		Осматрањем		Заштита људи	
	Земљиште и вегетација на које утиче извођење радова		Визуелан	Током изградње	Заштита флоре	
Употреба	Бука	Посебно за електро-енергетску инфраструктуру	Мерни инструменти	Током техничког према	Заштита људи и флоре	Корисник
	Електро-магнетно поље		Визуелан			
	Земљиште					

Предлаже се оквир за дефинисање мера за спречавање негативних утицаја приликом изградње и употребе објеката који се даје у следећој табели.

Табела 48. Концептуални оквир плана за спречавање негативних утицаја

ФАЗА	ВРСТА	МЕРЕ УБЛАЖЕЊА	ОДГОВОРНОСТ
Грађење	Емисија прашине	Прскање водом као мера спречавања емисије прашине	Извођач радова
	Бука	Извођач мора да води рачуна да се не прекорачи дозвољени ниво буке	
Употреба	Бука	Техничке мере и стандардизована опрема	Корисник

Полазећи од сложености надлежности органа, посебних организација, јавних предузећа, јавних служби по вертикалној хијерархији и по хоризонталној надлежности, као и у координацији активности различитих органа, за успешно спровођење Програма праћења

стања животне средине – мониторинг неопходно је у смислу организационо – институционалних активности, у оквиру општинске управе формирати посебан орган који би био задужен за координацију, планирање, програмирање, надзор и реаговање у вези са проблемима заштите животне средине.

8. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ

У складу са одредбама члана 16. Закона, Извештај о стратешкој процени садржи смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима. Смернице обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, аспекте заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на нижим хијерархијском нивоу.

У складу са одредбама члана 5. став 2. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину у току имплементације ППО Пећинци, испитаће се потреба за израдом стратешких процена за урбанистичке планове, уколико се претходно утврди постојање значајних утицаја на животну средину, а на основу мерила и критеријумима према члану 6. и Прилогу 1 Закона. У том случају, евентуална израда стратешке процене утицаја на животну средину радиће се у складу са решењима и мерама дефинисаним овим извештајем. С обзиром да се ППО Пећинци разрађује и спроводи плановима детаљне регулације који су у свему усаглашени и нису у супротности, онда се уважавајући дефинисан стратешки оквир, израдом урбанистичких планова, задржава постојећа намена и регулација у оквиру постојећих капацитета и габарита утврђених генералним планом. У том смислу, не би требало да се јаве нови утицаји на животну средину, који нису већ планирани и процењени у оквиру ове стратешке процене утицаја.

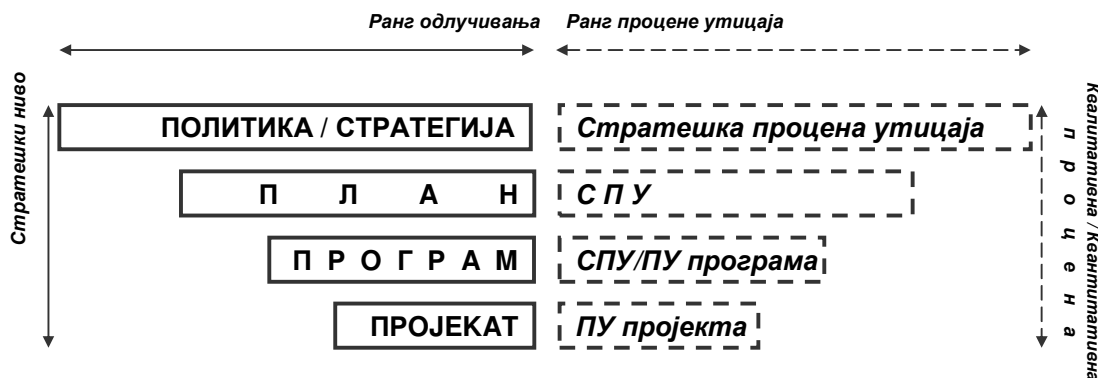
Истовремено, за планирана нова постројења и привредна предузећа, као и измена у раду постојећих постројења и привредних предузећа, који би имала негативан утицај на животну средину радиће се одговарајуће процене утицаја. У сваком случају, неопходно је у складу са законом, да се испита потреба израде процене утицаја на животну средину и прибављање интегрисане дозволе, у складу са Законом о процени утицаја на животну средину и Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

9. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, на принципима одрживог развоја. Стратешка процена се у међународној пракси афирмише доношењем EU Directive 2001/42/EC о процени утицаја на животну средину планова и програма. Доношењем сета закона о заштити животне средине, крајем 2004. године стратешка процена утицаја је уведена у домаћу праксу планирања и програмирања. С обзиром да је релативно кратак период од пет и по година, у примени стратешке процене, постоји низ проблема и ограничења, као и различити приступи у утврђивању оптималног методолошког обрасца и приступа.

У пракси су у примени два основна обрасца: (1) технички и (2) планерски. Технички приступ у основи користи прилагођену методологију процена утицаја пројеката. У планерском приступу се претежно користе квалитативне – експертске методе из разлога што су планови сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животној средини, заснивају на концепту одрживог развоја и обухватају друштвена и економска питања, планирају се тзв. „непланабилни процеси” који имају виши степен ентропије. Због тога није могуће у потпуности применити математичке моделе са одговарајућим степеном поузданости, док учешће већег броја заинтересованих страна и јавности даје процесу стратешке процене специфичан карактер, јер је потребно да се резултати на разумљив начин представе разним друштвеним групама и другим учесницима у процесу израде и доношења.

Слика 9. Схематски приказ односа стратешке процене утицаја и процене утицаја и нивоа одлучивања

У том смислу, у пракси стратешке процене користе се најчешће експертске методе као што су: контролне листе и упитници, матрице, мултикритеријумска анализа, просторна анализа, SWOT анализа, Делфи метода, оцењивање еколошког капацитета, анализа ланца узрочно-последичних веза, процена повредивости, процена ризика, итд. Заједничка техника различитих метода представљају матрице утицаја којима се испитују промене које би изазвала имплементација плана и изабраних варијанти (укључујући и ону да се план не примени). Матрице се формирају успостављањем међусобних односа између циљева плана, планских решења и циљева стратешке процене са одговарајућим индикаторима. За потребе ове процене потребно је применити и прилагодити методологију процене која је развијана у домаћој пракси у протеклом периоду, а која је углавном у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској Унији, као и новије праксе стратешке процене утицаја на животну средину у Србији.

У овом делу Извештаја о стратешкој процени потребно је да се у складу са основним (методолошким) поступком представи коришћена методологија у оквиру неколико фаза стратешке процене:

- (а) скрининг – дефинисања садржаја стратешке процене,
- (б) скопинг – дефинисања обима стратешке процене,
- (в) дефинисање кључних (битних) промена,
- (г) процена у ужем смислу,
- (д) предвиђање последица,
- (ђ) одређивање мера,

- (е) контрола и ревизија,
- (ж) имплементација.

Разрадом наведених фаза потребно је развити и у Извештају представити поступак стратешке процене за просторни план општине. Истовремено, у овом делу Извештаја се представљају тешкоће приликом израде стратешке процене. Поред општих тешкоћа које се односе на систем планирања и управљања, требало би обрадити процедурално – методолошке специфичности стратешке процене.

Ова стратешка процена је у складу са општом препоруком истовремености, тако да се ова стратешка процена рађена у току израде ППО Пећинци. Тиме су се ова два поступка у итеративном процесу међусобно допуњавала.

Стратешка процена је обављена по следећем методолошком обрасцу.

Фаза 1.:

- **Идентификација других планова и програма од значаја за остваривање циљева заштите животне средине**
 - Идентификација планова, програма, пројеката и других докумената од значаја за ППО Пећинци.
 - Идентификација циљева и задатака заштите животне средине од значаја за ППО Пећинци (од (интер) националног до локалног)
 - Спецификација и валоризација кључних проблема заштите животне средине и кључних циљева заштите животне средине

Фаза 2:

- **Дефинисање циљева и задатака стратешке процене утицаја**
 - Ревизија постојећих циљева и задатака стратешке процене утицаја из различитих докумената од (интер) националног до локалног нивоа (укључујући међурегионални, регионални и ниво локалне заједнице)
 - Дефинисање циљева стратешке процене у зависности од планских проблема и одредби регулативе

Фаза 3:

- **Формирање информационе – документционе основе**
 - Идентификација потенцијалних извора информација и података релевантних за стратешку процену
 - Прикупљање података из различитих извора (подаци добијени од локалних власти и заједнице, анкете, истраживања, теренска истраживања, пописна и друга статистика, подаци доступни преко Интернет мреже, литература и др.)
 - Обрада података и прављење одговарајућих база података

Фаза 4:

- **Полазне основе стратешке процене утицаја (почетне фазе стратешке процене утицаја у ужем смислу)**
 - Ревизија прикупљених података (анализа и синтеза расположивих података)
 - Оцена података прикупљених из других докумената (оцена и преузимање – "стечене обавезе")
 - Оцена стања активности на планском подручју (примена других планова, програма и пројеката)
 - Оцена имплементације националних и регионалних стратегија, планова, програма и пројеката
 - Идентификација могућих тешкоћа
 - Оцена валидности аналитичко-информационе грађе

- Прелиминарна оцена општег стања животне средине

Фаза 5:

- **Дефинисање индикатора**

- Ревизија и анализа доступних података, анализа полазних основа и прелиминарна процена трендова
- Дефинисање и развој индикатора од значаја за стратешку процену, корелација између индикатора, циљева и задатака између ППО Пећинци и стратешке процене утицаја

Фаза 6:

- **Ревизија индикатора, циљева и задатака**

- Синтеза интерних ревизија претходних фаза, редефинисање циљева, задатака и прилагођавање расположивим подацима. Редифиниција индикатора

Фаза 7:

- **Идентификација проблема заштите животне средине / питања одрживости**

- Ревизија (претходних) радних верзија ППО Пећинци
- Усклађивање ППО Пећинци са осталим конвенцијама плановима, програмима и пројектима од значаја за заштиту животне средине (Агенда 21, Пројекат санације сметлишта, Пројекат стратешког водоснабдевања и др.)

Фаза 8:

- **Процена (провера) циљева и задатака ППО Пећинци**

- Процена (провера/тестирање) циљева ППО Пећинци са циљевима стратешке процене утицаја на животну средину

Фаза 9:

- **Стратешка процена утицаја у ужем смислу**

- Формирање "матрице" за обављање стратешке процене утицаја

Фаза 10:

- **Консултације са надлежним органима и организацијама од значаја за израду стратешке процене**

- Провера извршених консултација са надлежним органима и организацијама у току израде ППО Пећинци. Евентуално прикупљање недостајућих сагласности су законом предвиђени услови за уређење, изградњу и заштиту планског подручја од надлежних органа и организација

Фаза 11:

- **Формирање Извештаја о стратешкој процени утицаја**

- Формирање Извештаја о стратешкој процени утицаја – документа предвиђеног позитивном регулативом

Опште тешкоће приликом израде стратешке процене могу се класификовати у неколико група и то:

- организационо - управљачке тешкоће – не постоји потпуни институционални оквир надлежан за послове заштите животне средине, што за последицу има да не постоји организован систем мерења и мониторинга;
- кадровске – не постоји довољан број стручњака који би својим стручним радом допринео развоју система заштите животне средине;
- материјално – финансијске који се огледа у чињеници нарастајуће социо – економске кризе.

У тим условима, извршена је стратешка процена у току израде ППО Пећинци, имајући у виду пре свега да се ради о неразвијеном подручју, слабије интегрисаном и приступачном, чији је приоритет развој, инфраструктурно опремање и уређење простора. Циљеви и концепција ППО Пећинци дефинисани су на принципима одрживости и разрађени су кроз правила, мере и услове заштите животне средине, тако да је развојна концепција заснована на интегралним основама. Кључни проблем у будућности може бити слабија реализација планских решења, односно случај да планирана инфраструктура не буде изграђена, посебно системи за одвођење вода, као и решавање проблема третмана чврстог отпада, односно уколико дође до непланске градње или коришћење простора изнад граничних капацитета дефинисаних или препоручених ППО Пећинци или овом стратешком проценом.

10. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Одребама члана 18. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинисано је учешће заинтересованих органа и организација, у поступку разматрања и доношења одлуке о усвајању Извештаја о стратешкој процени утицаја. Заинтересовани органи и организације у току јавних консултација о Извештају о стратешкој процени могу да дају своје мишљење у року од 30 дана.

У складу са чланом 19. учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени је обавезно, односно орган надлежан за припрему плана и програма је дужан да пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, обезбеди учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени. Орган надлежан за припрему плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења плана. Како Законом о стратешкој процени није детаљније елабориран поступак разматрања и доношења Извештаја о стратешкој процени, у пракси се примењује пракса заједничког излагања на увид јавности планског документа и Извештаја о стратешкој процени. Тиме се избегава додатно администрирање и додатни трошкови организовања јавног увида за сваки документ појединачно, са једне стране, и са административног критеријума се указује на функционалну и узрочно–последичну повезаност и на јединственост процеса – израде планског документа и обављање стратешке процене са друге.

Учешће надлежних органа и организација обезбеђује се писменим путем и путем презентација и консултација у свим фазама израде и разматрања стратешке процене. Учешће заинтересоване јавности и невладиних организација обезбеђује се путем средстава јавног информисања и у оквиру јавног излагања просторног плана. Интернет и одговарајуће презентације докумената у том смислу представљају одлично средство за повећање степена доступности докумената. Ограничење у овом погледу може представљати чињеница да у Србији и даље већина домаћинстава нема Интернет прикључке, тако да јавни позиви у медијима, организовање јавних презентација, разговора, трибина и сл. представљају и даље основни начин обезбеђивања јавности у поступку разматрања и доношења.

Орган надлежан за припрему плана припрема Извештај о учешћу заинтересованих органа и организација и јавности који садржи сва мишљења о Извештају о стратешкој процени утицаја. Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину доставља се заједно

са Извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. Оцењивање се врши према критеријумима из Закона. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о СПУ у року од 30 дана од дана према захтева за оцењивање.

После прикупљања и обраде свих мишљења орган надлежан за припрему плана доставља нацрт просторног плана заједно са Извештајем о стратешкој процени утицаја на животну средину надлежном органу на одлучивање.

У методолошком смислу одлучује се о документу који је рађен у току припреме планског документа, тако да је оцењен план који има изражену развојну компоненту и од кога се очекује да подстакне развојне процесе уз позитивне социо-економских ефеката. У зависности од ефикасности спровођења плана, остаје могућност евентуалних измена и допуна ППО Пећинци у смислу усклађивања планских решења током етапа имплементације, односно уколико се у постпланском периоду буду радиле друге студије, програми, пројекти и документи који могу имати утицаја на просторни развоја, коришћење, уређење и заштиту простора. Може се оценити да су критеријуми и мерила заштите животне средине за потребе ППО Пећинци начелно уграђени у планска решења и правила уређења и грађења, тако да ППО Пећинци представља добар оквир за разраду у другим развојним и заштитним акционим плановима, програмима и пројектима. Посебно је важно да увођење нових садржаја и капацитета не би требало да има негативан утицај. Могући негативни ефекти се јављају као последица спонтаног – непланске изградње и стихијског развоја.

Сам процес одлучивања је заснован на експертској – квалитативној оцени, а на основу сета индикатора одрживог развоја, који су дати у овом извештају. Полазећи од основног сета индикатора одрживог развоја, прилагођавајући га актуелној пракси у зависности од доступности одређених категорија података, дефинисане су индикатори. На основу ових индикатора извршена је анализа и оцена постојећег стања, утврђени су циљеви и урађена је процена утицаја у ужем смислу. Сама процена утицаја у ужем смислу се састојала из два дела. Првог, у коме је извршена оцена могућих варијантних решења, затим кумулативних и синергетских утицаја по врстама, као и друга, која се односила на процену утицаја ППО Пећинци. Варијантна решења су симулирала 2 случаја и то да се: (1) ППО Пећинци оствари, и буде подржан другим стратегијама, плановима, програмима и пројектима, и (2) ППО Пећинци не оствари – тзв. "нулти сценарио".

На основу расположивих података извршено је својеврсно груписање активности / класификација могућих утицаја у односу на угрожавање елемента животне средине и циљева заштите животне средине. Урађена је анализа постојећег стања, процена утицаја са одговарајућим мерама за ублажење утицаја планских решења. У области животне средине мере и инструменти имплементације припремљени су у корелацији са мерама за смањење негативних и увећање позитивних утицаја ППО Пећинци, што је и интерпретирано у оквиру ППО Пећинци.

11. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

Закључци о израђеном Извештају о стратешкој процени, тј. закључна разматрања према важећој регулативи представљају део документа који је намењен широј јавности. Основни смисао је да се омогући лакши увид у налазе стратешке процене. Другим речима, закључна разматрања представљају „нетехнички резиме” који се израђује у складу са Европском директивом. У нетехничком резимеу представља се сумаријум информација датих у Извештају о стратешкој процени. Ове информације, с обзиром да су намењене јавности, представљају се на поједностављен начин. Закључна разматрања ове стратешке процене условно говорећи, представљају резиме или врсту завршног прегледа стратешке процене.

Стратешка процена утицаја на животну средину је поступак који обезбеђује услове за одговарајућу заштиту животне средине у току спровођења ППО Пећинци, с обзиром да је стратешка процена обављена по завршетку израде плана. Методолошки образац у току израде ППО Пећинци је у потпуности на принципима одрживог развоја, као и принципима прописаних Законом. С обзиром да је у самој изради плана извршено интегрисање проблематике заштите животне средине у планска решења, од дефинисања циљева, па све до мера за спровођење, накнадно обављање стратешке процене даје одређене препоруке за спровођење. У том смислу може се уопштено закључити да је стратешка процена у потпуности у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

ППО Пећинци предвиђа уравнотежени просторни развој подручја општине, полазећи од природних потенцијала, заштићених подручја, морфологије терена, саобраћајне приступачности, релативно скромнијих урбаних функција и насељске структуре, као и других специфичности планског подручја. Полазећи од наслеђених расположивих капацитета за просторни развој, релативно развијене традиционалне пољопривреде, мањих привредних капацитета који не раде у одговарајућем обиму, предвиђа се изградња капиталних објеката. У првом реду то се односи на реконструкцију државног пута првог реда. Полазећи од претпоставке да ће у случају евентуалне изградње бити коришћене најсавременије технологије (принцип БАТ), процењује се да ће евентуални утицаји на животну средину бити минимализовани, али неминовно ће доћи до повећања продукције аерополутаната услед повећања обима саобраћаја. Планирани развој допринеће побољшању климе за привредне активности на подручју Општине, посебно у погледу унапређења комуналне инфраструктуре и опремање конкретних локација, отварање нових радних места чиме ће се омогућити задржавање становништва, и подстицање развојних процеса уз очување природних, културних и традиционалних вредности. Заштита животне средине оствариће се комплексним решењима и мерама у области унапређења квалитета ваздуха, вода, земљишта, управљања отпадом и финансирања у заштиту и развијања програма мониторинга, имплементацијом различитих комплементарних докумената.

Други плански и секторски документи, пре свега Просторни план Републике Србије, као и националне стратегије у области развоја привреде, пољопривреде, шумарства, локалног одрживог развоја, водoprивреде, енергетике, управљања отпадом и заштите животне средине, садрже циљеве заштите животне средине али и секторски развој значајан за

израду ППО Пећинци и стратешке процене. Ови циљеви треба да обезбеде оптимално управљање земљиштем, водама, квалитетом ваздуха, отпадом и отпадним водама, ризиком од удеса, заштитом природних и културних добара и живог света, коришћењем ресурса, заштитом здравља и квалитетом живота уопште.

Пећинци је у погледу стања животне средине релативно добро очувано подручје. Привредни објекти који се налазе на територији Општине представљају минимално оптерећење у смислу могућег загађивања животне средине. Главни проблем је неадекватан третман отпадних вода и управљање комуналним отпадом. Загађење површинских и подземних вода, деградација и загађење земљишта као последица неусловног депоновања отпада, може да угрози квалитет живота или евентуално здравље становништва, али на самом извору загађења.

Основна питања и проблеми животне средине разматрани у току стратешке процене везани су за квалитет ваздуха и вода, нерационално коришћење, деградацију и загађење земљишта, неадекватан третман отпадних вода и чврстог отпада, повећан ниво буке и вибрација, угрожавање биљних и животињских врста, деградацију шума и недовољну шумовитост у односу на оптималну, повећан ризик од удеса у привреди и при транспорту опасних материја, појаву нелегалне градње, непостојање система мониторинга животне средине и потребе значајнијег улагања у област заштите животне средине.

У оквиру стратешке процене су припремљене две варијанте. Прво, варијантно решење се односи на спровођење решења ППО Пећинци – подржаног решењима других стратегија и програма, друго, представља нереализовање ППО Пећинци – тзв. "нулти сценарио".

За потребе обављања процене дефинисани су деветнаест специфичних циљева, и то:

1	Смањење нивоа емисије штетних материја у ваздух	11	Очување биодиверзитета – избећи неповратне губитке
2	Смањење изложености становништа повишеним нивоима буке	12	Избећи оштећење заштићених и значајних природних добара
3	Развој организованог водоснабдевања	13	Рекултивација деградираних површина
4	Очување квалитета површинских и подземних вода	14	Очување заштићених и незаштићених културних добара
5	Смањење ризик од поплава	15	Подизање квалитета датог простора
6	Очување обрадивог пољопривредног земљишта	16	Очување насељености – заустављање исељавања
7	Очување површина под ливадама и пашњацима	17	Раст запослености – стварање услова за повратак радно-способног становништва
8	Унапређење стања шума и повећање површине под шумом	18	Унапређење и развој инфраструктуру
9	Спречавање процеса ерозије	19	Унапређење информисања јавности по питањима животне средине
10	Увођење система прикупљања, третмана и одлагања комуналног отпада		

Процена утицаја на циљеве стратешке процене вршена је за варијантна и планска решења. Поређењем добијених резултата за варијантна решења закључено је да је друго варијантно решење најповољније са аспекта заштите животне средине. Етапна реализација ППО Пећинци по приоритетима и најповољније решење је ППО Пећинци који садржи адекватне мере и оптимална решења којима се обезбеђује заштита животне средине уз истовремени економски развој на подручју Општине.

Процена утицаја планских решења на циљеве стратешке процене вршена је у две фазе: у првој су одређени утицаји, а затим је утврђен њихов значај према карактеристикама из Прилога I Закона - врста, вероватноћа, учесталост, временска и просторна димензија утицаја. У коначној матрици су приказани значајни утицаји за које су затим припремљене мере за смањење негативних односно увећање позитивних утицаја на животну средину.

Мере за спречавање и ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја разрађени су за: заштиту ваздуха, заштиту вода, заштиту земљишта, управљања водом, заштиту од буке, заштиту природног и културног наслеђа, као и друге мере заштите.

Програм за праћење стања животне средине (мониторинг) обезбеђује услове за праћење утицаја на животну средину дефинисаних стратешком проценом, односно непосредно праћење реализације планских решења, као и остваривање услова и мера заштите. Како не постоји установљен систем мониторинга за територију општине, дат је концептуални оквир за конституисање интегралног програма мониторинга са индикаторима животне средине, обавезама надлежних органа у праћењу стања животне средине и поступањем у случају неочекиваних утицаја на животну средину.

Методологија коришћена у изради стратешке процене заснована је на два основна принципа. Прво, стратешка процена је обављена после израде ППО Пећинци, и друго, у свакој фази стратешке процене су коришћене одговарајуће примењене методе, као и опште методе научног рада и истраживања. Избор индикатора је вршен према њиховој доступности и усклађености са системом индикатора који се користе у Европској Унији (Европска агенција за животну средину - ЕЕА) и Организацији за економску сарадњу и развој (ОЕЦД).

Начин одлучивања је заснован на интенцији да се изврши постпланска имплементација стратешке процене, што ће резултирати евентуалним изменама и допунама ППО Пећинци. Овакав начин имплементације има своје специфичности, а да би био и ефикасан, важно је формирати систем континуалног планирања и мониторинга, из разлога редовне евалуације примене плана и остваривање планских решења, као и идентификације и анализе могућих проблема и тешкоћа. У том смислу, програм мониторинга представља снажну подршку за конституисање система доношења одлука, како би се на начин субординације пратила реализација Плана.

У ППО Пећинци су у потпуности су испоштовани урбанистички нормативи и стандарди, прописана су правила уређења, изградње и заштите животне средине, као и мере за превенцију акцидената, хазарда и одбрану од елементарних непогода. Планом су предвиђена решења у оквиру прихватљивих капацитета са аспекта заштите животне средине, односно у складу са урбанистичким показатељима (степен заузетости и индекс изграђености). Истовремено, предвиђена је изградња инфраструктуре, управљање комуналним отпадом, као и планско решавање проблема водоснабдевања и одвођења отпадних вода. Капацитети инфраструктуре су прилагођени дугорочним пројекцијама социо-економског развоја, имајући у виду даљу урбанизацију и развијање туристичко – угоститељске делатности.

Реализацијом ППО Пећинци целокупан простор ће се амбијентално обогатити, с обзиром да је поред изградње туристичких капацитета, планирано развијање туристичке понуде, спортско рекреативних садржаја, као и изградња других објеката јавне намене. Реализацијом инфраструктурних планских решења побољшаће се стање квалитета животне средине, посебно у сектору управљања водама. За изградњу других објеката прописана су правила уређења и правила изградње тако да неће бити угрожена постојећа инфраструктурна мрежа. Напротив, реализацијом ППО Пећинци побољшаће се квалитет живота, а подручје ће бити уређеније и опремљеније. На основу дефинисаних предмера и предрачуна за комуналну и другу инфраструктуру могуће је етапно – плански реализовати инфраструктурне пројекте. Са друге стране, реализација капиталних инфраструктурних објеката подстакнуће развој Сремске области, као и активирање територијалног капитала у непосредној близини београдске агломерације, односно у функционалном подручју

београдског метрополитена, односно на развојној осовини Београд - Нови Сад и транснационалном коридору 10, као и речном коридору Саве.

Реализацијом планских решења за објекте са јавном наменом задовољиће се потребе корисника, посебно повећањем смештајних капацитета и рекултивација деградираних површина и њихова трансформација за јавне садржаје.

У наредном периоду спровођења ППО Пећинци, остаје обавеза да се изврши адекватна евалуација, како би се након спроведене анализе заузео став о међусобној координацији ППО Пећинци и других стратешких, планских, програмских и пројектних докумената. У том смислу ППО Пећинци по потреби, а и по налазима из овог извештаја, у зависности од етапности спровођења, може бити измењен и допуњен, с тиме да је неходно да у потпуности буде усаглашен са новим Просторним планом Републике Србије и Регионалним просторним планом АП Војводине, чија је прва етапа спровођења у току.